

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

Н. М. БАКАЯНОВА, М. О. ДЕМЕНЧУК

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Навчально-методичний посібник

Освітня програма підготовки
здобувачів вищої освіти ступеня магістра права
в Національному університеті «Одеська юридична академія»
галузь знань – 08 «Право», спеціальність – 081 «Право»

Одеса
Фенікс
2020

УДК 347.965
Б 19

*Рекомендовано до друку Навчально-методичною радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 5 від 2 липня 2020 року).*

Автори:

Бакаянова Нана Мезенівна – доктор юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія»;

Деменчук Марина Олександрівна – кандидат юридичних наук, асистент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», заступник декана факультету адвокатури з наукової роботи.

Рецензенти:

Фурса С. Я. – доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри нотаріального та виконавчого процесу і адвокатури Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Хижняк Є. С. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри криміналістики, декан факультету адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія».

Бакаянова Н. М., Деменчук М. О.

Б 19 Актуальні проблеми правового регулювання адвокатської діяльності [Електронне видання] : навчально-методичний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / Н. М. Бакаянова, М. О. Деменчук. – Одеса : Фенікс, 2020. – 126 с. URL: : <http://dspace.onua.edu.ua/>

ISBN 978-966-928-555-3

Навчально-методичний посібник з дисципліни «Актуальні проблеми правового регулювання адвокатської діяльності» підготовлено для здобувачів вищої освіти Національного університету «Одеська юридична академія» з метою засвоєння ними знань щодо актуальних питань правового регулювання надання адвокатами правничої допомоги, проблем реалізації ними своїх прав і виконання професійних обов'язків, виявлення законодавчих прогалин регулювання адвокатської діяльності, перспектив подальшого розвитку інституту адвокатури тощо.

УДК 347.965

ISBN 978-966-928-555-3

© Н. М. Бакаянова, М. О. Деменчук, 2020

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Забезпечення прав і свобод людини, гідних умов її життя, зміцнення громадянської злагоди, дотримання принципу верховенства права обумовлює розвиток адвокатської діяльності, підвищення авторитету адвокатури як незалежного професійного правозахисного інституту, головною функцією якого є надання професійної правничої допомоги. Сучасні процеси, що відбуваються всередині країни, та світові тенденції до глобалізації та євроінтеграції обумовлюють стрімке реформування законодавства, прийняття нових актів або внесення змін до вже існуючих, у тому числі, щодо адвокатури. Така ситуація призводить до дискусій серед науковців та правників, адже реалізація адвокатурою свого головного призначення можлива лише у разі створення державою належних умов та гарантій, спрямованих на утвердження цього інституту як самоврядного та незалежного.

Курс «Актуальні проблеми правового регулювання адвокатської діяльності» є необхідною складовою юридичної освіти та вивчається після засвоєння циклу загальних теоретичних та юридичних дисциплін, зокрема, таких як: «Загальнотеоретична юриспруденція», «Судові та правоохоронні органи», «Адвокатура України», «Історія адвокатури», «Адвокатська етика» тощо.

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми правового регулювання адвокатської діяльності» є однією з дисциплін подальшого практичного та професійного спрямування, основною **метою** якої є набуття знань з актуальних питань правового регулювання надання адвокатом правової допомоги, проблем реалізації прав адвоката та виконання професійних обов'язків, виявлення законодавчих прогалин щодо регулювання адвокатської діяльності, перспектив подальшого розвитку інституту адвокатури в контексті судово-правової реформи, дотримання гарантій адвокатської діяльності, вдосконалення законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність у відповідності до міжнародних стандартів, підготовка майбутніх випускників факультету адвокатури до здійснення адвокатської діяльності. Досягнення поставленої мети дозволяє засвоїти систему знань, що складають предмет дослідження – адвокатську діяльність.

Джерелами набуття здобувачами вищої освіти цих знань є міжнародні та національні акти щодо стандартів правового регулювання адвокатської діяльності, наукова та навчально-методична література з відповідних питань. Нормативно-правову основу навчальної дисципліни становлять: Конституція України, Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Закон України «Про безоплатну правову допомогу», Указ Президента «Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки», Стратегія розвитку Національної асоціації адвокатів України до 2020 року, Правила адвокатської етики, Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від

01.10.1988 р., Основні принципи, що стосуються ролі юристів ООН, Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів, Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів, рішення з'їзду адвокатів України, Ради адвокатів України тощо.

Методологія навчальної дисципліни дозволяє здобувачам вищої освіти використовувати широке коло способів пізнання, що у своїй сукупності сприятимуть об'єктивності та всесторонньості отриманих знань. Насамперед, це загально-філософські методи пізнання – діалектичний, методи аналізу та синтезу, аналогії, дедукції та індукції. Крім того, широкого використання набудуть історичний, порівняльний методи, методи соціологічних досліджень. Важливе значення матимуть й такі загальнонаукові методи як метод функціонального аналізу та метод системного аналізу, які дозволяють дослідити належним чином адвокатську діяльність в Україні.

Завданням вивчення курсу є засвоєння здобувачами вищої освіти питань, передбачених програмою курсу, правильне розуміння основних категорій, інститутів та понять, які є предметом вивчення, набуття навичок тлумачення правових норм, що регламентують порядок здійснення адвокатської діяльності, а також навичок застосування цих норм у конкретних правових ситуаціях. Для досягнення основної мети та вирішення завдань читається курс лекцій, проводяться семінарські та практичні заняття, організується самостійна підготовка здобувачів вищої освіти, передбачено написання наукових робіт, доповідей та рефератів.

Семінарські (практичні) заняття не повторюють, а доповнюють і поглиблюють теми лекційного курсу. Готуючись до семінару, здобувач вищої освіти вчиться обґрунтовувати і формулювати свої думки, працюючи на семінарському занятті він: вдосконалює навички публічних виступів, ведення дискусії, виявляє свої знання, демонструючи свою обізнаність у набутті теоретичних знань та знань з діючого законодавства; формулює наукові позиції та вчиться їх відстоювати, що є необхідним для юриста; зміцнює впевненість у набутих знаннях та переконаннях.

Здобувачам вищої освіти для підготовки до семінарів (практичних занять) пропонуються теми, плани занять у вигляді переліку питань для обговорення, орієнтовний перелік тем наукових доповідей та самостійних аналітичних робіт, задля виконання яких рекомендується нормативна та спеціальна література. Разом з рекомендованою літературою можуть бути використані інші доступні джерела. В кінці семінару (практичного заняття) викладач коротко формулює основні положення обговорюваної теми, оцінює виступи учасників семінару і робить узагальнюючий висновок. Пропущений з будь-яких причин семінар або практичне заняття, а також незадовільний виступ на занятті необхідно протягом тижня відпрацювати.

Отже, за наслідками вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

співвідношення понять «адвокатська діяльність», «юридична допомога», «правова допомога», «правові послуги», «професійна правнича допомога»;

сутність та зміст функції адвокатури з надання професійної правничої допомоги;

функції адвокатури, що не пов'язані із наданням правової допомоги;

напрямки розширення видів адвокатської діяльності та світові тенденції щодо них;

організаційно-правові проблеми здійснення адвокатської діяльності з надання безоплатної правової допомоги;

вплив Правил адвокатської етики на адвокатську діяльність;

особливості організації адвокатської діяльності;

сучасні проблеми у сфері гарантій адвокатської діяльності;

порядок захисту професійних прав адвокатів.

Після вивчення курсу здобувач вищої освіти повинен **вміти**:

орієнтуватися та аналізувати діюче законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність;

аналізувати необхідну спеціальну літературу з тем навчальної дисципліни;

формулювати цілі та завдання, основні функції адвокатури;

робити та формулювати власні висновки щодо недоліків законодавства, яким регулюється діяльність адвокатури, та практичних проблем з якими стикаються адвокати через них;

проводити дослідження проблематики навчальної дисципліни при написанні наукових та інших аналітичних робіт, набувши навичок зі складання планів цих робіт, списку використаної літератури та викладення власної думки.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Залік	Екзамен	Кількість кредитів ECTS	Всього годин	Самостійна робота	Контрольні роботи	Курсові роботи	Всього ауд. год	Практичні заняття	Лекційні заняття	Семестр	Курс	Форма навчання
-	+	4	120	70	-	-	50	28	22	10	5	очна

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Факультет адвокатури 1-ий курс магістратури ОНП «Право»

№	ТЕМА	Аудиторна робота		Самостійна робота (год.)
		Лекційні заняття (год.)	Практичні заняття (год.)	
1.	Адвокатська діяльність: поняття, завдання, тенденції розвитку.	2	2	9
2.	Функції адвокатури	4	6	15
3.	Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні проблеми	2	4	9
4.	Організаційно-правові проблеми здійснення адвокатської діяльності з надання безоплатної правової допомоги	2	2	6
5.	Дотримання Правил адвокатської етики при здійсненні адвокатської діяльності	4	4	6
6.	Правове регулювання	2	4	13

	організації адвокатської діяльності			
7.	Сучасні проблеми дотримання гарантій адвокатської діяльності	4	4	6
8.	Захист професійних прав адвокатів	2	2	6
ВСЬОГО		22	28	

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ЛЕКЦІЇ

Лекція 1

Тема

АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Мета вивчення

Визначити поняття «адвокатська діяльність», міжнародно-правові стандарти здійснення адвокатської діяльності, стан національного законодавства про адвокатуру. Окреслити тенденції розвитку адвокатської діяльності.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання щодо новітніх напрямків досліджень, законодавчих тенденцій регулювання адвокатської діяльності;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти здійснення адвокатської діяльності;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння, вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей та концепцій щодо розвитку адвокатури.

План

1. Поняття «адвокатська діяльність», його розвиток та становлення.
2. Вплив процесів євроінтеграції та глобалізації на тенденції розвитку адвокатської діяльності у сучасному світі та в Україні. Реформа адвокатури та сфери надання правової допомоги.
3. Система міжнародного та вітчизняного законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність в Україні.
4. Імплементація міжнародних стандартів адвокатської діяльності в законодавство України.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення:

Закон України від 18.12.2019 18.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-20>.

4. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.

5. Стратегія розвитку Національної асоціації адвокатів України до 2020 року URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/files/strategiya-rozvitku-naau-do-2020-roku.pdf>.

6. Правила адвокатської етики від 09 червня 2017 року. URL: <https://vkdk.org/pae-2019/>

7. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 01.10.1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343.

8. Основні принципи, що стосуються ролі юристів ООН URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_313.

9. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів URL: [www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20\(2000\)%2021.doc](http://www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20(2000)%2021.doc).

10. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів URL: <http://www.cay.org.ua/ua/104/index.html>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

2. Аракелян М.Р. Інститут адвокатури в правозащитной системе Украины: теоретико-правовой аспект. 2014. 282 с.

3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

4. Бакаянова Н.М. Роль адвокатуры в современном обществе. *Итоги и перспективы научных исследований*. №3. Краснодар, 2016. С. 66-77. URL: <http://www.apriori-nauka.ru/media/itogi/3-2016/apriori-izdanie-10.pdf>.

5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

6. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.

7. Бакаянова Н.М. Адвокатура между традициями и идеологией рынка. *Евразийская адвокатура*. 2016. №4 (23). С.20-26.

8. Бакаянова Н.М. Регіональні палати адвокатів та інші пропозиції реформування адвокатури. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10965/Bakaianova%20N%20M.pdf?sequence=1>.

9. Бірюкова А. М. До питання визначення поняття «адвокат» у світлі інтеграційних процесів суспільного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2018. № 51. Том 2. С. 138–142.

10. Бакаянова Н.М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України*. № 12. 2019. С. 131-145.

11. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

12. Бірюкова А. М. Функціональне призначення вітчизняної адвокатури в умовах глобалізації. *Право і суспільство*. 2018. № 3. С.8–14.

13. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.

14. Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10. Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2016. 490 с.

15. Вільчик Т.Б., Святоцька В.О. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України*. № 12. 2019. С. 54-69.

16. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

17. Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. №1 (136). С. 12-15.

18. Деханов С.А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние: Автореф. дис...докт. юрид. наук. М., 2010. 53 с.

19. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

20. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.

21. Коваль К. Стратегія розвитку адвокатури України. *Юридична газета*. №24-25. 30 вересня 2014. С.418-419.

22. Святоцька В. Адвокатура в Україні крізь призму загальних принципів організації та діяльності адвокатури у державах ЄС. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 375-379.

23. Фурса С.Я. Адвокатура крізь призму національної правової доктрини. *Право України*. № 12. 2019. С. 16-41.

24. Хотинська-нор О. Спеціалізація як перспектива розвитку адвокатури України. *Право України*. № 12. 2019. С. 84-96.

25. Щербанюк О. Європейські стандарти доступу до адвокатської діяльності. *Право України*. № 12. 2019. С. 70-83.
26. David W. Rivkin. Opening Ceremony Speech. Annual Conference of International Bar Association. 4–9 October 2015. URL: <http://www.ibanet.org/Conferences/Vienna2015.aspx>
27. Galbenski D. Unbound: How Entrepreneurship is Dramatically Transforming Legal Services Today. Royal Oak: Lumen Legal, 2009. 259 p.
28. Howard P. K. Life without Lawyers: Liberating Americans from Too Much Law. New York: Norton, 2009. 343 p.
29. Macfarlane J. The New Lawyer. Vancouver : UBC Press, 2008. 304 p.
30. Susskind R. The Future of the Professions : How Technology Will Transform the Work of Human Experts / R. Susskind, D. Susskind. – Oxford : Oxford University Press, 2015. 346 p.
31. Speech of the Chairman of the Hong Kong Bar Association, Winnie Tam SC, at the Opening of the Legal Year, 11 January 2016. URL: <http://www.hkba.org/sites/default/files/20160111%20%20OLY%20Jan%202016%20Speech%20%28Eng%29>.

Основний зміст

1. Поняття «адвокатська діяльність», його розвиток та становлення.

Адвокатська діяльність є одним із різновидів діяльності людини та належить до одного з видів юридичної діяльності. Юридична діяльність – це вид соціальної діяльності, який здійснюють юристи з використанням юридичних засобів, дотримуючись в установлених законом випадках юридичної форми з метою розв’язання різних юридичних проблем. Юридична діяльність має безліч проявів та може бути судовою, арбітражною, слідчою, прокурорською, адвокатською, нотаріальною тощо.

Поняття «адвокатська діяльність» складається з двох слів – прикметника «адвокатський», що походить від іменника «адвокат», та іменника «діяльність». У свою чергу, адвокат це фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені законом. Адвокатом може бути особа, фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування (крім випадків, встановлених законом), склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Поняття «діяльність» визначається як праця, дії людей у якій-небудь галузі.

Адвокатська діяльність – незалежна професійна діяльність адвоката щодо здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги клієнту та здійснюється на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.

Адвокат України здійснює адвокатську діяльність на всій території нашої держави та за її межами, якщо інше не передбачено міжнародним договором,

згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, або законодавством іноземної держави. Крім того, в Україні із прийняттям у 2012 р. Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», функціонує вільна модель допуску іноземних адвокатів до діяльності на території приймаючої держави. Ця модель була закріплена з метою виконання рекомендацій європейських експертів Спільної програми Європейського Союзу та Ради Європи «Прозорість та ефективність судової системи України», а також Венеціанської комісії.

2. Вплив процесів євроінтеграції та глобалізації на тенденції розвитку адвокатської діяльності у сучасному світі та в Україні. Реформа адвокатури та сфери надання правової допомоги.

Сучасні процеси реформування інституту адвокатури обумовлюються процесами глобалізації та євроінтеграції. Глобалізація є складноструктурованим і багатоманітним у своїх проявах феноменом, що характеризує сучасний стан розвитку суспільства з позиції зростаючої інтенсифікації взаємозв'язку, взаємодії та взаємозалежності держав, соціальних систем, їх елементів та інститутів, що зумовлює трансформацію у всіх сферах життєдіяльності соціуму (економічній, політичній, правовій, культурній та інших), спричиняючи системний процес їх інтернаціоналізації. Глобалізація в адвокатурі призводить до уніфікації кваліфікаційних вимог до адвоката, сприяє формуванню єдиного вільного ринку правових послуг, акцентом якого стає якість правової допомоги адвоката незалежно від країни його походження.

Щодо процесів євроінтеграції, то спрямованість України на європейські стандарти та цінності знаходить прояв у реформуванні майже всіх судових, правоохоронних органів та правозахисних інститутів. Як наслідок, відбувається запровадженні міжнародних стандартів у сфері організації та діяльності адвокатури (наприклад, шляхом імплементації норм Кодексу поведінки європейських адвокатів).

Вказані процеси знаходять прояв у:

- змінах організаційних форм адвокатської практики, коли адвокати діють не у складі адвокатських об'єднань, а юридичних фірм чи великих корпорацій разом з економістами, аудиторами;

- розширенні напрямів адвокатської діяльності, до якої пропонується включити фідучіарну діяльність, діяльність ескроу-агентів та медіацію;

- розвитку позасудових способів вирішення спорів та залучення адвокатів до них;

- підвищенні вимог до адвокатів;

- тенденціях щодо впровадження обов'язкового страхування професійної відповідальності адвоката.

3. Система міжнародного та вітчизняного законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність в Україні.

Правовою основою діяльності адвокатури України є Конституція України, Закони України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про безоплатну правову допомогу», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення» від 18.12.2019 р., інші законодавчі акти України, які будь-яким чином регулюють правовий статус адвоката або питання організації та діяльності інституту адвокатури.

Окреме місце займають корпоративні акти адвокатського співтовариства, які є формально визначеними джерелами права. До таких актів слід віднести правила, порядки, інструкції, положення та інші документи, які затверджені рішеннями з'їзду адвокатів України та Ради адвокатів України (наприклад, Статут Національної асоціації адвокатів України, Правила адвокатської етики, Положення про Раду адвокатів України, Положення про Вищу кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури, Положення про Вищу ревізійну комісію адвокатури тощо).

4. Імплементация міжнародних стандартів адвокатської діяльності в законодавство України.

Міжнародні стандарти організації та діяльності адвокатури – норми міжнародного права, які встановлюють вимоги до організації адвокатури та здійснення адвокатської діяльності, що конкретизуються у системах національного законодавства різних держав. Ці стандарти закріплені в таких міжнародно-правових актах: Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства 1988 р., Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні принципи щодо ролі адвокатів» 1990 р., Стандарти незалежності юридичної професії 1990 р., Рекомендація №21 Комітету Міністрів державам-членам Ради Європи «Про свободу професійної діяльності адвокатів», Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів 2006 р., Висновок №16 Консультативної Ради Європейських суддів «Про відносини між суддями та адвокатами» 2013 р.

Імплементация міжнародних стандартів у законодавство про адвокатуру та адвокатську діяльність України представляє собою напрямок організаційно-правової діяльності держави, з метою своєчасної, повної і всебічної реалізації, прийнятих нею у відповідності з міжнародним правом зобов'язань у сфері забезпечення прав людини та громадянина, насамперед, права на професійну правничу допомогу.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Надайте визначення поняття «адвокатська діяльність».

2. Головні причини реформування законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність.

Лекція 2

Тема ФУНКЦІЇ АДВОКАТУРИ

Мета вивчення

Визначити зміст функцій адвокатури, теоретичні та практичні аспекти їхньої реалізації.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теоретичних підходів до здійснення адвокатами захисту у кримінальному провадженні та при розгляді справ про адміністративне правопорушення;
- 2) пояснювати функціональне призначення адвокатури та особливості його реалізації;
- 3) оцінювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми тенденціями розвитку теорії та практики щодо надання адвокатами правової допомоги.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
3. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
4. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
5. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1618-15>.
6. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17//>.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної

влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення: Закон України від 18.12.2019 18.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-20>.

9. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України від 23.12.2011 — 2011 р., № 51, стор. 2136, стаття 577.

10. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. - 2-ге вид.доповн.і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

2. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

4. Аракелян М. Адвокатура у механізмі надання професійної правничої допомоги (до питання про скасування адвокатської монополії). *Право України*. № 12. 2019. С. 113-130.

5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

6. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 487 с.

7. Бакаянова Н.М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України*. № 12. 2019. С. 131-145.

8. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508 с.

9. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.

10. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

11. Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського

Союзу та України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10 / Вільчик Тетяна Борисівна ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2016. 490 с.

12.Горкава В. В. Право на захист у провадженні у справах про адміністративні правопорушення та гарантії його реалізації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Горкава Влада Владилєнівна ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2015. 219 с.

13.Гловацький І. Ю. Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі: навч. посіб. К. : Атіка, 2003. 352 с.

14.Маланчук П. М. Функція захисту в кримінальному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / П. М. Маланчук. Київ, 2008. 24 с.

15.Переверза І. М. Загальнотеоретичні підходи до моделювання адвокатської діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук, спец. 12.00.01 / І. М. Переверза. Одеса : Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», 2016. 20 с.

16.Попелюшко В. О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України : монографія. Остроз : Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2009. 634 с.

17.Старенький О. С. Кримінальні процесуальні гарантії захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні: теорія та практика: монографія / О.С. Старенький; за загал. ред. д.ю.н., проф. М.А. Погорецького. Київ : Алерта, 2016. 336 с.

18.Фурса С.Я. Адвокатура крізь призму національної правової доктрини. *Право України*. № 12. 2019. С. 16-41.

19.Шнягін О. Г. Реалізація функції захисту в кримінальному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / О. Г. Шнягін. Київ, 2010. 23 с.

План

1. Термінологічні проблеми визначення права на правову допомогу. Співвідношення понять «юридична допомога», «правова допомога», «правнича допомога». Передумови запровадження терміну «професійна правнича допомога».

2. Функції та підфункції адвокатури, їх класифікація та зміст.

3. Теоретичні та практичні питання адвокатської діяльності з захисту від кримінального обвинувачення. Визначення поняття «захист» у кримінальному процесі, його складові. Особливості підфункції захисту.

4. Проблеми правового регулювання статусу адвоката у справах про адміністративні правопорушення, недоліки законодавства про адміністративні правопорушення.

5. Представництво адвокатом у суді.

6. Надання інших видів правової допомоги.

7. Функції адвокатури, що не пов'язані із наданням правової допомоги.

1. Термінологічні проблеми визначення права на правову допомогу. Співвідношення понять «правова допомога», «правнича допомога». Передумови запровадження терміну «професійна правнича допомога».

Стаття 59 Конституції України, Закони «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», «Про безоплатну правову допомогу», процесуальне законодавство використовують термін «правова допомога». Натомість, у ст. 131-2 Конституції, ст. 10 Закону «Про судоустрій і статус суддів» використовується поняття «професійна правнича допомога». На практиці набуло значного поширення і термін «юридична допомога».

Розмежовуючи поняття «правова допомога», «юридична допомога» та «правнича допомога», слід відзначити, що в широкому розумінні вони належать до одного синонімічного ряду. Проте термінологічно поняття «юридична допомога» та «правнича допомога» вважаються більш близькими тому що вказують, що допомога надається юристом, правником. В юридичній літературі зазначається, що «правник – це фахівець, який не лише має юридичну освіту, а, насамперед, є представником певної частини інтелектуальної еліти суспільства, покликаний виконувати місію надання правової допомоги як кожній окремій людині, так і людським спільнотам: громадським об'єднанням та трудовим колективам, – тобто суспільству у всіх сферах його життєдіяльності». Словосполучення «професійна правнича допомога» або «професійна юридична допомога» вважаються перевантаженим, адже дублюють у своєму змісті ту обставину, що допомога надається професіоналом, юристом, правником.

В певному сенсі на подолання дискусій щодо розмежування цих понять було спрямовано наданий Конституційним Судом України Висновок від 20.01.2016 р. (у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам ст. ст. 157 і 158 Конституції України) в якому відзначено, що заміна слова «правова» на слово «правнича» не передбачає скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина.

2. Функції та підфункції адвокатури, їх класифікація та зміст.

Ст. 19 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає значний перелік видів адвокатської діяльності. У зв'язку з цим в юридичній літературі достатньо різноманітними є підходи щодо функцій адвокатури. Так, Н.М. Бакаянова, виділяє функції адвокатури, що пов'язані із наданням правової допомоги, та функції, що не пов'язані з цим. В рамках першої групи вчена пропонує виокремлювати такі підфункції як: підфункція захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб у кримінальному та адміністративному процесі; підфункція представництва клієнта у судах, інших державних органах, перед іншими особами; підфункція

консультування з правових питань, складання документів правового характеру та правового супроводу діяльності клієнта.

У свою чергу Н.О. Обловацька виокремлює: превентивну функцію (адвокат попереджає про входження суб'єктів права в ситуацію, яка може сприяти настанню юридично несприятливих наслідків); відновлювальну функцію (домінуюча функція адвокатської діяльності, яка полягає у відновленні порушених прав та законних інтересів громадян); охоронну функцію (полягає в захисті адвокатом своїх клієнтів, над законними правами яких виникла загроза їх порушення); дисциплінарну функцію (додаткова функція, яка полягає в застосуванні до особи (відповідача), що порушила правові норми, покарання у вигляді відшкодування витрат за послуги адвоката іншої сторони (позивача)); санітарну функцію, що існує у країнах з розвиненою адвокатською діяльністю.

За думкою О.В. Синєокого, на адвокатуру покладаються три найважливіших функції: захисту обвинувачених (підозрюваних) на досудовому слідстві, підсудних у суді першої інстанції, засуджених в апеляційній та касаційній інстанціях; надання правової допомоги громадянам та юридичним особам при розгляді різних категорій справ (кримінальних, цивільних, адміністративних) у судах та інших державних органах; консультативна робота по наданню порад, консультацій населенню та юридичним особам з правових питань.

3. Теоретичні та практичні питання адвокатської діяльності з захисту від кримінального обвинувачення. Визначення поняття «захист» у кримінальному процесі, його складові. Особливості підфункції захисту.

Підозрюваний, обвинувачений, виправданий, засуджений має право на захист, яке полягає у наданні йому можливості надати усні або письмові пояснення з приводу підозри чи обвинувачення, право збирати і подавати докази, брати особисту участь у кримінальному провадженні, користуватися правовою допомогою захисника, а також реалізовувати інші процесуальні права, передбачені цим Кодексом.

Захисником, відповідно до ст. 45 Кримінального процесуального кодексу України, є адвокат, який здійснює захист підозрюваного, обвинуваченого, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішувалося питання про їх застосування, а також особи, стосовно якої передбачається розгляд питання про видачу іноземній державі (екстрадицію). Повноваження захисника у кримінальному провадженні підтверджуються свідоцтвом про право на зайняття адвокатською діяльністю або ордером, договором із захисником або дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Зміст функції захисту у кримінальному процесі складається з: заперечення по суті підозри й обвинувачення загалом; заперечення окремих пунктів підозри і обвинувачення; заперечення кваліфікації кримінального

правопорушення (злочину чи кримінального проступку); надання іншого тлумачення дій підзахисного, не заперечуючи обвинувачення; звернення уваги органів досудового розслідування, прокуратури і суду на обставини, що пом'якшують вину; наполягання на недостатності доказів, якими обґрунтовується обвинувачення.

4. Проблеми правового регулювання статусу адвоката у справах про адміністративні правопорушення, недоліки законодавства про адміністративні правопорушення.

Незважаючи на те, що законодавство про адміністративні правопорушення не використовує поняття «обвинувачення», «функція обвинувачення», та не визначає, хто має її здійснювати, дослідження точок зору науковців дозволяє дійти висновку щодо наявності у справі про адміністративне правопорушення сторін обвинувачення та захисту, існування самого обвинувачення (звинувачення), яке іноді йменується адміністративним переслідуванням, а також і відповідних функцій обвинувачення (звинувачення, адміністративного переслідування) та захисту.

Процесуальним документом у справі про адміністративне правопорушення, який фіксує закінчення стадії порушення адміністративної справи, є протокол про адміністративне правопорушення та акцентується увага на протоколі як звинувачувальному документі. Сторонами обвинувачення називають як потерпілого чи його представника, так і суб'єкта владних повноважень, який склав протокол про адміністративне правопорушення, чи прокурора, а стороною захисту – особу, яка притягується до адміністративної відповідальності, її законного представника та захисника, вносяться численні пропозиції щодо покращення нормативного регулювання засади змагальності у деліктному процесі як провадженні щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності.

Враховуючи це, можна зробити висновок, що підфункція захисту прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення, проявляється у зв'язку з наявністю (хоча прямо нормативно й невизначеного) звинувачення особи у вчиненні адміністративного правопорушення, причому це звинувачення здійснює держава, оскільки саме органи державної влади та управління загалом уповноважені на складання щодо осіб протоколів про адміністративне правопорушення. При цьому необхідно визнати доцільність удосконалення законодавства у сфері адміністративної відповідальності з метою чіткого визначення адміністративно-деліктних функцій.

5. Представництво осіб у судах.

Представництво полягає в забезпеченні реалізації прав і обов'язків клієнта в цивільному, господарському, адміністративному та конституційному судочинстві, в інших державних органах, перед фізичними та юридичними особами, прав і обов'язків потерпілого під час розгляду

справ про адміністративні правопорушення, а також прав і обов'язків потерпілого, цивільного позивача, цивільного відповідача у кримінальному провадженні. Це означає, що представник має можливість здійснювати волю іншої особи під час реалізації нею законних прав та інтересів, але у межах знань та компетенції представника. Представник здійснює свої повноваження та надає послуги особам, котрі не здатні це зробити самостійно або не бажають цього робити.

Ознаками представництва є те, що: 1) представник завжди виступає від імені та в інтересах особи, яку він представляє; 2) представник є юридично заінтересованою у результатах розгляду справи особою (як правило, особою, яка бере участь у справі); 3) виходячи з того, що він є заінтересованою у розгляді справи особою, він має як загальні права та обов'язки таких заінтересованих осіб, так і ті, що характеризують його спеціальний процесуально-правовий статус; 4) особа, яку представляє представник, залишається учасником процесу зі всіма належними їй загальними і спеціальними процесуальними правами та обов'язками, як у випадку, коли вона безпосередньо бере участь у судових засіданнях чи при вчиненні процесуальних дій, так і тоді, коли вона такої участі не бере; 5) процесуальні дії представника породжують правові наслідки для особи, яку він представляє, за умови, що представник діє у межах наданих йому цією особою або законом повноважень.

В юридичній літературі традиційно прийнято вважати, що представництво обумовлює існування двох паралельних відносин: між представником і особою, яку представляють, і між ними і судом.

6. Надання інших видів правової допомоги.

Щодо інших видів адвокатської діяльності, то це діяльність з надання правової інформації, консультацій і роз'яснень з правових питань, правового супроводу діяльності клієнта, складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, спрямованих на забезпечення реалізації прав, свобод і законних інтересів клієнта, недопущення їх порушень, а також на сприяння їх відновленню в разі порушення.

Серед значного переліку видів адвокатської діяльності пріоритет має надання правової інформації, консультацій і роз'яснень із правових питань, що обумовлюється такими факторами: вони є найбільш об'ємними; переважно саме вони є первинними етапами для інших видів адвокатської діяльності (крім того, про те, що обов'язки адвоката щодо клієнта мають включати насамперед консультації клієнта щодо його прав та обов'язків, з роз'ясненням принципів роботи правової системи, оскільки вони стосуються прав і обов'язків клієнта, йдеться в Основних положеннях про роль адвокатів.

Консультацію можна визначити як певну послугу, що надається для пояснення ситуацій і рішення пов'язаних з ними проблем або як комплексну діяльність адвоката щодо вирішення конкретної правової проблеми клієнта.

На думку деяких вчених, подібна діяльність адвоката включає чотири етапи, а саме: інтерв'ю; аналіз зібраної інформації; вироблення правової позиції у справі; 4) надання консультації клієнту.

На нашу думку, найбільш вдалою є більш розширений варіант процедури консультування, який включає такі стадії: підготовча (є однією з найважливіших адже є визначальною у встановленні психологічного зв'язку між адвокатом та клієнтом, її головною метою є встановлення довірчих відносин); опитування та збір інформації (тобто збір адвокатом інформації від клієнта (третіх осіб) з метою формування первинного бачення правової проблеми довірителя та отримання додаткової предметної інформації по суті спору.); аналіз інформації та обставин справ; дослідження нормативно-правової основи справи (матеріально-правова кваліфікація справи та процесуально-правова кваліфікація справи); формування правової позиції у справі, аналіз її переваг та недоліків; консультація з клієнтом (обговорення правової позиції).

Консультативна діяльність адвоката може бути як разовою, так і тривати протягом всього періоду представництва чи захисту інтересів клієнта (серія консультацій), але кожна з них повинна бути високопрофесійною та направленою на позитивний результат для клієнта. Це сприятиме ефективному захисту прав та інтересів як фізичних, так і юридичних осіб, додержанню та зміцненню законності, поваги до прав, честі та гідності інших осіб.

Щодо складення заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, то серед процесуальних документів, які може складати адвокат варто відзначити такі: позовна заява; відзив на позовну заяву (відзив); відповідь на відзив; заперечення; пояснення третьої особи щодо позову або відзиву, заяви з процесуальних питань тощо.

7. Функції адвокатури, що не пов'язані із наданням правової допомоги.

Протягом тривалого часу адвокатура приймала участь у формуванні таких органів як Вища кваліфікаційна комісія суддів України, Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія прокурорів та Вища рада правосуддя. Участь у формуванні цих органів вважалась допоміжною функцією адвокатури, порівняно із головною – наданням професійної правової допомоги, та сприяла належній взаємодії адвокатури з державою. Переваги такого біполярного представництва є очевидними, адже формування суддівського корпусу, притягнення суддів та прокурорів до відповідальності не можуть бути довірені одній структурі або гілці влади. Крім того, таке представництво сприяє забезпеченню балансу та зваженості інтересів у їх діяльності та відповідає європейській практиці.

Зазначимо, що зміни, внесені до чинного законодавства, дещо послабили роль адвокатури у зв'язку з позбавленням можливості з'їзду адвокатів обирати двох членів до складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Відтепер члени цього органу призначаються Вищою радою правосуддя за результатами конкурсу строком на чотири роки з урахуванням певних критеріїв, а саме:

за професійним досвідом: оцінюється стаж професійної діяльності особи у сфері права, наприклад, стаж адвокатської, наукової та викладацької діяльності, участь у законопроектній роботі, наявність наукових публікацій у сфері права, наявність наукового ступеня, вченого звання та професійних здобутків;

за знаннями: оцінюється рівень знань у сфері права та державної мови шляхом проведення письмового анонімного тестування кандидатів згідно з переліком питань та визначеною методологією;

за моральними та діловими якостями (відповідність кандидата вимогам законодавства у сфері запобігання корупції; політична нейтральність кандидата).

Щодо Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів, то чинний Закон України «Про прокуратуру» не містить назви такого органу, а використовує поняття «відповідний орган, що здійснює дисциплінарне провадження». Незважаючи на це, одну особу до його складу призначає з'їзд адвокатів України. Щодо Вищої ради правосуддя, то відповідно до чинного закону, двох його членів обирає з'їзд адвокатів України.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Наведіть приклади функцій адвокатури.
2. Надайте загальну характеристику представництва адвокатом інтересів клієнта.

Лекція 3

Тема

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ВИДІВ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

Мета вивчення

Визначити напрями розвитку адвокатської діяльності, правові можливості участі адвокатів у медіації, здійсненні фідучіарної діяльності та діяльності ескроу-агентів.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики різних напрямків адвокатської діяльності в Україні;

2) пояснювати правові можливості участі адвокатів у медіації, здійснення фідучіарної діяльності та діяльності ескроу-агентів;

3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання щодо сутності професії адвоката шляхом визначення видів надання правової допомоги.

План

1. Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні проблеми. Передумови розширення видів адвокатської діяльності.

2. Поняття та призначення медіації. Участь адвоката в медіації. Проблеми співвідношення медіативної діяльності та адвокатської діяльності. Collaborative law – як альтернативний позасудовий спосіб вирішення спору за участі адвоката.

3. Поняття фідучіарної діяльності. Проблематика здійснення адвокатом фідучіарної діяльності.

4. Діяльність ескроу-агента, мета та завдання. Проблематика здійснення адвокатом ескроу діяльності.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.

3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5076-17>

4. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України від 23.12.2011р., № 51, стор. 2136, стаття 577.

5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

6. Проект Закону України «Про медіацію» № 3665 від 17.12.2015 р. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=57463&pf35401=369535>.

7. Проект Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 від 06.09.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64557.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

2. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 487 с.

3. Бакаянова Н.М. Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні питання. *Актуальні проблеми судового права*: мат. Всеукр. наук.-практ.конф., присв. пам'яті проф.Івана Єгоровича Марочкіна (Харків, 20 квітня 2017 р.): у 2 т. / редкол. Л.М. Москвич (голова) та ін. Т.1.Харків: Право, 2017. С.24-27.

4. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти / Н.М. Бакаянова. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

5. Біцай А. В. Участь адвоката в медіації у кримінальному провадженні у контексті реалізації права на справедливий суд. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 2. С. 8-15.

6. Бредуляк К. Рахунок ескроу та нові можливості для бізнесу. *Юрист і закон*. 2018. № 13 [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://evris.law/uk/stattja-rahunok-eskrou-ta-novi-mozhливosti-dlja-biznesu/>.

7. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

8. Вільчик Т. Б. Роль адвоката у реалізації функції медіації у кримінальному судочинстві. *Право та інновації*. 2015. № 4. С. 144–150.

9. Дудлів Н.О., Махиня І.М. Запровадження, використання та проблемні аспекти функціонування рахунків ескроу в Україні. *Молодий вчений*. № 10 (62). 2018. С. 782-785.

10. Згама А.О. Правова природа договору умовного депонування (ескроу). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С. 36-39.

11. Зозуля Н. Правове регулювання ескроу рахунків в Україні: прогалини законодавства і проблеми застосування. *Українське право*. 2018 р. URL: http://ukrainepravo.com/scientificthought/legal_analyst/pravove-regulyuvannya-eskrou-rakhunkiv-v-ukrayini-progalyny-zakonodavstva-iprobлеmy-zastosuvannya/.

12. Кармаз О. Інститут медіації: основні концепції розвитку. Підприємництво, господарство і право. 2017. №2/2017. С. 24–28.

13. Мішина Ж. В. Медіація як альтернативна форма вирішення спорів. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 234–238.

14. Можайкіна О. Деякі аспекти співвідношення медіації та collaborative law у вирішенні цивільно-правових спорів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2019. С. 54-56.

15. Новосад А. С. Проблематика медіації як альтернативної форми врегулювання спору за участю судді чи адвоката. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Юридичні науки. 2019. Т. 30(69), № 2. С. 56-60.

16. Озерський І.В. Організаційно-правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві України. *Економіка, фінанси, право*: Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. 2019. № 4. С. 6-9.

17. Ремескова Ю. О. Медіація як особливий вид адвокатської діяльності в Україні. *Актуальні проблеми судового права*: матеріали міжнар. наук.-прак. конф., присвяч. пам'яті проф. І.Є. Марочкина (Харків, 30 жовт. 2015 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. С. 88-91.

18. Шинкар Т.І. Особливості правового забезпечення медіації в деяких зарубіжних країнах: досвід для України INTERNATIONAL JOURNAL OF "SUPREMACY OF LAW". 2017. № 5. С. 48–52.

19. Яновська О. Особливості участі адвоката у процедурі медіації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2014. Вип. 1. С. 21-24.

1. Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні проблеми. Передумови розширення видів адвокатської діяльності.

Аналіз законопроектів та наукових праць дозволяє констатувати наявність тенденцій до розширення змісту адвокатської діяльності. У правовій науці виникла дискусія щодо наділення адвокатури новими функціями, такими, наприклад, як функція медіації, ескроу-агента, здійснення адвокатами фідучіарної діяльності. Подання до Верховної Ради України проекту Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 підтверджує подібні тенденції.

Вчені висловлюють думку, що адвокатурі необхідно вийти за рамки традиційного, усталеного виду діяльності (правова допомога) і своїх корпоративних інтересів. У зв'язку з цим постає закономірне питання щодо доцільності розширення функціональних основ адвокатури фактично іншими, аніж надання правової допомоги, функціями.

Передовсім необхідно звернути увагу на те, що перш ніж наділяти адвокатуру новими функціями, доцільно було б на рівні цивільного (господарського) законодавства детально врегулювати зазначені види діяльності. Покладення на адвокатуру нових функцій без роз'яснення їх змісту, без детального врегулювання прав та обов'язків суб'єктів матеріальних правовідносин, зокрема, фідучіарних чи тих, що виникають з договорів ескроу-рахунка, є небезпечним для адвокатів, які стають їх учасниками, оскільки пов'язане з покладенням на них й усіх тих ризиків, якими характеризується підприємницька діяльність.

2. Поняття та призначення медіації. Участь адвоката в медіації. Проблеми співвідношення медіативної діяльності та адвокатської діяльності. Collaborative law – як альтернативний позасудовий спосіб вирішення спору за участі адвоката.

Недосконалість судового процесу призводить до набуття популярності позасудових альтернативних способів вирішення спору, що, безумовно, має вплив і на адвокатську діяльність, а саме – розширення видів діяльності, що зараховують до адвокатської. Одним з таких видів діяльності є медіація, під якою розуміється структурована добровільна та конфіденційна процедура позасудового врегулювання спору (конфлікту), в якій медіатор (посередник) допомагає сторонам у розумінні їхніх інтересів і пошуку ефективних шляхів досягнення взаємоприйняттого рішення. Головна відмінність між медіативною та адвокатською діяльністю полягає в тому, що сутність першої – це посередництво, а сутність другої – надання правової допомоги та спрямованість на інтереси лише однієї особи – клієнта.

Подібною діяльністю до медіації є процедура Collaborative Law, що не має українського аналогу в назві, та є добровільним, структурованим процесом щодо врегулювання спорів, який ґрунтується на співробітництві, спільній (командній) роботі, відкритості, чесності, особистій участі, повазі та цивілізованій взаємодії як самих сторін, так і їхніх правових консультантів (представників, адвокатів). Основною ознакою, яка характеризує Collaborative Law є те, що цю процедуру проводить не медіатор, а адвокати (представники, юристи) учасників конфлікту, які використовують медіаційні техніки та інструменти для ведення переговорного процесу та можуть надавати поради своїм довірцям і брати активну участь у виробленні взаємоприйняттого рішення.

3. Поняття фідуціарної діяльності. Проблематика здійснення адвокатом фідуціарної діяльності.

Окрім вищенаведених видів діяльності, до адвокатської пропонують зараховувати і фідуціарну діяльність (від латинського терміну «fides» – віра, довіра). Поняття фідуціарної діяльності, її ознаки прямо не врегульовані цивільним законодавством, проте близькою за змістом є діяльність, що здійснюється на підставі розділу 70 «Управління майном» ЦК. В законопроекті «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» пропонувалося визначити фідуціарну діяльність як діяльність адвоката, адвокатського бюро або адвокатського об'єднання, яка полягає в управлінні майном (грошовими коштами, цінними паперами, валютними цінностями тощо) клієнта від його імені у зв'язку з наданням клієнту правничої допомоги. Крім того, таке управління здійснюється управителем майна з метою отримання прибутку. Сьогодні таку діяльність, як правило, здійснюють банки, фінансові компанії тощо. Отже, можна стверджувати, що фідуціарній діяльності притаманні економічні характеристики: це, скоріше, фінансові послуги, аніж правові, які є різновидом підприємницької діяльності, а тому – протирічать загальним ідеям інституту адвокатури.

4. Діяльність ескроу-агента, мета та завдання. Проблематика здійснення адвокатом ескроу діяльності.

Щодо діяльності адвоката як ескроу-агента, то варто вказати, що це особа, яка зберігає документи, грошові кошти від імені осіб, що уклали договір між собою. Лише після виконання умов договору, агент передає грошові кошти стороні, якій вони були призначені за договором (до тих пір вони знаходяться на окремому банківському рахунку та не можуть бути переміщені).

Взаємовідносини із ескроу-агентом регулюються договором, який, як правило, є трьохстороннім та укладається між депонентом, бенефіціаром та ескроу-агентом. Функція ескроу-агента за договором ескроу-агента полягає у встановленні такого юридичного факту як виконання основного цивільно-правового договору між кредитором і боржником. Виходячи з функцій та діяльності ескроу-агента у цих відносинах, вони у правовій системі України більше характерні для нотаріату, призначенням якого є офіційне посвідчення юридичних фактів. Здійснення функції ескроу-агента нотаріусами доцільнішим є й тому, що в більшості випадків договором ескроу-рахунка забезпечується виконання договорів, які посвідчуються нотаріально, а тому варто, щоб нотаріус, який офіційно його посвідчував, посвідчував офіційно й факти, пов'язані з його виконанням.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Проаналізуйте відмінності між процедурою медіації та Collaborative Law.
2. Надайте визначення поняття «фідуціарна діяльність».

Лекція 4

Тема

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Мета вивчення

Визначити проблеми адвокатської діяльності при наданні безоплатної вторинної правової допомоги та шляхи їх вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії і новітніх напрямків досліджень, законодавчих тенденцій регулювання інституту надання безоплатної правової допомоги;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти реалізації права на безоплатну правову допомогу;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей та

концепцій щодо завдань адвокатури у системі надання безоплатної правової допомоги.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
6. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
7. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1618-15>.
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5076-17>.
9. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
10. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки: Указ Президента України від 20 травня 2015 р. №276/2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
11. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>.
12. Положення про Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 р. № 1504. URL: http://legalaid.gov.ua/images/legislation/2012_06_06_Resolution_KMU_504.pdf.
13. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012 р. № 967/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>.
14. Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги: постанова Кабінета міністрів України від 28.12.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1362-2011-%D0%BF>.
15. Положення про Наглядову раду Координаційного центру з надання правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 14 серпня 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0932-19>.

16. Про затвердження Порядку надання безоплатної вторинної правової допомоги за принципом екстериторіальності: Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги від 25.11.2019 р. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/publikatsiyi-ta-resursy/chynne-zakonodavstvo/organ-izatsijno-rozporyadchi-dokumenty/>

17. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.

18. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН про попередження злочинів у серпні 1990 р. URL:

19. Загальний кодекс правил для адвокатів держав Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією 12-ти країн-учасниць на пленарному засіданні в Страсбурзі у жовтні 1988 р. URL:

20. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів. URL:

21. Резолюція (78) 8 Комітета міністрів о юридической помощи и консультациях від 02.03.1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_132.

22. Про безоплатну правову допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах: резолюція (76) 5 ухвалена Ком. Міністрів Ради Європи на 254 засід. заст. міністрів 18 лют. 1976 р. URL: http://vgsu.arbitr.gov.ua/files/pages/pd07072014_2.pdf.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг.ред. д.ю.н., проф., заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.

2. Аракелян М. Р.Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

3. Бакаянова Н.М. Забезпечення якості адвокатської діяльності з надання безоплатної правової допомоги. *Правове життя сучасної України* : матеріали міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (м. Одеса, 16–17 травня 2013 р.). Т. 2. 2013. С. 219–221.

4. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

5. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

6. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

7. Биггелаар П. Бесплатная юридическая помощь в Нидерландах. Бесплатная юридическая помощь: модель взаимодействия государства и гражданского общества (зарубежный и российский опыт). М., 2011. С. 27–36.

8. Бова Ю.Є. Організація безоплатної правової допомоги в Україні: автореф.дис.канд.юрид.наук. Академія адвокатури України. Київ, 2009 р. 20 с.
9. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.
10. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.
11. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.
12. Гончаренко С.В. Проблемы оказания бесплатной правовой помощи. Краткий обзор последних тенденций. *Адвокат*. 2011. №11. С.12-16.
13. Деханов С.А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние: Автореф. дис...докт. юрид. наук. М., 2010. 53 с.
14. Захарченко М. О. Адвокат як суб'єкт надання безоплатної правової допомоги. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. № 4. С. 59-63.
15. Іванцова А. В. Поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8, № 3. С. 40–45.
16. Ісакова В.М. Право на правову допомогу: поняття, особливості, гарантії [Текст]: автореф.дис...канд.юрид.наук:12.00.01 / В.М.Ісакова; Нац.ун-т "Юрид.акад.України ім. Ярослава Мудрого". Х., 2013. 19 с.
17. Москвич Л. М. Роль адвокатури в системі адміністрування безоплатної вторинної правової допомоги в Україні. *Форум права*. 2017. № 1. С. 124–126.
18. Право особи на безоплатну правову допомогу: колективна монографія / Ю.О. Данилевська, Л.В. Павлик, З.З. Петрович, У.О. Цмоць. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 136 с.
19. Результати роботи адвокатів системи безоплатної правової допомоги у 2018 році. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2019. № 2. С. 13-14.
20. Русанова І.О. Деякі проблеми надання адвокатами безоплатної правової допомоги у кримінальному провадженні. *Юрист України*. 2013. № 3. С. 69-74.
21. Смит Р. Бесплатная юридическая помощь, администрация и адвокатура в Центральной и Восточной Европе: подходы к обеспечению качества. *Правовий простір: безоплатна допомога в Україні*. URL: pravo.legalspace.org/file.php?...Роджер%20Смит.doc.
22. Стаматіна М.В. Організація діяльності щодо реалізації права громадян на безоплатну правову допомогу: дис.канд.юрид.наук. Харківський національний університет внутрішніх справ. 2012 р. 187 с.
23. Ткачук А. С. Безоплатна правова допомога: переваги та недоліки / А. С. Ткачук. *Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики*:

матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА». Одеса: НУ «ОМА», 2017. Вип. 11. С. 193-197.

24. Яновская А. Г. Европейские стандарты предоставления бесплатной правовой помощи в уголовном судопроизводстве: проблемы реализации в Украине. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. Одеса, 2013. № 6–1, т. 2. С. 199–202.

План

1. Законодавство про безоплатну правову допомогу в Україні, його недоліки та шляхи їх усунення.

2. Система безоплатної правової допомоги на сучасному етапі судово-правової реформи, її основні проблеми. Напрямки подальшого вдосконалення система безоплатної правової допомоги в Україні.

3. Гарантії незалежності адвоката при наданні безоплатної вторинної правової допомоги, їх підвищення.

1. Законодавство про безоплатну правову допомогу в Україні, його недоліки та шляхи їх усунення.

Право громадян на безоплатну правову допомогу закріплено у Конституції України, прийнятій ще 1996 року. Однак впродовж п'ятнадцяти років у державі не існувало механізму реалізації цього права. Із прийняттям 2011 року Закону України “Про безоплатну правову допомогу” було сформовано відповідну нормативно-правову базу та утворено систему надання безоплатної правової допомоги.

Окрім Конституції України та Закону України «Про безоплатну правову допомогу», нормативно-правову базу з надання безоплатної правової допомоги складають Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», процесуальне законодавство, Порядок і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги, затверджений постановою Кабінету міністрів України від 28.12.2011 р., Положення про Наглядову раду Координаційного центру з надання правової допомоги, затверджене Наказом Міністерства юстиції України від 14 серпня 2019 р., Порядку надання безоплатної вторинної правової допомоги за принципом екстериторіальності, затверджений Наказом Координаційного центру з надання правової допомоги від 25.11.2019 р., інші законодавчі акти, які будь-яким чином регулюють правові можливості отримання безоплатної правової допомоги.

До міжнародно-правових актів, що відіграють важливу роль у формуванні стандартів надання безоплатної правової допомоги, належать: Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, Європейська конвенція прав людини, Принципи і керівні настанови щодо доступу до правової допомоги у системі кримінального правосуддя ООН, Резолюція (78) 8 Комітету міністрів Ради Європи про юридичну допомогу і консультації від 02.03.1978 р. тощо.

2. Система безоплатної правової допомоги на сучасному етапі судово-правової реформи, її основні проблеми. Напрямки подальшого вдосконалення система безоплатної правової допомоги в Україні.

Система безоплатної правової допомоги передбачена Законом України «Про безоплатну правову допомогу». До неї належать: Координаційний центр з надання правової допомоги; суб'єкти надання безоплатної первинної правової допомоги; суб'єкти надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Безоплатна вторинна правова допомога включає такі види правових послуг: захист; здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; складення документів процесуального характеру.

Суб'єктами надання безоплатної вторинної правової допомоги в Україні виступають: центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги; адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу.

Виходячи із наведеної системи, виникає питання щодо обґрунтованості зарахування Координаційного центру з надання правової допомоги до суб'єкта через те, що сам центр правової допомоги не надає. Крім того, потребує перегляд і процедура допуску адвоката до надання безоплатної правової допомоги та доцільності проходження додаткового конкурсу.

До напрямків вдосконалення системи безоплатної правової допомоги в Україні необхідно зараховують: 1) розширення кола осіб, які мають право на отримання безоплатної правової допомоги; 2) спрощення порядку перевірки та посвідчення права на отримання допомоги; 3) більш широке використання можливостей інформування громадян, які мають право на безоплатну правову допомогу, про можливості отримання допомоги та порядок звернення за нею; 4) розвиток співпраці між суб'єктами державної та недержавної систем безоплатної правової допомоги: слід передбачити більш широку участь громадських організацій та юридичних клінік вищих навчальних закладів, розвиток програми самопомоги (підготовки громадян до самостійного представництва своїх інтересів у суді); 5) модернізація програми безоплатної правової допомоги у зв'язку з розвитком інформаційних технологій; 6) забезпечення гарантій незалежності адвокатів та дотримання інших принципів адвокатської діяльності при наданні безоплатної правової допомоги; 7) передача частини повноважень від державних органів Національній асоціації адвокатів України, адже саме адвокати є основними суб'єктами надання безоплатної правової допомоги.

3. Гарантії незалежності адвоката при наданні безоплатної вторинної правової допомоги, їх підвищення.

Принцип незалежності – це діяльність адвокатури у правовому просторі, який унеможлиблює будь-які позаправові обмеження щодо адвоката під час

виконання останнім своїх обов'язків з надання правової допомоги.

Проаналізувавши законодавство України стосовно надання безоплатної правової допомоги, можна дійти таких висновків:

1. Принцип незалежності адвокатури не вказано в переліку принципів державної політики у сфері надання безоплатної правової допомоги (стаття 5 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»), а лише у частині 2 статті 26 (опосередковано, адже відсилає до інших нормативно-правових актів).

2. Повноваження керівних органів БПД передбачають, можливо, не прямий, але опосередкований вплив. Зокрема, згідно із Законом України «Про безоплатну правову допомогу» (стаття 17) центри можуть подавати клопотання про виключення адвоката з Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу з підстав, до яких, зокрема, входить неналежне виконання зобов'язань за умовами договору. У Законі немає визначення «неналежне виконання зобов'язання», тобто можна зробити висновок, що визначення цього питання підлягає розгляду директором центру, який, як і будь-яка людина, має суб'єктивну думку стосовного того, як «належно» потрібно виконувати зобов'язання. Сьогодні згідно із Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» створені комісії з оцінювання якості, повноти та своєчасності надання адвокатами безоплатної правової допомоги при радах адвокатів регіонів. Також до повноважень директора центру входить розподіл справ між адвокатами, які залучені до надання безоплатної вторинної правової допомоги; затвердження графіка чергування адвокатів, що також збільшує можливість впливу.

3. Законодавством визначено, що центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги укладають контракти з адвокатами, включеними до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, для надання правової допомоги на постійній основі. Згідно з Кодексом законів про працю України контракт є особливою формою трудового договору, а останній визначається як угода між працівником і установою, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому розпорядкові (стаття 21).

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Визначте міжнародні акти, що регулюють надання безоплатної правової допомоги в Україні.

2. Надайте характеристику гарантій незалежності адвоката при наданні безоплатної вторинної правової допомоги.

Лекція 5

Тема

ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ

ПРИ ЗДІЙСНЕННІ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Визначити поняття «адвокатська етика», роль Правил адвокатської етики в професійній діяльності адвоката, охарактеризувати їх зміст та структуру, причини змін та доповнень.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики дотримання адвокатами Правил адвокатської етики;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти дії норм адвокатської етики;
- 3) оцінювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми тенденціями розвитку теорії та практики реалізації етичних норм в адвокатській діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.
4. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність самоврядування: рішення Ради адвокатів України від 30.08.2014 р. № 120. URL: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/>.
5. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України від 27.09.2013 р. №219. URL: <http://unba.org.ua>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
2. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; рец.: Ю. П. Аленін (НУ "ОЮА") та ін., Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.
3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.
4. Бакаянова Н. М. Роль Правил адвокатской этики в адвокатской деятельности и история их принятия. Вісник Одеської адвокатури. 2018. № 4. С. 73–75.

5. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

6. Бакаянова Н.М. Вдосконалення правового регулювання порядку складення присяги адвоката України. Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (15-16 травня 2015 р., м. Одеса). 2 т. Т.2. С.122-124.

7. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

8. Бакаянова Н. М. Чесність та добропорядна репутація адвоката. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 5-10.

9. Бакаянова Н.М. Підвищення кваліфікації адвоката у світлі реалізації принципів організації та діяльності адвокатури. *Право і суспільство*. 2012. №2. С. 328-331.

10. Бакаянова Н.М. Про новації щодо допустимості розголошення адвокатської таємниці. Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу: матер. міжн. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 5-6 червня 2015 р.) Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. С.178.

11. Бірюкова А. М. Межі дії принципу пріоритету інтересів клієнта у професійній діяльності адвоката. Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективного розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон, 9-10 лютого 2018 р.). Херсон: Гельветика, 2018. С. 116–119.

12. Бірюкова А. М. Принцип пріоритету інтересів клієнта в системі етичних засад адвокатської діяльності. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 4. С. 121-128.

13. Бірюкова А. М. Реклама адвокатської діяльності як прояв впливу процесу глобалізації. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 8. С. 202–206.

14. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

15. Божков В. В. Поняття дисциплінарної відповідальності адвоката. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 167–170.

16. Бронз И. Л. Адвокатская этика – исторические параллели. *Вісник Одеської адвокатури*. 2018. № 4. С. 69—72.

17. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

18. Гвоздій В. А. До питання світової практики тлумачення основних принципів адвокатської етики. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 30-33.

19. Джабурія О. О. Адвокатське бюро та адвокатське об'єднання як суб'єкти відносин щодо забезпечення дотримання Правил адвокатської

етики. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 34-37.

20. Зозуля К. В. Реклама адвокатської діяльності в Україні та країнах Європи. *International Electronic Scientific Journal «Science Online»*. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2019/01/Zozulya.pdf>.

21. Кухнюк Д. Адвокатська етика в Україні – звіт. Лабораторія законодавчих ініціатив. 2018. URL: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/report.pdf>.

22. Кухнюк Д. В. Адвокатська етика у віртуальній реальності. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 39-43.

23. Свида О. Г. Окремі аспекти додержання адвокатами етичних правил поведінки. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 46-47.

24. Святоцька В. О. Адвокатська етика – як стандарт професійної діяльності на національному та міжнародному рівнях. Актуальні проблеми судового права: матеріали Всеукр. наук.-прак. конф., присвяч. пам'яті проф. І. Є. Марочкина (Харків, 20 квіт. 2017 р.) : у 2 т. Харків, 2017. Т. 1. С. 133-137.

25. Стародубцев А. Нормативне закріплення питань адвокатської етики в українському законодавстві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Серія «Право»)*. 2018. Вип. 25. С. 155-158.

26. Храпенко О. О. Дотримання адвокатами Правил адвокатської етики на телебаченні та в мережін Інтернет. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 53-55.

План

1. Дискусійні питання Правил адвокатської етики. Зміни до Правил адвокатської етики – як тенденція розвитку інституту адвокатури. Останні зміни до Правил адвокатської етики.

2. Чесність та добропорядна репутація як вимоги до адвоката.

3. Професійні дилеми у діяльності адвоката.

4. Професійна деформація адвоката, передумови виникнення та шляхи подолання.

5. Адвокат у соціальних мережах та блогосфері.

6. Адвокатська таємниця: теорія та практика.

7. Відповідальність за порушення норм адвокатської етики.

1. Дискусійні питання Правил адвокатської етики. Зміни до Правил адвокатської етики – як тенденція розвитку інституту адвокатури. Останні зміни до Правил адвокатської етики.

Правила адвокатської етики (надалі – ПАЕ) це правила поведінки адвоката, закріплені різними соціальними нормами і вироблені самими представниками адвокатської професії, що конкретизують гуманне

призначення адвокатури як правозахисного інституту, дотримання яких забезпечується внутрішнім переконанням адвокатів, колективною волею органів адвокатського співтовариства, а при необхідності - заходами державно-правового примусу. ПАЕ пройшли тривалий та складний шлях розвитку.

Так, перші ПАЕ були прийняті у 1999 р., а останні зміни до чинних ПАЕ (2017 р.) було внесено 15.02.2019 р. (вагомий внесок у зміни було зроблено адвокатами Одеської області).

Порівняння тексту змін, затверджених з'їздом 09.09.2017 р., з текстом ПАЕ, затверджених Установчим з'їздом адвокатів України 17.11.2012 р., свідчить про те, що змін зазнали Преамбула та ст. 2, 4, 5-24, 26-29, 32-37, 39, 40, 42-49, 51-54, 57-60, 62-64, 67 ПАЕ. При цьому переважна більшість змін до вказаних статей мають не лише редакційний, а й змістовний характер. Наприклад, ст. 31 «Обмеження щодо майнових угод адвоката з клієнтом» повністю вилучено з тексту ПАЕ. Окрім того, текст ПАЕ доповнено новим розділом «Дотримання норм адвокатської етики при використанні мережі Інтернет», який складається з 4-х статей (ст. 57-60).

Як свідчить інформація з відкритих джерел, питання про внесення змін до ПАЕ було включено до порядку денного Звітно-виборного з'їзду адвокатів України 2017 р. рішенням РАУ від 16.02.2017 р. №42. Проект змін до ПАЕ розроблено Робочою групою НААУ, створеною на підставі розпорядження Голови НААУ, РАУ від 28.04.2017 р. №36, у складі 8-ми осіб на чолі із заступником голови РАУ Валентином Гвоздієм, та прийнято за основу на засіданні РАУ 27.05.2017 р. Варто зауважити, що рішення РАУ про прийняття за основу проекту змін до ПАЕ від 27.05.2017 р., а також текст проекту змін до ПАС на офіційному сайті НААУ не оприлюднювалися. За день до проведення з'їзду проект змін до ПАЕ разом з іншими матеріалами з'їзду був надісланий до рад адвокатів регіонів. Делегати з'їзду отримали проект змін до ПАЕ в день проведення з'їзду під час реєстрації.

Отже, проект нової редакції ПАЕ до винесення на затвердження Звітно-виборного з'їзду адвокатів не оприлюднювався, серед адвокатів попередньо не обговорювався, делегати Звітно-виборного з'їзду адвокатів України, обрані конференціями адвокатів регіонів, не уповноважувалися на затвердження змін до ПАЕ конференціями адвокатів регіонів. Така закритість у процесі розробки викликала критику в адвокатській спільноті, із зазначенням невідповідності процедури розробки Правил, які містять чимало спірних положень, принципам і завданням адвокатського самоврядування, викладеним у ст. 43, 44 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», а також загальновизнаним міжнародним стандартам організації та діяльності адвокатури.

2. Чесність та добропорядна репутація як вимоги до адвоката.

Значущість репутації адвоката підтверджується тим фактом, що 15.02.2019 р. З'їздом адвокатів України Правила адвокатської етики було

доповнено ст. 121 «Чесність та добропорядна репутація», а до ст. ст. було внесено зміни 44, 65 ПАЕ.

Поняття «добročесність» охоплює такі категорії, як добро і чесність. Добро є етичною категорією, за якою здійснюється позитивне оцінювання певної поведінки, явища чи події; це благо, моральне, правильне, стверджувальне, позитивний початок; добро покликане на протистояння злу, поганому, руйнівному й негативному. У свою чергу, чесність – це вміння визнавати неправоту, здатність ніколи не виправдовуватися, бути щирим у будь-якій ситуації. Вона вважається не правом, а обов'язком високоморальних людей. Найтісніше чесність поєднується зі справедливістю й порядністю, тому виокремлюються два види чесності: перед собою та перед іншими людьми.

Репутація (від фр., лат. *reputatio* – роздуми, судження) – громадська думка про кого, що-небудь. Н.М. Бакаянова вказує, що поняття «репутація» ототожнюється з поняттям «імідж» (від лат. *imago* і англ. *image* – лік, образ, зображення, ікона). На думку вченої, імідж це наслідок маркетингової діяльності, що пропагандується через ЗМІ, мережу Інтернет для формування у уявлень про відповідність професійних можливостей адвоката високим стандартам. Заслуговує на увагу і точка зору, що імідж може покращувати репутацію адвоката лише протягом певного часу, проте саме ділова репутація є реальним станом показників діяльності адвоката та призводить до дійсного професійного успіху.

Щодо поняття «ділова репутація», то відповідно до ст. 201 ЦК України, воно належить до особистих немайнових благ. Верховний Суд України роз'яснив, що ділова репутація є морально-етичною категорією і особистим немайновим правом, яке є самостійним об'єктом судового захисту.

Ділова репутація формується як під впливом зовнішніх, так і внутрішніх факторів. До зовнішніх факторів відносимо: ставлення клієнтів, колег та інших осіб до адвоката та його дій, кількість виграних справ, взяття участі у резонансних подіях, що могли б позитивно або негативно вплинути на репутацію адвоката, місце розташування та стан обладнання місця де працює адвокат тощо. До внутрішніх – особистісні переконання адвоката як психологічного, так і морально-етичного характеру, що знаходять відображення в дотриманні ділового стилю одяжі, модель поведінки особи, здатність вирішити конфлікт.

3. Професійні дилеми у діяльності адвоката.

Суттєвою складовою адвокатської діяльності є професійні дилеми адвоката, які можуть виявляти розбіжності між професійними стандартами та його особистими переконаннями. Проблематика вказаної теми вважається достатньо актуальною, проте малодослідженою, незважаючи на те, що професійні дилеми є достатньо поширеним явищем.

Вирішення цієї проблеми потребує дослідження чинників, які на неї впливають. Такі чинники поділяють на дві групи: суб'єктивні та об'єктивні.

Суб'єктивні чинники пов'язані, зокрема, із особливостями підходів адвоката до професійної діяльності, рівнем готовності адвоката нести професійну відповідальність, особливостями стосунків адвоката та клієнта. Об'єктивними чинниками можуть бути, наприклад, прогалини діючого законодавства, долати які адвокат може з огляду на власний розсуд, пріоритетність інтересів клієнта тощо. Ці традиційні аспекти адвокатської діяльності є актуальними для науково-практичного дослідження й сьогодні.

Слід окреслити низку найбільш розповсюджених професійних дилем адвоката: дилема «право-закон» (виявляються інтереси клієнта, які не передбачено законом); дилема «доцільність—справедливість»; дилема «етика конфіденційності в стосунках адвокат—клієнт»; дилема «особисте як професійне життя адвоката».

4. Професійна деформація адвоката, передумови виникнення та шляхи подолання.

Професійна деформація — явище, що характеризується змінами властивостей особистості (стереотипів сприймання, ціннісних орієнтацій, характеру, способів спілкування та поведінки тощо), змінами рівня виразності професійно важливих якостей фахівця, що відбуваються під впливом змісту, умов, тривалості виконання діяльності та його індивідуальних психологічних особливостей. Професійна деформація адвоката — це процес, який детермінується сукупністю мікро- і макросоціальних і суб'єктивних (внутрішніх) чинників, які поступово приводять до зміни якостей особи (стереотипів сприйняття, ціннісної орієнтації, характеру, способів спілкування і поведінки), які з'являються під впливом виконання професійної ролі адвоката.

У цілому вирізняють такі види неправомірної діяльності адвокатів: 1) діяльність адвоката спрямована проти інтересів свого клієнта (змова зі слідчими та правоохоронними органами, виконання посередницьких функцій, спрямованих на допомогу слідству та засудження підзахисного, бездіяльність адвоката, який не виконує основного обов'язку щодо надання правової допомоги клієнту, невжиття заходів з використання всіх засобів, спрямованих на захист клієнта); 2) діяльність адвоката спрямована на "користь" своєму клієнтові з використанням незаконних методів і способів й усупереч інтересам правосуддя і держави (фальсифікація доказів, створення пасток для слідчого і спрямування його проти третіх осіб, наврочення, вплив на свідків, організація фіктивного алібі, схиляння клієнта до давання хабара). Усе це свідчить про гостру проблему професійної деформації у адвокатів.

Можна виокремити три групи факторів, що призводять до виникнення професійної деформації у адвокатів: фактори, зумовлені специфікою діяльності; фактори особистісного характеру; фактори соціально-психологічного характеру.

5. Адвокат у соціальних мережах та блогосфері.

Тенденції сучасного розвитку соціальних мереж характеризуються швидким темпом зростання та високим ступенем популярності Інтернет-мережі серед населення. У зв'язку з тим, що набуло значного поширення створення адвокати особистих та професійних профілей на таких сайтах, як Facebook, Twitter, LinkedIn та ін., 9 червня 2017 року Звітно-виборним з'їздом адвокатів України були затверджені оновлені Правила адвокатської етики, в яких знайшли своє закріплення норми, що регулюють поведінку адвоката у мережі Інтернет. Таким чином, використання адвокатом соціальних мереж, Інтернет-форумів та інших форм спілкування в мережі Інтернет повинно відповідати наступним принципам: незалежності; професійності; відповідальності; чесності; стриманості та коректності; гідності; недопущення будь-яких проявів дискримінації; толерантності та терпимості; корпоративності та збереження довіри суспільства; конфіденційності.

Відповідно до ст. 57 Правил, спілкування в мережі допускається, проте адвокат може варіювати лише тією інформацією, використання якої не завдає шкоди адвокатурі. Відразу виникає питання щодо ідентифікації особи, адже нині існує велика кількість фейкових сторінок (реєстрація та спілкування під чужим ім'ям), які мають змогу маніпулювати свідомістю користувачів. Навіть при виявленні IP – адреси, неможливо довести приналежність особи до певного акаунта, на якому міститься некоректна інформація. Саме тому, для подолання негативного моменту Правил, юристи рекомендують розробити єдині стандарти ідентифікації адвоката. Наприклад, подавати відомості щодо своїх акаунтів у соціальних мережах відповідним радам регіонів для внесення таких даних до ЄРАУ.

Наступним проблемним питанням є конкретизація понять, які вживаються в Правилах. Зокрема, у ст.58 вказано, що при встановленні адвокатом контактів та спілкування у соціальних мережах з клієнтами, колегами, суддями, процесуальними опонентами та іншими особами та їх об'єднаннями, він зобов'язаний виключити можливість виникнення конфлікту інтересів. Проте не регламентовано, які ситуації охоплюються даним поняттям та яким чином застосовувати дану норму.

6. Адвокатська таємниця: теорія та практика.

Адвокатська таємниця – будь-яка інформація, що стала відома адвокату, помічнику адвоката, стажисту адвоката, особі, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, про клієнта, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського бюро, адвокатського об'єднання, зміст порад, консультацій, роз'яснень адвоката, складені ним документи, інформація, що зберігається на електронних носіях, та інші документи і відомості, одержані адвокатом під час здійснення адвокатської діяльності.

Дотримання адвокатської таємниці є однією з заporук встановлення довірчих відносин між адвокатом та клієнтом, що позитивно впливатиме на

якість наданої правової допомоги та вірогідність вирішення справи на користь клієнта.

Проте слід зазначити, що адвокатська таємниця – не є абсолютною величиною: випадки, коли дозволяється її відкрити, визначені у Законі. Законодавець звільняє адвоката від обов'язку збереження адвокатської таємниці в межах, необхідних для захисту його прав та інтересів, у разі пред'явлення клієнтом вимог до адвоката у зв'язку з адвокатською діяльністю. У такому випадку суд, орган, що здійснює дисциплінарне провадження стосовно адвоката, інші органи чи посадові особи, які розглядають вимоги клієнта до адвоката або яким стало відомо про пред'явлення таких вимог, зобов'язані вжити заходів для унеможливлення доступу сторонніх осіб до адвокатської таємниці та її розголошення. Таким чином, вимога дотримання адвокатської таємниці є відносно-абсолютною, адже законодавець допускає певні випадки її розголошення. Крім того, ч.2 ст.22 Закону та ч.4 ст.10 Правил адвокатської етики закріплюють також, що інформація або документи можуть втратити статус адвокатської таємниці за письмовою заявою клієнта (особи, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги).

7. Відповідальність за порушення норм адвокатської етики.

За порушення Правил адвокатської етики до адвоката можуть бути застосовані заходи дисциплінарної відповідальності в порядку, передбаченому чинним законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність, а також рішеннями З'їзду, актами Ради адвокатів України, Національної асоціації адвокатів України. У разі звернення із скаргами щодо притягнення до дисциплінарної відповідальності за порушення Правил адвокатської етики адвокатів, яких обрано до органів адвокатського самоврядування, чи якщо скаржниками стосовно порушення Правил виступають адвокати, яких обрано до органів адвокатського самоврядування, з метою забезпечення неупередженості та об'єктивності при розгляді зазначених скарг Голова Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури забезпечує перерозподіл та направлення таких заяв (скарг) для розгляду до КДКА іншого регіону, ніж регіон, в якому зазначений адвокат входить до органів адвокатського самоврядування.

Адвокат може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності за порушення Правил адвокатської етики його помічником, стажистом або особою, яка перебуває з ним у трудових відносинах, якщо адвокат: не забезпечив ознайомлення свого помічника, стажиста або особи, яка перебуває з ним у трудових відносинах, з цими Правилами; не здійснював належного контролю за діями помічника, стажиста або особи, яка перебуває з ним у трудових відносинах, залученого ним до виконання окремих робіт за дорученням, передбаченим договором між адвокатом і клієнтом про надання правової допомоги; своїми розпорядженнями і порадами або особистим

прикладом сприяв порушенню помічником, стажистом або особою, яка перебуває з ним у трудових відносинах, Правил адвокатської етики.

Адвокат, який є керівником адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (адвокати – члени колегіального керівного органу адвокатського об'єднання), може (можуть) бути притягнутий (ті) до дисциплінарної відповідальності за невиконання вимог положень Правил, а також за прийняття ним (ними) рішень, які тягнуть порушення Правил адвокатської етики.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Надайте визначення поняття «адвокатська таємниця».
2. Визначте передумови доповнення ПАЕ вимогами щодо поведінки адвоката під час використання мережі Інтернет.

Лекція 6

Тема

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Визначити актуальні питання організації адвокатської практики в Україні, з'ясувати особливості організаційних форм адвокатської діяльності.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики організації адвокатської діяльності в Україні;
- 2) пояснювати особливості організації індивідуальної адвокатської практики, адвокатських бюро, адвокатських об'єднань;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та визначати шляхи удосконалення форм організації адвокатської діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
4. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.

5. Про надання роз'яснень щодо можливості адвокатів, які зареєстровані в одному адвокатському об'єднанні, здійснювати захист різних за процесуальним статусом осіб: Рішення Ради адвокатів України № 71 від 4-5.07.2014 р. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.07.04-05-rishennya-71.pdf>.

6. Щодо можливості представництва інтересів двох або більше позивачів чи відповідачів адвокатом в одному цивільному процесі: Рішення Ради адвокатів України № 4 від 26.02.2016 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-03-17-r-shennya-rau-4_56eac49204562.pdf.

7. Про надання роз'яснень практичних питань реалізації Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо організаційних форм адвокатської діяльності: рішенням Ради адвокатів України від 4-5 липня 2014 року № 71. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.07.04-05-rishennya-71.pdf>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доц. Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

2. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; рец.: Ю. П. Аленін (НУ "ОЮА") та ін., Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

4. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

6. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

7. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

8. Головань І. В. До питання про організаційні форми діяльності адвокатури. *Адвокат*. 2004. № 5. С. 25–27.

9. Джабурія О. О. Індивідуальна адвокатська діяльність як організаційна форма адвокатської діяльності / О. О. Джабурія // Науковий вісник Ужгородського національного університету : наукове видання, серія Право / редкол.: Ю. М. Бисага (голова) та ін.. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 242 с.

10. Джабурія О. О. Принципи організації і діяльності адвокатури та їх вплив на організаційні форми адвокатської діяльності в умовах

реформування адвокатури України: постановка проблеми / О. О. Джабурія // Часопис Київського університету права (до 100-річчя Національної академії наук України) / редкол.: Шемшученко (голова) та ін.. – Київ, 2018. – 360 с.

11. Джабурія О.О. Адвокатське бюро як організаційна форма адвокатської діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 281-285.

12. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

13. Книгін К. Г. Суб'єкти договору надання правових послуг адвокатом. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 66. С. 200–208.

14. Малець А. В. Професійна адвокатська діяльність на індивідуальному та колективному рівнях. *SCIENCIA VINCEMUS! Наукою переможемо: матеріали 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. «Нотаріат, адвокатура, суд, виконавче провадження, актуальні проблеми»*, присвяч. 5-річчю створення каф. нотаріал. та виконав. процесу і адвокатури Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка / редкол.: С. Я. Фурса, О. О. Дерій, О. М. Нікітюк ; упоряд.: С. Я. Фурса, О. О. Дерій, О. М. Нікітюк, М. О. Рудковська. – Київ : ЦУЛ, 2016. С. 235–237.

15. Менеджмент юридичної фірми: конспект лекцій (галузь знань 0304 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр», спеціальність 8.03040101 «Правознавство») для студентів денних факультетів / Авт.: Л. С. Шевченко, С. М. Макуха, О. С. Марченко та ін. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 132 с.

16. Ярошевська Г. М. Сторони договору про надання юридичних послуг. *Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. Серия «Юридические науки». 2013. Т. 26 (65), № 1. С. 480–486.

План

1. Вибір адвокатом форми організації адвокатської діяльності. Переваги та недоліки кожної з форм організації адвокатської діяльності.

2. Особливості здійснення адвокатської діяльності індивідуальної, у складі адвокатського бюро або адвокатського об'єднання.

3. Роль менеджменту в організації адвокатської діяльності.

1. Вибір адвокатом форми організації адвокатської діяльності. Переваги та недоліки кожної з форм організації адвокатської діяльності. Вибір організаційної форми адвокатської діяльності.

Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» передбачає такі форми організації адвокатської діяльності: здійснення адвокатом адвокатської діяльності індивідуально, адвокатське бюро та адвокатське об'єднання (тобто, здійснення адвокатської діяльності як на індивідуальному, так і на колективному рівнях).

Слід відзначити, що на практиці чимало адвокатів взагалі фактично працюють поза межами передбачених законом організаційних форм: реєструються як підприємці, створюють товариства з обмеженою відповідальністю та приватні підприємства. Іноді зустрічаються суб'єкти підприємницької діяльності, створені у формі товариств з обмеженою відповідальністю, у назвах яких є слова «адвокат», «бюро адвокатів», «адвокатська група» тощо.

Організація колективного рівня здійснення адвокатської діяльності потребує менших витрат кожного з адвокатів на організацію роботи, фактично розподіляє між адвокатами ризики відповідальності перед клієнтом. Причиною обрання колективної форми діяльності для адвоката-початківця є можливість отримання приміщення, засобів зв'язку, технічного оснащення, що надаються адвокату адвокатським об'єднанням. Проте колективний рівень організації потребує від адвокатів-партнерів взаємної довіри, підтримки, досягнення згоди щодо розподілу роботи та прибутків спільної діяльності.

2. Особливості здійснення адвокатської діяльності індивідуальної, у складі адвокатського бюро або адвокатського об'єднання.

Адвокатське бюро є юридичною особою, яка створена одним адвокатом і діє на підставі статуту. Найменування адвокатського бюро повинно включати прізвище адвоката, який його створив (ч. 1 ст. 14 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»). Адвокат-засновник має право приймати рішення з будь-якого питання діяльності бюро: щодо основних напрямів його діяльності; внесення змін до статуту бюро; затверджувати річні звіти та бухгалтерські баланси; приймати рішення про припинення діяльності бюро, утворення (призначення) комісії з припинення юридичної особи (ліквідаційної комісії, ліквідатора тощо), затвердження ліквідаційного або розподільного балансу (передавального акта).

Адвокатське об'єднання є юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту (ч. 1 ст. 15 Закону). Як цілком обґрунтовано зазначається у науці, адвокатські об'єднання діють аналогічно до діяльності адвокатських бюро. Різниця полягає лише в тому, що останнє створюється шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників). Звідси правовий статус адвокатського об'єднання у його зовнішніх відносинах з іншими особами (наприклад, клієнтами чи податковими органами тощо) є аналогічним адвокатському бюро.

Особливості здійснення індивідуальної адвокатської діяльності полягають в тому, що: адвокат реєструється як самозайнята особа, що провадить незалежну професійну діяльність та стає на облік у фіскальних органах; адвокат визначає та організовує своє робоче місце, у разі потреби укладає договір оренди приміщення, повідомляє про найменування і місцезнаходження організаційної форми адвокатської діяльності, номери

засобів зв'язку, адресу свого робочого місця, номери засобів зв'язку РА регіону; самостійно відкриває рахунки в банках, може мати власну печатку, штампи, використовує бланки (передовсім, ордерів) із зазначенням свого прізвища, імені та по батькові, номери і дати видачі свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю; самостійно укладає договори найму працівників, зокрема, зі своїм помічником. Відповідно до абз. 2 підп. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14 ПК адвокат як особа, яка здійснює незалежну професійну діяльність, вправі використовувати найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб; самостійно від власного імені укладає договори про надання правової допомоги з клієнтами. Відтак він набуває прав та виконує обов'язки за цими договорами, відшкодовує шкоду, зокрема, майнову, за неналежне виконання цих договорів.

3. Роль менеджменту в організації адвокатської діяльності.

Незважаючи на те, що на адвокатуру покладається особливе завдання в державі, а саме – надання професійної правничої допомоги, адвокатські об'єднання або бюро мають всі риси звичайних організацій в економічному сенсі, а саме:

наявність цілей – довгострокових і короткострокових;
забезпеченість ресурсами, необхідними для досягнення певних результатів (персоналом, капіталом, матеріалами, технологіями, інформацією тощо);

залежність від зовнішнього середовища;
поділ праці всередині організації: горизонтальний – між членами організації і вертикальний, який виокремлює роботу з координації дій інших людей від самих дій, що і становить суть управління тощо.

У зв'язку з цим, важливе значення в адвокатській діяльності має менеджмент. Термін «менеджмент» не має дослівного перекладу на українську мову, проте воно походить від англійського дієслово «to manage» (управляти, керувати, завідувати). Менеджмент в адвокатській діяльності спрямований на оптимізацію діяльності адвокатського об'єднання (ця форма організації адвокатської практики обрана у якості найбільш яскравого прикладу). Вказана оптимізація може відбуватися шляхом: дослідження ринку правових послуг, наявного попиту та пропозиції, аналізу діяльності конкурентів, вдосконалення керівництва його працівниками, підвищення їх професійних навичок та вмінь, налагодження сприятливого клімату в колективні тощо.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Визначте організаційні форми здійснення адвокатської діяльності.
2. Окресліть фактори, що впливають на вибір форми здійснення адвокатської діяльності.

Тема
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ
ГАРАНТІЙ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Визначити систему гарантій адвокатської діяльності, актуальні проблеми їх реалізації.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання з питань поняття та системи гарантій адвокатської діяльності;
- 2) пояснювати проблеми реалізації гарантій адвокатської діяльності, розвиток законодавства про гарантії адвокатської діяльності;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей щодо гарантій адвокатської діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність самоврядування: затв. рішенням Ради адвокатів України від 30.08. 2014 р. № 120 // Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури. URL: <http://vkdko.org/wp-content/uploads>.
4. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 01.10.1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343. – Заголовок з екрана.
5. Основні принципи, що стосуються ролі юристів ООН : (прийняті VIII Конгр. ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р.).URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_313.
6. Стандарти незалежності юридической профессии Международной ассоциации юристов от 07.09.1990 г. URL: www.ccbe.eu.
7. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів/ URL: [www.scout.org.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20\(2000\)%2021.doc](http://www.scout.org.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20(2000)%2021.doc).
8. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів від 24.11.2006 р. URL: <http://www.cay.org.ua/ua/104/index.html>.

9. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2016р.): затверджений Рішенням Ради адвокатів України від 26.02.2016 року № 2. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/news/publikacii/buklet-zvit-porushennya.pdf>.
10. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2018 р.) URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
2. Афанасієв Р. Гарантії адвокатської діяльності: сутність та проблеми реалізації. – Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2014. -№2(3). С.33-36.
3. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
4. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.
5. Бакаянова Н.М. Адвокат з вогнепальною зброєю у світлі гарантій адвокатської діяльності. Право України. 2015. №6. С.199-205.
6. Бірюкова А. М. Гарантії адвокатської діяльності при здійсненні захисту. *Вісник Академії адвокатури України*. 2007. № 3. С. 135-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2007_3_19
7. Вільчик Т. Б. Гарантії дотримання принципу конфіденційності в адвокатській діяльності (порівняльний аналіз законодавства Європейського Союзу та України). *Юрист України*. 2015. № 3-4. С. 34-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2015_3-4_8.
8. Вільчик Т.Б., Святоцька В.О. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України*. № 12. 2019. С. 54-69.
9. Гончаренко С. Професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності у контексті прецедентного права Європейського суду з прав людини. *Адвокат*. 2005. №7.
10. Горбань Н. С. Гарантії адвокатської діяльності: поняття, генеза, значення. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 284-289.
11. Горбань Н. С. Заборона втручання в правову позицію адвоката як гарантія адвокатської діяльності. *Судова апеляція*. 2018. № 4. С. 50-59.
12. Гроза І. В. Порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного*

гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2018. Вип. 31. С. 121-125.

13. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З. Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

14. Козлов О.О. Звернення із адвокатським запитом в контексті реалізації професійних прав адвоката: окремі проблеми. Актуальні проблеми судово-правової реформи : матеріали круглого столу (Одеса, 18 жовтня 2019 р.) / ред. кол.: М. Р. Аракелян, Н. М. Бакаянова. Одеса : Фенікс, 2019. URL: https://drive.google.com/open?id=1GB4gFq_C03_Q55v79qJCWSSXAKDN8AGw.

15. Меліхова Ю.О. Деякі аспекти реформування системи захисту правових гарантій адвокатури. *Приватне та публічне право*. № 1. 2018. С. 127-132.

16. Сірий М. Право адвоката вільно публічно висловлюватися - незаперечна гарантія професійної діяльності. *Адвокат*. 2012. № 12. С. 3-6.

17. Удалова Л. Д. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката: монографія / Л. Д. Удалова, С. Л. Савицька. Київ : КНТ, 2014. 171 с.

18. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник : рекомендовано МОН України. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Алерта, 2014. 625 с.

План

1. Правове регулювання гарантій адвокатської діяльності за законодавством України. Міжнародно-правові гарантії здійснення адвокатської діяльності.

2. Поняття злочину у зв'язку із здійсненням діяльності захисника або представника.

3. Види порушень професійних прав адвокатів.

4. Права адвокатів при проведенні обшуків у приміщеннях адвокатів.

1. Правове регулювання гарантій адвокатської діяльності за законодавством України. Міжнародно-правові гарантії здійснення адвокатської діяльності.

Дотримання гарантій адвокатської діяльності є необхідною умовою реалізації завдань адвокатури та професійних прав адвокатів, виконання адвокатами професійних обов'язків.

Серед міжнародних документів, які стосуються гарантій діяльності адвокатури, слід відзначити Резолюцію 78 (8) Комітету міністрів Ради Європи про юридичну допомогу і консультації від 2 березня 1978 р., Рекомендацію її (81) 7 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам відносно шляхів полегшення доступу до правосуддя від 14 травня 1981 р., Рекомендацію (84) 5 Комітету міністрів Ради Європи державам-членам відносно принципів цивільного судочинства, спрямованих на вдосконалення

судової системи від 28 лютого 1984 р., Рекомендацію (2000) 21 Комітету міністрів державам – учасникам Ради Європи про свободу здійснення професійної діяльності адвокатів від 25 жовтня 2000 року.

За ст. 23 Закону «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» професійні права, честь і гідність адвоката гарантуються та охороняються Конституцією України, цим Законом та іншими законами, зокрема:

1) забороняються будь-які втручання і перешкоди здійсненню адвокатської діяльності;

2) забороняється вимагати від адвоката, його помічника, стажиста, особи, яка перебуває у трудових відносинах з адвокатом, адвокатським бюро, адвокатським об'єднанням, а також від особи, стосовно якої припинено або зупинено право на заняття адвокатською діяльністю, надання відомостей, що є адвокатською таємницею. З цих питань зазначені особи не можуть бути допитані, крім випадків, якщо особа, яка довірила відповідні відомості, звільнила цих осіб від обов'язку зберігати таємницю в порядку, передбаченому законом;

3) проведення стосовно адвоката оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, що можуть проводитися виключно з дозволу суду, здійснюється на підставі судового рішення, ухваленого за клопотанням Генерального прокурора України, його заступників, прокурора Автономної Республіки Крим, області, міста Києва та міста Севастополя;

4) забороняється проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності;

5) адвокату гарантується рівність прав з іншими учасниками провадження, дотримання засад змагальності і свободи в наданні доказів та доведенні їх переконливості;

6) життя, здоров'я, честь і гідність адвоката та членів його сім'ї, їх майно перебуває під охороною держави, а посягання на них тягнуть відповідальність, передбачену законом;

7) адвокату гарантується право на забезпечення безпеки під час участі у кримінальному судочинстві в порядку, встановленому законом та ін.

2. Поняття злочину у зв'язку із здійсненням діяльності захисника або представника.

Непоодинокими є випадки звернення адвокатів із заявами про вчинення щодо них кримінальних правопорушень за статтями, які передбачають відповідальність за прошення професійних прав та гарантій адвокатів. Так за період з 2013 року (дата початку функціонування Єдиного реєстру досудових розслідувань) по теперішній час за статтями 397-400 КК України було внесено відомості про вчинення кримінальних правопорушень щодо адвокатів до ЄРДР 1162 рази.

З них: за статтею 397 КК (втручання в діяльність захисника чи представника) – 876, тобто 75%; за статтею 398 КК (погроза або насильство щодо захисника чи представника) – 247, 21%; за статтею 399 КК (умисне

знищення або пошкодження майна захисника чи представника) – 31, 3%; за статтею 400 КК (Посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги) – 8, менше 1%.

Рішення про закриття кримінального провадження за період з 2013 року по теперішній час за статтями 397-400 КК України було прийнято 640 разів, що складає приблизно 51%. Рішення про направлення обвинувального акту до суду по кримінальним провадженням за період з 2013 року по теперішній час за статтями 397- 400 КК України було прийнято 12 разів, що складає приблизно 1%.

3. Види порушень професійних прав адвокатів.

Починаючи з середини 2013 року, адвокатська спільнота зазнає все більшого тиску, здійснюється переслідування адвокатів та відбувається порушення гарантій адвокатської діяльності.

У своїх листах від 06.04.2016 р. до Президента та Прем'єр-міністра України ССВЕ закликала розслідувати факти порушення професійних прав адвокатів та вжити всіх необхідних заходів, щоб гарантувати виконання правоохоронними органами своїх функцій у повній відповідності положенням національного права та таких фундаментальних принципів, як професійна таємниця та конфіденційність комунікацій адвокатів.

Відповідно до Звіту про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні, невизнання прав адвоката та гарантій адвокатської діяльності в Україні виражається у:

- 1) вбивствах та посяганнях на життя адвокатів;
- 2) кримінальних переслідувань адвокатів;
- 3) фізичних розправах з адвокатами;
- 4) погрозах адвокатам, здійснених у зв'язку з їх професійною діяльністю;
- 5) знищенні майна адвокатів;
- 6) обшуках офісів адвокатів з метою вилучення інформації, що становить адвокатську таємницю;
- 7) негласних слідчих діях по відношенню до адвокатів;
- 8) допитах адвокатів;
- 9) порушеннях адвокатської таємниці через призму прийняття законодавчих актів;
- 10) розкритті адвокатської таємниці іншими особами;
- 11) втручаннях в правову позицію адвоката;
- 12) відсутності рівності у процесуальних можливостях зі стороною обвинувачення;
- 13) ненаданні відповідей на адвокатські запити;
- 14) порушеннях прав на захист від обвинувачення;
- 15) ототожненнях адвоката з клієнтом.

4. Права адвокатів при проведенні обшуків у приміщеннях адвокатів.

Протиправний обшук, пов'язаний з виконанням адвокатом функцій по наданню правової допомоги клієнту, став частою практикою правоохоронних органів. Вилучення адвокатського дос'є та інших інформаційних носіїв (у тому числі телефонів) недопустимо з позиції невтручання у адвокатську діяльність, є злочинним впливом на правову позицію сторони захисту у кримінальному провадженні, свідчить про нехтування вимогами конфіденційності між адвокатом та клієнтом.

Очевидно, що обшуки в офісі адвоката і серед його документів повинні бути пов'язані зі вчиненням кримінального злочину самим адвокатом, і ніколи не можуть стосуватися представництва інтересів клієнтів адвоката. Проведення будь-яких таких обшуків повинно відбуватися лише на підставі судового рішення, яке б містило чіткий та вичерпний перелік того, що підлягає обшуку та виїмці, а також супроводжуватися належними процесуальними гарантіями (як то, наприклад, присутність представника ради адвокатів регіону). Обшуки ніколи не повинні відбуватися у форматі «пошуку компрометуючих відомостей».

Особливості проведення окремих слідчих дій та заходів забезпечення кримінального провадження стосовно адвоката визначаються ст. 23 Закону "Про адвокатуру та адвокатську діяльність". Так, у разі проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката слідчий суддя, суд у своєму рішенні в обов'язковому порядку зазначає перелік речей, документів, що планується відшукати, виявити чи вилучити під час проведення слідчої дії чи застосування заходу забезпечення кримінального провадження.

Під час проведення обшуку чи огляду житла, іншого володіння адвоката, приміщень, де він здійснює адвокатську діяльність, тимчасового доступу до речей і документів адвоката має бути присутній представник ради адвокатів регіону, крім випадків, передбачених абзацом четвертим цієї частини. Для забезпечення його участі службова особа, яка буде проводити відповідну слідчу дію чи застосовувати захід забезпечення кримінального провадження, завчасно повідомляє про це раду адвокатів регіону за місцем проведення такої процесуальної дії.

З метою забезпечення дотримання вимог Закону щодо адвокатської таємниці під час проведення зазначених процесуальних дій представнику ради адвокатів регіону надається право ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення процесуальних дій, що зазначаються у протоколі. Неявка представника ради адвокатів регіону за умови завчасного повідомлення ради адвокатів регіону не перешкоджає проведенню відповідної процесуальної дії.

**Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів
навчання**

1. Наведіть приклади злочинів, що вчиняються проти адвокатів.
2. Охарактеризуйте особливості процедури здійснення в приміщенні адвоката.

Лекція 8

Тема

ЗАХИСТ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ АДВОКАТІВ

Мета вивчення

Визначити заходи та напрями захисту професійних прав адвокатів, роль Національної асоціації адвокатів України та громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання про порядок притягнення адвокатів до відповідальності, який унеможлиблює порушення професійних прав адвокатів;
- 2) пояснювати роль Національної асоціації адвокатів України, громадських об'єднань адвокатів, у тому числі міжнародних, у захисті професійних прав адвокатів;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей щодо захисту прав адвокатів.

Література

Нормативно-правові акти

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Статут Національної асоціації адвокатів України від 17.11.2012 р. URL: <http://unba.org.ua>.
4. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів». *Юридичний вісник України*. 2002. № 40.
5. Порядок дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів: рішення Ради адвокатів України від 27 липня 2013 року № 183. URL: <http://uaa.org.ua/uploads2/reformuvannya/Poryadok%201.pdf>.
6. Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим радою членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення (нова редакція): рішення Ради адвокатів України від 19 листопада 2013 року № 238

// Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2013.11.19-rishennya-238.pdf>.

7. Положення про комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності: рішенням Ради адвокатів України № 182 від «27» липня 2013 р. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.10.25-pologennya-181.pdf>.

8. Порядок подання органами адвокатського самоврядування статистичної звітності про результати діяльності: рішення Ради адвокатів України від 4 липня 2015 року № 79. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/poryadki/2015.07.04-poryadok-79.pdf>.

9. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2018 р.) URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

2. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

3. Афанасієв Р. Гарантії адвокатської діяльності: сутність та проблеми реалізації. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2014. №2(3). С.33-36.

4. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

5. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

6. Бакаянова Н.М. Адвокат з вогнепальною зброєю у світлі гарантій адвокатської діяльності. *Право України*. 2015. №6. С.199-205.

7. Бакаянова Н.М. Роль громадських об'єднань адвокатів у розвитку інституту адвокатури. *Jurnal juridic national: teorie si practica*. № 4(20). 2016. С.5-10.

8. Бакаянова Н.М. Об'єднання адвокатів за законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Часопис Київського Університету права*. №2. 2016. С.306-310.

9. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

10. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит : навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.
11. Гончаренко С. Професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності у контексті прецедентного права Європейського суду з прав людини. *Адвокат*. 2005. №7.
12. Заборовський В.В. Деякі практичні проблеми реалізації гарантій Адвокатської діяльності в контексті проведення Обшуку відносно адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. Випуск 50. Том 2. 2018. С. 152-156.
13. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.
14. Іванцова А.В. Міжнародно-правовий захист адвокатів. *Адвокат*. 2011. №12 (135). С. 27-29.
15. Місяць А. Особливості відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики. *Право України*. № 12. 2019. С. 231-239.
16. Погорецький М.А., Погорецький М.М. Кримінальні процесуальні гарантії адвокатської таємниці під час проведення обшуку: проблемні питання // Адвокатура: минуле та сучасність: матеріали V Міжнародної наукової конференції (м. Одеса, 14 листопада 2015 р.). Одеса: Юрид. літ-ра, 2015. С. 7–12.
17. Удалова Л. Д. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката: монографія / Л. Д. Удалова, С. Л. Савицька. Київ : КНТ, 2014. 171 с.
18. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник : рекомендовано МОН України. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Алерта, 2014. 625 с.

План

1. Дотримання порядку притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності як гарантія адвокатської діяльності. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності адвокатів зарубіжних країн.
2. Діяльність Національної асоціації адвокатів України з захисту професійних прав адвокатів. Діяльність Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, його завдання, результати діяльності.
3. Роль громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.
4. Захист професійних прав адвокатів міжнародними організаціями. Співпраця національних органів адвокатури з міжнародними з метою захисту професійних прав адвокатів.

1. Дотримання порядку притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності як гарантія адвокатської діяльності. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності адвокатів зарубіжних країн.

Дисциплінарна відповідальність адвоката — це вид юридичної відповідальності, яка полягає в застосуванні до адвоката заходів примусу, визначених законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність, з боку органів адвокатського самоврядування у зв'язку із вчиненням адвокатом дисциплінарного проступку.

Дисциплінарна відповідальність застосовується до адвоката застосовується у випадку вчинення адвокатом дисциплінарного проступку, яке передбачає, що: 1) наявне діяння; 2) вина адвоката повинна знаходити прояв у формі умислу або грубої необережності; 3) проступок здійснено виключно під час професійної діяльності адвоката; 4) порушено вимоги законодавства про адвокатуру або Правила адвокатської етики; 5) заподіяно шкоду клієнту, іншому адвокату або адвокатурі загалом.

Характерними рисами дисциплінарної відповідальності адвоката є:

- 1) спеціальний суб'єкт притягнення до відповідальності — адвокат;
- 2) особливий характер та зміст дій чи бездіяльності адвоката, які є підставами для притягнення до відповідальності;
- 3) специфічність стягнень, тобто заходів примусу, що застосовуються до адвоката;
- 4) особливий порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності;
- 5) виключна компетенція дисциплінарної плати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії щодо здійснення дисциплінарного провадження;
- 6) особливий порядок оскарження рішення про притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.

2. Діяльність Національної асоціації адвокатів України з захисту професійних прав адвокатів. Діяльність Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності, його завдання, результати діяльності.

Національна асоціація адвокатів України є недержавною некомерційною неприбутковою професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування, створена на засадах професійної належності та об'єднує адвокатів для сприяння розвитку та зміцненню інституту адвокатури в Україні, підвищення рівня правової допомоги, що надається адвокатами, підвищення ролі та авторитету адвокатури в суспільстві, захисту прав та законних інтересів адвокатів.

Серед завдань НААУ відповідно до ст. 2 Статуту НААУ визначено забезпечення захисту законних прав та інтересів та сприяння зміцненню існуючих правових норм щодо захисту прав та забезпечення гарантій адвокатів; забезпечення незалежності адвокатів, захист від втручання у здійснення адвокатської діяльності; створення сприятливих умов для здійснення адвокатської діяльності; інші завдання, що випливають зі змісту чинного законодавства України, Статуту НААУ, а також рішень з'їзду

адвокатів України, НААУ, Ради адвокатів України та спрямовані на захист прав адвокатів.

З метою захисту професійних та інших прав адвокатів, організації сприяння забезпечення гарантій адвокатської діяльності, забезпечення необхідних умов для ефективного та якісного виконання адвокатами своїх професійних обов'язків 16 лютого 2013 року Радою адвокатів України було утворено Комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності. До завдань Комітету належить: участь у формуванні та забезпеченні реалізації державної політики у галузі захисту прав та інтересів адвокатів, забезпечення гарантій адвокатської діяльності; виявлення, облік, аналіз і систематизація випадків порушення професійних прав та інтересів адвокатів, а також порушення гарантій адвокатської діяльності, які відбулись на території України; здійснення профілактичної роботи, яка направлена на попередження порушень прав та інтересів адвокатів, а також порушення гарантій адвокатської діяльності; оперативне реагування на кожне звернення адвоката, яке стосується діяльності Комітету тощо.

3. Роль громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.

Статтею 18 Закону України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" визначено, що адвокати мають право створювати в установленому законом порядку місцеві, всеукраїнські і міжнародні об'єднання. Адвокати, їх об'єднання можуть бути членами міжнародних організацій адвокатів та юристів.

Прагнення адвокатів до створення громадських об'єднань є проявом принципу корпоративності, адже основу професійної спільності складають інтереси професії. Такими інтересами є реалізація завдань адвокатської професії; збереження фундаментальних засад адвокатури; захист професійних та соціальних прав адвокатів; дотримання гарантій адвокатської діяльності; підвищення рівня надання правничої допомоги.

Передумовами створення громадських об'єднань, таким чином, слід визнати як корпоративні відносини, які обумовлюють певну єдність адвокатів, спільність їх інтересів, так й проблемний стан професії, коли адвокати змушені об'єднати зусилля з метою вирішення проблем професійної діяльності.

Майже усі об'єднання адвокатів своєю загальною метою мають захист прав адвокатів. Така постановка мети та завдань об'єднаннями адвокатів у своїй діяльності свідчить про те, що адвокати не обмежуються у громадській діяльності власними корпоративними інтересами, а є повноправними учасниками побудови незалежної адвокатури в Україні. Так, мету створення та діяльності Всеукраїнської громадської організації «Спілка адвокатів України» визначено як професійний розвиток адвокатів та вдосконалення системи підготовки і підвищення їх професійного рівня, забезпечення захисту законних прав та інтересів її членів, сприяння розвитку адвокатської професії, правосвідомості адвокатів та етичних стандартів поведінки,

зміцнення інституту адвокатури в Україні, підвищення його ролі та авторитету в суспільстві

4. Захист професійних прав адвокатів міжнародними організаціями. Співпраця національних органів адвокатури з міжнародними з метою захисту професійних прав адвокатів.

Міжнародні об'єднання адвокатів, створені зусиллями міжнародної юридичної громадськості, відіграють значну роль у виробленні міжнародних етичних правил адвокатської професії, поширенні принципів верховенства права, захисту прав людини.

Найбільш відомими міжнародними громадськими об'єднаннями адвокатів є Міжнародна асоціація адвокатів (International Bar Association – IBA), Американська асоціація адвокатів (American Bar Association – ABA), Міжнародний союз адвокатів (Union Internationale des Avocats – UIA), Міжнародна комісія юристів (The International Commission of Jurists – ICJ), Рада адвокатських асоціацій та правових товариств Європи (Council of Bars and Law Societies of Europe – CCBE), Європейська федерація адвокатів (Fédération des Barreaux d'Europe – FBE), Міжнародний союз (співдружність) адвокатів – (MC(C)A) та інші.

Відповідно до Рішення РАУ від 04.07.2015 року № 77 «Про вступ Національної асоціації адвокатів України до Ради адвокатських та правових товариств Європи (CCBE)» та Рішення РАУ від 04.07.2015 року № 78 «Про вступ Національної асоціації адвокатів України до Міжнародної асоціації адвокатів (IBA)», для підсилення авторитету української адвокатури, розвитку подальшого співробітництва НААУ та вказаних міжнародних організацій, з метою використання усіх можливостей IBA та CCBE НААУ вирішила вступити до зазначених адвокатських міжнародних організацій. РАУ також надала згоду на застосування Правил професійної етики CCBE. Вступ до IBA та CCBE розширив можливості українських адвокатів щодо захисту їх законних інтересів.

Зазначені та інші міжнародні організації позитивно впливають як на діяльність адвокатури України, так і на правову систему України загалом.

Контрольні запитання для перевірки досягнення результатів навчання

1. Охарактеризуйте роль громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.
2. Визначте завдання та мету діяльності Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності.

Критерії оцінювання під час поточного контролю

У відповідності до визначених критеріїв поточний контроль здійснюється за визначеною силабусом (робочою навчальною програмою) системою.

Додатки:

1) банк тестів для самоконтролю здобувачів вищої освіти за темами лекцій.

До теми 1 «Адвокатська діяльність: поняття, завдання, тенденції розвитку»:

1. В сучасних тенденціях реформування інституту адвокатури найбільш чітко простежується вплив процесів:

- а) євроінтеграції;
- б) глобалізації;
- в) уніфікації законодавства;
- г) гармонізації законодавства.

2. Міжнародні стандарти організації та діяльності адвокатури це:

- а) ідеї міжнародного права, що відображують особливості організації адвокатури та здійснення адвокатської діяльності;
- б) рекомендації міжнародного права, що відображують бажані напрямки вдосконалення організації адвокатури та здійснення адвокатської діяльності;
- в) норми міжнародного права, які встановлюють вимоги до організації адвокатури та здійснення адвокатської діяльності, що конкретизуються у системах національного законодавства різних держав;
- г) норми міжнародного права, які встановлюють вимоги набуття статусу адвокатської діяльності, що конкретизуються у системах національного законодавства різних держав.

До теми 2 «Функції адвокатури»:

1. Право на професійну правничу допомогу передбачено в:

- а) ст. 55 Конституції України;
- б) ст. 59 Конституції України;
- в) ст. 131-1 Конституції України;
- г) ст. 131-2 Конституції України.

2. Зміст превентивної функції адвокатури полягає в тому, що:

- а) адвокат попереджає про входження суб'єктів права в ситуацію, яка може сприяти настанню юридично несприятливих наслідків;
- б) адвокат відновлює порушені права та законні інтереси громадян;
- в) адвокат захищає своїх клієнтів, над законними правами яких виникла загроза їх порушення;
- г) правильна відповідь відсутня.

До теми 3 «Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні проблеми»:

1. Процедура Collaborative Law може проводитися:

- а) юристами, представниками осіб;
- б) медіаторами;
- в) адвокатами;
- г) адвокатами, юристами, представниками осіб.

2. Взаємовідносини із ескроу-агентом регулюються договором, який, як правило, укладається між:

- а) депонентом, бенефіціаром та ескроу-агентом;
- б) депонентом, бенефіціаром та нотаріусом;
- в) депонентом, бенефіціаром та адвокатом;
- г) депонентом та бенефіціаром.

До теми 4 «Організаційно-правові проблеми здійснення адвокатської діяльності з надання безоплатної правової допомоги»

1. Система безоплатної правової допомоги відповідно до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» складається з:

- а) суб'єктів надання безоплатної первинної правової допомоги та суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- б) Координаційного центру з надання правової допомоги, суб'єктів надання безоплатної первинної правової допомоги та суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- в) Міністерства юстиції України, Координаційного центру з надання правової допомоги, суб'єктів надання безоплатної первинної правової допомоги та суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги;
- г) Національної асоціації адвокатів України, Координаційного центру з надання правової допомоги, суб'єктів надання безоплатної первинної правової допомоги та суб'єктів надання безоплатної вторинної правової допомоги.

2. Безоплатна вторинна правова допомога включає такі види правових послуг:

- а) захист; здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами;
- б) захист; здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; складення документів процесуального характеру;
- в) захист; здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах,

органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; складення документів процесуального характеру; юридичне консультування;

г) захист; здійснення представництва інтересів осіб, що мають право на безоплатну вторинну правову допомогу, в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами; складення документів процесуального характеру; юридичне консультування; юридичний суровід.

До теми 5 «Дотримання Правил адвокатської етики при здійсненні адвокатської діяльності»:

1. Правила адвокатської етики 15 лютого 2019 р. було доповнено таким принципом:

- а) чесність та добропорядна репутація;
- б) підтримання позитивного іміджу адвокатури;
- в) чесності та порядності;
- г) обмеження рекламування адвокатської діяльності.

2. Ділова репутація це:

- а) нормативно-правова категорія, особисте немайнове право, що є самостійним об'єктом судового захисту;
- б) морально-етична категорія, особисте немайнове право, що є самостійним об'єктом судового захисту;
- в) морально-етична категорія, особисте майнове право, що є самостійним об'єктом судового захисту;
- г) морально-етична категорія, особисте немайнове право, що не є самостійним об'єктом судового захисту.

До теми 6 «Правове регулювання організації адвокатської діяльності»:

1. Адвокатське об'єднання – це:

- а) юридична особа, створена шляхом об'єднання трьох адвокатів (учасників), діє на підставі статуту.
- б) юридична особа, створена шляхом об'єднання двох адвокатів (учасників), діє на підставі статуту;
- в) юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатських бюро, діє на підставі статуту;
- г) юридичною особою, створеною шляхом об'єднання двох або більше адвокатів (учасників), і діє на підставі статуту.

2. Оберіть найбільш узагальнююче визначення мети менеджменту в адвокатській діяльності:

- а) дослідження ринку правових послуг;

- б) налагодження сприятливого клімату в колективі адвокатського бюро (об'єднання);
- в) оптимізація діяльності адвокатського об'єднання
- г) вдосконалення керівництва його працівниками.

До теми 7 «Сучасні проблеми дотримання гарантій адвокатської діяльності»:

1. За клопотанням якої посадової особи може бути ініційоване проведення стосовно адвоката оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій?

- а) прокурора Генеральної прокуратури;
- б) судді Верховного Суду;
- в) судді апеляційного суду;
- г) Генерального прокурора.

2. В якому випадку може здійснюватись проведення огляду, розголошення, витребування чи вилучення документів, пов'язаних із здійсненням адвокатської діяльності?

- а) жодна особа не має права надати дозвіл;
- б) з дозволу суду за клопотанням Генерального прокурора;
- в) з дозволу Голови Ради адвокатів України;
- г) з дозволу Голови Ради адвокатів регіону.

3. Найбільш поширеним злочином проти адвокатської діяльності є:

- а) втручання в діяльність захисника чи представника;
- б) умисне знищення або пошкодження майна захисника чи представника;
- в) посягання на життя захисника чи представника особи у зв'язку з діяльністю, пов'язаною з наданням правової допомоги;
- г) погроза або насильство щодо захисника чи представника.

До теми 8 «Захист професійних прав адвокатів»:

1. Відповідно до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» Національна асоціація адвокатів України:

а) є всеукраїнською недержавною некомерційною неприбутковою професійною організацією, яка об'єднує всіх адвокатів України з метою забезпечення реалізації завдань адвокатського самоврядування, створена на засадах професійної належності та об'єднує адвокатів для сприяння розвитку та зміцненню інституту адвокатури в Україні, підвищення рівня правової допомоги, що надається адвокатами, підвищення ролі та авторитету адвокатури в суспільстві, захисту прав та законних інтересів членів НААУ;

б) представляє адвокатуру України у відносинах з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими і службовими

особами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, громадськими об'єднаннями та міжнародними організаціями, делегує представників до органів державної влади;

в) є добровільним професійним громадським об'єднанням, покликане згідно з Конституцією України сприяти захисту прав, свобод та представляти законні інтереси громадян України, іноземних громадян, осіб без громадянства, юридичних осіб, подавати їм іншу юридичну допомогу;

г) утворюється Радою адвокатів України та не може бути реорганізована

2. Не є характерною рисою дисциплінарної відповідальності адвоката:

- а) спеціальний суб'єкт притягнення до відповідальності – адвокат;
- б) особливий характер та зміст дій чи бездіяльності адвоката, які є підставами для притягнення до відповідальності;
- в) настання негативних юридичних наслідків для особи;
- г) особливий порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Заняття 1

Тема

АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Мета вивчення

Вдосконалити систему знань щодо поняття «адвокатська діяльність», міжнародно-правових стандартів здійснення адвокатської діяльності, стану законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закріпити систему знань щодо тенденцій розвитку адвокатської діяльності.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії і новітніх напрямків досліджень, законодавчих тенденцій регулювання адвокатської діяльності;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти здійснення адвокатської діяльності;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей та концепцій щодо розвитку адвокатури.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення: Закон України від 18.12.2019 18.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-20>.
5. Стратегія розвитку Національної асоціації адвокатів України до 2020 року URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/files/strategiya-rozvitku-naau-do-2020-roku.pdf>.
6. Правила адвокатської етики від 09 червня 2017 року. URL: <https://vkdk.org/pae-2019/>

7. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 01.10.1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343.
8. Основні принципи, що стосуються ролі юристів ООН URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_313.
9. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів URL: [www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20\(2000\)%2021.doc](http://www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20(2000)%2021.doc).
10. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів URL: <http://www.cay.org.ua/ua/104/index.html>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
2. Аракелян М.Р. Інститут адвокатури в правозащитній системі України: теоретико-правовий аспект. 2014. 282 с.
3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.
4. Бакаянова Н.М. Роль адвокатури в сучасному суспільстві. *Ітоги и перспективы научных исследований*. №3. Краснодар, 2016. С. 66-77. URL: <http://www.apriori-nauka.ru/media/itogi/3-2016/apriori-izdanie-10.pdf>.
5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
6. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.
7. Бакаянова Н.М. Адвокатура между традициями и идеологией рынка. *Евразийская адвокатура*. 2016. №4 (23). С.20-26.
8. Бакаянова Н.М. Регіональні палати адвокатів та інші пропозиції реформування адвокатури. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10965/Bakaianova%20N%20M.pdf?sequence=1>.
9. Бірюкова А. М. До питання визначення поняття «адвокат» у світлі інтеграційних процесів суспільного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2018. № 51. Том 2. С. 138–142.
10. Бакаянова Н.М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України*. № 12. 2019. С. 131-145.
11. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

12. Бірюкова А. М. Функціональне призначення вітчизняної адвокатури в умовах глобалізації. *Право і суспільство*. 2018. № 3. С.8–14.
13. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.
14. Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10. Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2016. 490 с.
15. Вільчик Т.Б., Святоцька В.О. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України*. № 12. 2019. С. 54-69.
16. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.
17. Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. №1 (136). С. 12-15.
18. Деханов С.А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние: Автореф. дис...докт. юрид. наук. М., 2010. 53 с.
19. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.
20. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
21. Фурса С.Я. Адвокатура крізь призму національної правової доктрини. *Право України*. № 12. 2019. С. 16-41.
22. Хотинська-Нор О. Спеціалізація як перспектива розвитку адвокатури України. *Право України*. № 12. 2019. С. 84-96.
23. Щербанюк О. Європейські стандарти доступу до адвокатської діяльності. *Право України*. № 12. 2019. С. 70-83.
24. David W. Rivkin. Opening Ceremony Speech. Annual Conference of International Bar Association. 4–9 October 2015. URL: <http://www.ibanet.org/Conferences/Vienna2015.aspx>
25. Galbenski D. Unbound: How Entrepreneurship is Dramatically Transforming Legal Services Today. Royal Oak: Lumen Legal, 2009. 259 p.
26. Howard P. K. Life without Lawyers: Liberating Americans from Too Much Law. New York: Norton, 2009. 343 p.
27. Macfarlane J. The New Lawyer. Vancouver : UBC Press, 2008. 304 p.
28. Susskind R. The Future of the Professions : How Technology Will Transform the Work of Human Experts / R. Susskind, D. Susskind. – Oxford : Oxford University Press, 2015. 346 p.
29. Speech of the Chairman of the Hong Kong Bar Association, Winnie Tam SC, at the Opening of the Legal Year, 11 January 2016. URL:

<http://www.hkba.org/sites/default/files/20160111%20%20OLY%20Jan%202016%20Speech%20%28Eng%29>.

Питання заняття

1. Загальні тенденції розвитку адвокатської діяльності у сучасному світі.
2. Реформа адвокатури та сфери надання правової допомоги в Україні.
3. Система законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність в Україні.
4. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності та їх імплементація у законодавство України.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Проблеми сфери надання правової допомоги за Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних інститутів на 2015-2020 р.р.
2. Розвиток законодавства, що регулює адвокатську діяльність, за часи незалежності України.
3. Запровадження виключного права адвокатів на здійснення захисту від кримінального обвинувачення та представництва у суді.
4. Самопредставництво юридичної особи в суді: зарубіжний досвід.

Кейс №1

Адвокат-громадянин Іспанії Карерас П. при здійсненні адвокатської діяльності в Україні допустив порушення принципу уникнення конфлікту інтересів. У своїх поясненнях на скаргу громадянина Власенко О.І., подану до дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури, адвокат Карерас П. зазначив, що при розгляді дисциплінарної справи щодо нього дисциплінарна палата має застосовувати норми законодавства Іспанії та Загальний кодекс для адвокатів країн-членів Європейського співтовариства. Правила адвокатської етики, які діють в Україні та на які посилається скаржник, не підлягають застосуванню у його справі.

Оцініть правову ситуацію. Як регулюються притягнення до відповідальності іноземних адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність в Україні?

Заняття 2

Тема ФУНКЦІЇ АДВОКАТУРИ

Мета вивчення

Закріпити систему знань щодо змісту функції адвокатури з надання правової допомоги, теоретичних та практичних аспектів її реалізації.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде спроможний:

1) демонструвати знання теоретичних підходів до здійснення адвокатами захисту у кримінальному провадженні та при розгляді справ про адміністративне правопорушення;

2) пояснювати функціональне призначення адвокатури та особливості його реалізації;

3) оцінювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми тенденціями розвитку теорії та практики щодо надання адвокатами правової допомоги.

Література

Нормативно-правові акти

11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

12. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.

13. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

14. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.

15. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1618-15>.

16. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.

17. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17//>.

18. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення: Закон України від 18.12.2019 18.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-20>.

19. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України від 23.12.2011 — 2011 р., № 51, стор. 2136, стаття 577.

20. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України

від 20.05.2015 р. № 276/2015 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал.
URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.

Спеціальна література

20.Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. - 2-ге вид.доповн.і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

21.Адвокатура України : підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

22.Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

23.Аракелян М. Адвокатура у механізмі надання професійної правничої допомоги (до питання про скасування адвокатської монополії). *Право України*. № 12. 2019. С. 113-130.

24.Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

25.Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 487 с.

26.Бакаянова Н.М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України*. № 12. 2019. С. 131-145.

27.Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508 с.

28.Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.

29.Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

30.Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10 / Вільчик Тетяна Борисівна ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2016. 490 с.

31.Горкава В. В. Право на захист у провадженні у справах про адміністративні правопорушення та гарантії його реалізації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Горкава Влада Владилівна ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2015. 219 с.

32.Гловацький І. Ю. Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі: навч. посіб. К. : Атіка, 2003. 352 с.

33.Маланчук П. М. Функція захисту в кримінальному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / П. М. Маланчук. Київ, 2008. 24 с.

34.Переверза І. М. Загальнотеоретичні підходи до моделювання адвокатської діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук, спец. 12.00.01 / І. М. Переверза. Одеса : Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», 2016. 20 с.

35.Попелюшко В. О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України : монографія. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2009. 634 с.

36.Старенький О. С. Кримінальні процесуальні гарантії захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні: теорія та практика: монографія / О.С. Старенький; за загал. ред. д.ю.н., проф. М.А. Погорецького. Київ : Алерта, 2016. 336 с.

37.Фурса С.Я. Адвокатура крізь призму національної правової доктрини. *Право України*. № 12. 2019. С. 16-41.

38.Шнягін О. Г. Реалізація функції захисту в кримінальному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / О. Г. Шнягін. Київ, 2010. 23 с.

Питання заняття

1. Термінологічні проблеми визначення права на правову допомогу. Співвідношення понять «юридична допомога», «правова допомога», «правнича допомога». Передумови запровадження терміну «професійна правнича допомога».

2. Функції та підфункції адвокатури: загальна характеристика.

3. Теоретичні та практичні питання адвокатської діяльності з захисту від кримінального обвинувачення.

4. Проблеми правового регулювання статусу адвоката у справах про адміністративні правопорушення.

5. Дискусійні питання здійснення адвокатом представництва особи у кримінальному, цивільному, господарському та адміністративному провадженні.

6. Адвокатська діяльність у конституційному провадженні.

7. Особливості консультування з правових питань, складання документів правового характеру та правового супроводу діяльності клієнта.

8. Дисфункція при здійсненні адвокатської діяльності.

9. Участь адвокатів у формуванні Вищої ради правосуддя, органу прокуратури, що здійснює дисциплінарне провадження, та Вищої кваліфікаційно комісії судів України (ретроспективний аспект, аналіз змін).

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Співвідношення функції захисту у кримінальному процесі та захисту як виду адвокатської діяльності.
2. Напрями удосконалення регламентації права на правову допомогу у законодавстві про адміністративні правопорушення.
3. Інститут конституційної скарги у механізмі захисту адвокатами прав фізичних та юридичних осіб.
4. Бізнес-адвокатура в Україні: досвід та перспективи.

Кейс №1

Адвокат Тарищев О.Є. подав касаційну скаргу на ухвалу апеляційного суду про відмову у поновленні строку на апеляційне оскарження у справі про адміністративне правопорушення.

Його колега адвокат Приходько С.М. звернув увагу адвоката Тарищева О.Є., що така ухвала не підлягає касаційному оскарженню, а подання скарг на ухвали, які не можуть бути оскаржені, є зловживанням процесуальними правами. Адвокат Тарищев О.Є. пояснив, що він має на меті виключно захист прав та законних інтересів клієнта, право на апеляційне оскарження якого було порушено, а це відповідає практиці Європейського суду з прав людини та принципу верховенства права.

Висловіть думку з приводу ситуації, що склалася.

Кейс № 2

Директор ТОВ «Промінь» звернувся до адвокатського бюро за консультацією та наданням правового висновку з питань оподаткування діяльності ТОВ «Промінь». Директор ТОВ «Промінь» передав адвокату значну кількість оригіналів документів, зазначивши, що побоюється обшуку у межах кримінального провадження та вилучення зазначених документів.

Чи може адвокат прийняти оригінали документів клієнта у даному випадку?

Заняття 3

Тема

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ВИДІВ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

Мета вивчення

Вдосконалити знання щодо напрямів розвитку адвокатської діяльності, правових можливостей участі адвокатів у медіації, здійснення фідучіарної діяльності та діяльності ескроу-агентів.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики різних напрямків адвокатської діяльності в Україні;
- 2) пояснювати правові можливості участі адвокатів у медіації, здійснення фідучіарної діяльності та діяльності ескроу-агентів;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання щодо сутності професії адвоката шляхом визначення видів надання правової допомоги.

Література

нормативно-правові акти:

8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
9. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
10. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5076-17>
11. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України від 23.12.2011р., № 51, стор. 2136, стаття 577.
12. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.
13. Проект Закону України «Про медіацію» № 3665 від 17.12.2015 р. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=57463&pf35401=369535>.
14. Проект Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 від 06.09.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64557.

Спеціальна література

20. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянкової Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
21. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 487 с.
22. Бакаянова Н.М. Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні питання. *Актуальні проблеми судового права*: мат. Всеукр. наук.-практ. конф., присв. пам'яті проф. Івана Єгоровича

Марочкіна (Харків, 20 квітня 2017 р.): у 2 т. / редкол. Л.М. Москвич (голова) та ін. Т.1. Харків: Право, 2017. С.24-27.

23. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти / Н.М. Бакаянова. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

24. Біцай А. В. Участь адвоката в медіації у кримінальному провадженні у контексті реалізації права на справедливий суд. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 2. С. 8-15.

25. Бредуляк К. Рахунок ескроу та нові можливості для бізнесу. *Юрист і закон*. 2018. № 13 [електронний ресурс]. Режим доступу: <https://evris.law/uk/stattja-rahunok-eskrou-ta-novi-mozhливosti-dlja-biznesu/>.

26. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З. Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

27. Вільчик Т. Б. Роль адвоката у реалізації функції медіації у кримінальному судочинстві. *Право та інновації*. 2015. № 4. С. 144–150.

28. Дудлів Н.О., Махиня І.М. Запровадження, використання та проблемні аспекти функціонування рахунків ескроу в Україні. *Молодий вчений*. № 10 (62). 2018. С. 782-785.

29. Згама А.О. Правова природа договору умовного депонування (ескроу). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2018. № 1. С. 36-39.

30. Зозуля Н. Правове регулювання ескроу рахунків в Україні: прогалини законодавства і проблеми застосування. *Українське право*. 2018 р. URL: http://ukrainepravo.com/scientificthought/legal_analyst/pravove-regulyuvannya-eskrou-rakhunkiv-v-ukrayini-progalyny-zakonodavstva-iprobлеmy-zastosuvannya/.

31. Кармаз О. Інститут медіації: основні концепції розвитку. Підприємництво, господарство і право. 2017. №2/2017. С. 24–28.

32. Мішина Ж. В. Медіація як альтернативна форма вирішення спорів. *Альманах права*. 2012. Вип. 3. С. 234–238.

33. Можайкіна О. Деякі аспекти співвідношення медіації та collaborative law у вирішенні цивільно-правових спорів. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2019. С. 54-56.

34. Новосад А. С. Проблематика медіації як альтернативної форми врегулювання спору за участю судді чи адвоката. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Юридичні науки. 2019. Т. 30(69), № 2. С. 56-60.

35. Озерський І.В. Організаційно-правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві України. *Економіка, фінанси, право: Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал*. 2019. № 4. С. 6-9.

36. Ремєскова Ю. О. Медіація як особливий вид адвокатської діяльності в Україні. *Актуальні проблеми судового права: матеріали міжнар. наук.-прак. конф., присвяч. пам'яті проф. І.Є. Марочкіна (Харків, 30 жовт. 2015 р.)* / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. С. 88-91.

37. Шинкар Т.І. Особливості правового забезпечення медіації в деяких зарубіжних країнах: досвід для України INTERNATIONAL JOURNAL OF “SUPREMACY OF LAW”. 2017. № 5. С. 48–52.

38. Яновська О. Особливості участі адвоката у процедурі медіації. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки*. 2014. Вип. 1. С. 21-24.

План заняття

1. Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні проблеми.
2. Участь адвоката в медіації.
3. Collaborative law – як позасудова процедури вирішення спорів.
3. Фідучіарна діяльність адвоката.
4. Діяльність адвоката як ескроу-агента.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти.

Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Принципи адвокатської діяльності та принципи медіативної діяльності: порівняльний аналіз.
2. Медіативні техніки: загальна характеристика.
3. Перспективи запровадження медіації в Україні.
4. Фідучіарна діяльність у країнах ЄС.

Кейс №1

Адвокат Бутенко Л.К. після проходження курсу підготовки з медіації в Італії з отриманням відповідного сертифікату запропонував клієнту Орлову Т.П. у справі про розірвання шлюбу та розділ майна виступити медіатором між Орловим та його дружиною Орловою Ю.Б. з метою оптимального вирішення спору між ними.

Орлов Т.П. погодився з цим, проте зазначив, що розраховує на те, що адвокат Бутенко Л.К. буде діяти саме в його інтересах.

Як має діяти медіатор? У чому полягають спільні та відмінні риси діяльності медіатора та адвоката?

Заняття 4

Тема

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Мета вивчення

Вдосконалити систему знань щодо особливостей надання адвокатами безоплатної вторинної правової допомоги та шляхи їх вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії і новітніх напрямків досліджень, законодавчих тенденцій регулювання інституту надання безоплатної правової допомоги;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти реалізації права на безоплатну правову допомогу;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей та концепцій щодо завдань адвокатури у системі надання безоплатної правової допомоги.

Література

Нормативно-правові акти

23. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
24. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
25. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
26. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
27. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
28. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
29. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1618-15>.
30. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5076-17>.
31. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.
32. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки: Указ Президента України від 20 травня 2015 р. №276/2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
33. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>.
34. Положення про Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 р. № 1504.

URL: http://legalaid.gov.ua/images/legislation/2012_06_06_Resolution_KMU_504.pdf.

35. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012 р. № 967/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>.

36. Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги: постанова Кабінету міністрів України від 28.12.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1362-2011-%D0%BF>

37. Положення про Наглядову раду Координаційного центру з надання правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 14 серпня 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0932-19>.

38. Про затвердження Порядку надання безоплатної вторинної правової допомоги за принципом екстериторіальності: Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги від 25.11.2019 р. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/publikatsiyi-ta-resursy/chynne-zakonodavstvo /organ izatsijno-rozporyadchi-dokumenty/>

39. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.

40. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН про попередження злочинів у серпні 1990 р. URL:

41. Загальний кодекс правил для адвокатів держав Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією 12-ти країн-учасниць на пленарному засіданні в Страсбурзі у жовтні 1988 р. URL:

42. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів. URL:

43. Резолюція (78) 8 Комітета міністрів о юридической помощи и консультациях від 02.03.1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_132.

44. Про безоплатну правову допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах: резолюція (76) 5 ухвалена Ком. Міністрів Ради Європи на 254 засід. заст. міністрів 18 лют. 1976 р. URL: http://vgsu.arbitr.gov.ua/files/pages/pd07072014_2.pdf.

Спеціальна література

25. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг.ред. д.ю.н., проф., заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.

26. Аракелян М. Р.Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

27. Бакаянова Н.М. Забезпечення якості адвокатської діяльності з надання безоплатної правової допомоги. *Правове життя сучасної України* :

матеріали міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (м. Одеса, 16–17 травня 2013 р.). Т. 2. 2013. С. 219–221.

28. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

29. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

30. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

31. Биггелаар П. Бесплатная юридическая помощь в Нидерландах. Бесплатная юридическая помощь: модель взаимодействия государства и гражданского общества (зарубежный и российский опыт). М., 2011. С. 27–36.

32. Бова Ю.Є. Організація безоплатної правової допомоги в Україні: автореф.дис.канд.юрид.наук. Академія адвокатури України. Київ, 2009 р. 20 с.

33. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

34. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

35. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.

36. Гончаренко С.В. Проблемы оказания бесплатной правовой помощи. Краткий обзор последних тенденций. *Адвокат*. 2011. №11. С.12-16.

37. Деханов С.А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние: Автореф. дис...докт. юрид. наук. М., 2010. 53 с.

38. Захарченко М. О. Адвокат як суб'єкт надання безоплатної правової допомоги. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. № 4. С. 59-63.

39. Іванцова А. В. Поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8, № 3. С. 40–45.

40. Ісакова В.М. Право на правову допомогу: поняття, особливості, гарантії [Текст]: автореф.дис...канд.юрид.наук:12.00.01 / В.М.Ісакова; Нац.ун-т "Юрид.акад.України ім. Ярослава Мудрого". Х., 2013. 19 с.

41. Москвич Л. М. Роль адвокатури в системі адміністрування безоплатної вторинної правової допомоги в Україні. *Форум права*. 2017. № 1. С. 124–126.

42. Право особи на безоплатну правову допомогу: колективна монографія / Ю.О. Данилевська, Л.В. Павлик, З.З. Петрович, У.О. Цмоць. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 136 с.

43. Результати роботи адвокатів системи безоплатної правової допомоги у 2018 році. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2019. № 2. С. 13-14.

44. Русанова І.О. Деякі проблеми надання адвокатами безоплатної правової допомоги у кримінальному провадженні. *Юрист України*. 2013. № 3. С. 69-74.

45. Смит Р. Бесплатная юридическая помощь, администрация и адвокатура в Центральной и Восточной Европе: подходы к обеспечению качества. *Правовий простір: безоплатна допомога в Україні*. URL: pravo.legalspace.org/file.php?...Роджер%20Смит.doc.

46. Стаматіна М.В. Організація діяльності щодо реалізації права громадян на безоплатну правову допомогу: дис.канд.юрид.наук. Харківський національний університет внутрішніх справ. 2012 р. 187 с.

47. Ткачук А. С. Безоплатна правова допомога: переваги та недоліки / А. С. Ткачук. *Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА»*. Одеса: НУ «ОМА», 2017. Вип. 11. С. 193-197.

48. Яновская А. Г. Европейские стандарты предоставления бесплатной правовой помощи в уголовном судопроизводстве: проблемы реализации в Украине. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Юриспруденція. Одеса, 2013. № 6–1, т. 2. С. 199–202.

План заняття

1. Законодавство про безоплатну правову допомогу в Україні.
2. Система безоплатної правової допомоги на сучасному етапі судово-правової реформи.
3. Основні проблеми системи безоплатної правової допомоги.
4. Підвищення гарантій незалежності адвоката при наданні безоплатної вторинної правової допомоги.
5. Загальна характеристика моделей безоплатної правової допомоги, що існують в світі.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Право на безоплатну правову допомогу у системі прав людини.
2. Системи безоплатної правової допомоги у країнах ЄС.
3. Взаємодія центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги з органами Національної асоціації адвокатів України.
4. Юридичні клініки: національний та зарубіжний досвід функціонування.

Кейс №1

Адвокат Хоренко Я.С., яка здійснювала захист від обвинувачення Реутова О.Г. за дорученням центру з надання безоплатної правової допомоги, запропонувала підзахисному укласти договір про надання правової допомоги, зазначивши, що перехід на договірні відносини завжди забезпечує

більш ефективний захист, але якщо Реутов О.Г. відмовиться від укладання договору, вона все одно буде захищати його сумлінно та у відповідності до закону.

Реутов О.Г. погодився оплатити гонорар адвокату та просив укласти договір з адвокатом свого батька. Батько Реутова О.Г. не заперечував, щоби допомогти сину, проте пояснив адвокату, що йому необхідно позичити гроші, а це може потребувати певного часу.

Чи порушено адвокатом Правила адвокатської етики у даному випадку? Поясніть свою думку.

Заняття 5

Тема

ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Вдосконалити систему знань здобувачів вищої освіти щодо поняття «адвокатська етика», ролі Правил адвокатської етики в професійній діяльності адвоката, їх змісту та структури.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики дотримання адвокатами Правил адвокатської етики;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти дії норм адвокатської етики;
- 3) оцінювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми тенденціями розвитку теорії та практики реалізації етичних норм в адвокатській діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

6. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
8. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.
9. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність самоврядування: рішення Ради адвокатів України від 30.08.2014 р. № 120. URL: <http://vkdko.org/wp-content/uploads/>.
10. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України від 27.09.2013 р. №219. URL: <http://unba.org.ua>.

Спеціальна література

27. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
28. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; рец.: Ю. П. Аленін (НУ "ОЮА") та ін., Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.
29. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.
30. Бакаянова Н. М. Роль Правил адвокатської етики в адвокатській діяльності і історія їх прийняття. Вісник Одеської адвокатури. 2018. № 4. С. 73–75.
31. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.
32. Бакаянова Н.М. Вдосконалення правового регулювання порядку складення присяги адвоката України. Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (15-16 травня 2015 р., м. Одеса). 2 т. Т.2. С.122-124.
33. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
34. Бакаянова Н. М. Чесність та добропорядна репутація адвоката. Вісник Одеської адвокатури. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 5-10.
35. Бакаянова Н.М. Підвищення кваліфікації адвоката у світлі реалізації принципів організації та діяльності адвокатури. Право і суспільство. 2012. №2. С. 328-331.
36. Бакаянова Н.М. Про новації щодо допустимості розголошення адвокатської таємниці. Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу: матер. міжн. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 5-6 червня 2015 р.) Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. С.178.
37. Бірюкова А. М. Межі дії принципу пріоритету інтересів клієнта у професійній діяльності адвоката. Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективного розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон, 9-10 лютого 2018 р.). Херсон: Гельветика, 2018. С. 116–119.
38. Бірюкова А. М. Принцип пріоритету інтересів клієнта в системі етичних засад адвокатської діяльності. Вісник кримінального судочинства. 2017. № 4. С. 121-128.
39. Бірюкова А. М. Реклама адвокатської діяльності як прояв впливу процесу глобалізації. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 8. С. 202–206.

40. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.
41. Божков В. В. Поняття дисциплінарної відповідальності адвоката. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 167–170.
42. Бронз И. Л. Адвокатская этика – исторические параллели. *Вісник Одеської адвокатури*. 2018. № 4. С. 69—72.
43. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.
44. Гвоздій В. А. До питання світової практики тлумачення основних принципів адвокатської етики. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 30-33.
45. Джабурія О. О. Адвокатське бюро та адвокатське об'єднання як суб'єкти відносин щодо забезпечення дотримання Правил адвокатської етики. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 34-37.
46. Зозуля К. В. Реклама адвокатської діяльності в Україні та країнах Європи. *International Electronic Scientific Journal «Science Online»*. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2019/01/Zozulya.pdf>.
47. Кухнюк Д. Адвокатська етика в Україні – звіт. Лабораторія законодавчих ініціатив. 2018. URL: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/report.pdf>.
48. Кухнюк Д. В. Адвокатська етика у віртуальній реальності. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 39-43.
49. Свида О. Г. Окремі аспекти додержання адвокатами етичних правил поведінки. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 46-47.
50. Святоцька В. О. Адвокатська етика – як стандарт професійної діяльності на національному та міжнародному рівнях. Актуальні проблеми судового права: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. І. Є. Марочкіна (Харків, 20 квіт. 2017 р.) : у 2 т. Харків, 2017. Т. 1. С. 133-137.
51. Стародубцев А. Нормативне закріплення питань адвокатської етики в українському законодавстві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Серія «Право»)*. 2018. Вип. 25. С. 155-158.
52. Храпенко О. О. Дотримання адвокатами Правил адвокатської етики на телебаченні та в мережін Інтернет. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 53-55.

Питання заняття

1. Дискусійні питання Правил адвокатської етики.
2. Добросовісність та репутація адвоката.
3. Адвокатська таємниця: теорія та практика.
4. Відповідальність за порушення норм адвокатської етики.

5. Професійні дилеми у діяльності адвоката.
6. Професійна деформація адвоката.
7. Адвокат у соціальних мережах та блогосфері.
8. Правила адвокатської етики: зарубіжний досвід.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти

Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Етичні вимоги до адвоката у змісті присяги адвоката в Україні.
2. Розвиток норм адвокатської етики за часи незалежної України.
3. Ідеал адвоката у суспільній свідомості.
4. Ідентифікація акаунта адвоката у соціальних мережах.
5. Звільнення адвоката від обов'язку зберігати адвокатську таємницю.
6. Роль Правил адвокатської етики у взаємовідносинах між адвокатом та клієнтом.
7. Роль Правил адвокатської етики у взаємовідносинах між адвокатами.

Кейс №1

Громадянка Любова Г.В. звернулася до адвоката Павленко М.І. за консультацією у зв'язку з тим, що її сусідом Гринько П.К. було нанесено легкі тілесні ушкодження її сину малолітньому Любову А.Д. Проте адвокат пояснила, що зараз вона не може надати консультацію, адже зараз час обіду, в неї перерва, а потім вона з сімейних підстав не приймає. На запитання Любової, коли можна буде отримати консультацію, адвокат Павленко М.І. відповіла, що вона може її прийняти лише наступного тижня у середу, адже вона має багато справ у провадженні.

Висловіть думку щодо описаної ситуації.

Кейс №2

Адвокат Веліканов Т.Р. у соціальній мережі Фейсбук є другом судді Перваченко Р.Г., вони коментують публікації один одного, часто мають спільні думки з різних питань. Під час судового процесу, головоючим на якому був суддя Перваченко Р.Г., а адвокат Веліканов Т.Р. здійснював представництво відповідача по справі, адвокат-представник позивача заявив відвід судді Перваченко Р.Г. з підстав дружби у соціальній мережі адвоката Веліканова та судді.

Чи підлягає така заява про відвід задоволенню? Чи є спілкування судді та адвоката у соціальній мережі допустим, якщо адвокат приймає участь у справі, яка розглядається суддею?

Кейс №3

Стосовно громадянина Ю. було порушено кримінальне провадження, яке передбачало покарання у вигляді позбавлення волі на строк від п'яти до семи років. Громадянин Ю. уклав договір про надання правової допомоги із адвокатом Т. Під час однієї із зустрічей між адвокатом та його клієнтом, було виявлено, що їх спілкування знімалося прихованою камерою, якою було зафіксовано, як громадянин Ю. розповідає про вчинений ним злочин (крадіжка).

Який принцип діяльності адвокатура було порушено? Надайте правову оцінку ситуації. Відповідь обґрунтуйте.

Заняття 6

Тема

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Вдосконалити систему знань щодо актуальних питань організації адвокатської практики в Україні, особливостей кожної з організаційних форм адвокатської діяльності.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики організації адвокатської діяльності в Україні;
- 2) пояснювати особливості організації індивідуальної адвокатської практики, адвокатських бюро, адвокатських об'єднань;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та визначати шляхи удосконалення форм організації адвокатської діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

8. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

9. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

10. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.

11. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.

12. Про надання роз'яснень щодо можливості адвокатів, які зареєстровані в одному адвокатському об'єднанні, здійснювати захист різних за процесуальним статусом осіб: Рішення Ради адвокатів України № 71 від 4-

5.07.2014 р. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.07.04-05-rishennya-71.pdf>.

13. Щодо можливості представництва інтересів двох або більше позивачів чи відповідачів адвокатом в одному цивільному процесі: Рішення Ради адвокатів України № 4 від 26.02.2016 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-03-17-r-shennya-rau-4_56eac49204562.pdf.

14. Про надання роз'яснень практичних питань реалізації Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо організаційних форм адвокатської діяльності: рішенням Ради адвокатів України від 4-5 липня 2014 року № 71. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.07.04-05-rishennya-71.pdf>.

Спеціальна література

17. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доц. Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

18. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; рец.: Ю. П. Аленін (НУ "ОЮА") та ін., Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

19. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

20. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

21. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

22. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

23. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

24. Головань І. В. До питання про організаційні форми діяльності адвокатури. *Адвокат*. 2004. № 5. С. 25–27.

25. Джабурія О. О. Індивідуальна адвокатська діяльність як організаційна форма адвокатської діяльності / О. О. Джабурія // Науковий вісник Ужгородського національного університету : наукове видання, серія Право / редкол.: Ю. М. Бисага (голова) та ін.. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 242 с.

26. Джабурія О. О. Принципи організації і діяльності адвокатури та їх вплив на організаційні форми адвокатської діяльності в умовах реформування адвокатури України: постановка проблеми / О. О. Джабурія // Часопис Київського університету права (до 100-річчя

Національної академії наук України) / редкол.: Шемшученко (голова) та ін.. – Київ, 2018. – 360 с.

27. Джабурія О.О. Адвокатське бюро як організаційна форма адвокатської діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 281-285.

28. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

29. Книгін К. Г. Суб'єкти договору надання правових послуг адвокатом. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 66. С. 200–208.

30. Малець А. В. Професійна адвокатська діяльність на індивідуальному та колективному рівнях. *SCIENCIA VINCEMUS! Наукою переможемо: матеріали 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. «Нотаріат, адвокатура, суд, виконавче провадження, актуальні проблеми»*, присвяч. 5-річчю створення каф. нотаріал. та виконав. процесу і адвокатури Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка / редкол.: С. Я. Фурса, О. О. Дерій, О. М. Нікітюк ; упоряд.: С. Я. Фурса, О. О. Дерій, О. М. Нікітюк, М. О. Рудковська. – Київ : ЦУЛ, 2016. С. 235–237.

31. Менеджмент юридичної фірми: конспект лекцій (галузь знань 0304 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр», спеціальність 8.03040101 «Правознавство») для студентів денних факультетів / Авт.: Л. С. Шевченко, С. М. Макуха, О. С. Марченко та ін. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 132 с.

32. Ярошевська Г. М. Сторони договору про надання юридичних послуг. *Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского*. Серия «Юридические науки». 2013. Т. 26 (65), № 1. С. 480–486.

Питання заняття

1. Вибір адвокатом форми організації адвокатської діяльності.
2. Особливості здійснення індивідуальної адвокатської діяльності.
3. Правовий статус адвокатського бюро.
4. Адвокатські об'єднання: особливості діяльності.
5. Роль менеджменту в організації адвокатської практики.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти. Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Статут адвокатського бюро.
2. Розвиток форм організації адвокатської діяльності за часи незалежності України.
3. Форми організації адвокатської діяльності у країнах ЄС.

Кейс № 1

Адвокат Смірнов Р.А. є членом адвокатського об'єднання «Право». Директор «Адвокатського бюро Носенко» запропонував адвокату Смірнову Р.А. заключити цивільно-правовий договір з цим бюро для подальшого залучення адвоката Смірнова Р.А. у господарських справах.

Чи може адвокат Смірнов Р.А. співпрацювати за адвокатським бюро? Чи допускається використання адвокатом одночасно різних форм організації адвокатської діяльності?

Заняття 7

Тема

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ГАРАНТІЙ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Вдосконалити знання щодо системи гарантій адвокатської діяльності, актуальних проблем їх реалізації.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання з питань поняття та системи гарантій адвокатської діяльності;
- 2) пояснювати проблеми реалізації гарантій адвокатської діяльності, розвиток законодавства про гарантії адвокатської діяльності;
- 4) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей щодо гарантій адвокатської діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
13. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність самоврядування: затв. рішенням Ради адвокатів України від 30.08. 2014 р. № 120 // Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури. URL: <http://vkdk.org/wp-content/uploads>.
14. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 01.10.1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343. – Заголовок з екрана.
15. Основні принципи, що стосуються ролі юристів ООН : (прийняті VIII Конгр. ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р.).URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_313.

16. Стандарты независимости юридической профессии Международной ассоциации юристов от 07.09.1990 г. URL: www.ccbe.eu.

17. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів/ URL: [www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20\(2000\)%2021.doc](http://www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20(2000)%2021.doc).

18. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів від 24.11.2006 р. URL: <http://www.cay.org.ua/ua/104/index.html>.

19. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2016р.): затверджений Рішенням Ради адвокатів України від 26.02.2016 року № 2. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/news/publikacii/buklet-zvit-porushennya.pdf>.

20. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2018 р.) URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

Спеціальна література

19. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

20. Афанасієв Р. Гарантії адвокатської діяльності: сутність та проблеми реалізації. – Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2014. -№2(3). С.33-36.

21. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

22. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

23. Бакаянова Н.М. Адвокат з вогнепальною зброєю у світлі гарантій адвокатської діяльності. Право України. 2015. №6. С.199-205.

24. Бірюкова А. М. Гарантії адвокатської діяльності при здійсненні захисту. Вісник Академії адвокатури України. 2007. № 3. С. 135-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2007_3_19

25. Вільчик Т. Б. Гарантії дотримання принципу конфіденційності в адвокатській діяльності (порівняльний аналіз законодавства Європейського Союзу та України). Юрист України. 2015. № 3-4. С. 34-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2015_3-4_8.

26. Вільчик Т.Б., Святоцька В.О. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. Право України. № 12. 2019. С. 54-69.

27. Гончаренко С. Професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності у контексті прецедентного права Європейського суду з прав людини. Адвокат. 2005. №7.

28. Горбань Н. С. Гарантії адвокатської діяльності: поняття, генеза, значення. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 284-289.
29. Горбань Н. С. Заборона втручання в правову позицію адвоката як гарантія адвокатської діяльності. *Судова апеляція*. 2018. № 4. С. 50-59.
30. Гроза І. В. Порухення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2018. Вип. 31. С. 121-125.
31. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.
32. Козлов О.О. Звернення із адвокатським запитом в контексті реалізації професійних прав адвоката: окремі проблеми. Актуальні проблеми судово-правової реформи : матеріали круглого столу (Одеса, 18 жовтня 2019 р.) / ред. кол.: М. Р. Аракелян, Н. М. Бакаянова. Одеса : Фенікс, 2019. URL: https://drive.google.com/open?id=1GB4gFq_C03_Q55v79qJCWSSXAKDN8AGw.
33. Меліхова Ю.О. Деякі аспекти реформування системи захисту правових гарантій адвокатури. *Приватне та публічне право*. № 1. 2018. С. 127-132.
34. Сірий М. Право адвоката вільно публічно висловлюватися - незаперечна гарантія професійної діяльності. *Адвокат*. 2012. № 12. С. 3-6.
35. Удалова Л. Д. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката: монографія / Л. Д. Удалова, С. Л. Савицька. Київ : КНТ, 2014. 171 с.
36. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник : рекомендовано МОН України. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Алерта, 2014. 625 с.

Питання заняття

1. Поняття «гарантії адвокатської діяльності». Правове регулювання гарантій адвокатської діяльності за законодавством України.
2. Міжнародно-правові гарантії здійснення адвокатської діяльності.
3. Злочини проти адвокатів у зв'язку із здійсненням ними діяльності захисника або представника.
4. Порухення кримінального провадження відносно адвоката: теорія та практика.
5. Загальна характеристика порушень професійних прав адвокатів.
6. Алгоритм дій адвоката при необґрунтованій відмові у наданні відповіді на адвокатський запит.
7. Заборона втручання у правову позицію адвоката.
8. Права адвокатів при проведенні обшуків у приміщеннях адвокатів.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти. Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Гарантії збереження адвокатської таємниці.
2. Розвиток законодавства про гарантії адвокатської діяльності у світлі судово-правової реформи.
3. Аналіз гучних кримінальних справ щодо адвокатів.
4. Незалежність та принциповість адвоката у захисті прав та інтересів клієнта.
5. Оскарження відмови у наданні відповіді на запит адвоката.
6. Актуальні питання дотримання гарантій адвокатської діяльності.

Кейс №1

Адвокат Феоктістов О.М. був викликаний слідчим для допиту у якості свідка. Адвокат направив заяву до слідчого із зазначенням положень ст.23 Закону "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" про заборону допитів адвокатів у якості свідків у кримінальних справах. Проте слідчий, зателефонувавши адвокату, пояснив, що адвокат буде допитаний з питань, які не стосуються його адвокатської діяльності. Адвокат Феоктістов О.М. заперечив, що навряд чи існують такі питання, які б тим чи іншим чином не стосувалися його статусу адвоката, та повідомив, що оскаржить дії слідчого.

Висловіть своє ставлення до ситуації. Поясніть, чи відповідають дії слідчого та адвоката діючому законодавству?

Кейс №2

Слідчий К., не погоджуючись із правовою позицією адвоката, звернувся до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області (надалі – КДКА) 25.11.2019 р. із заявою щодо вчинення адвокатом Ю. дисциплінарного проступку. У подальшому, той самий слідчий протягом наступного тижня додатково подав ще дві скарги проти адвоката Ю.

Надайте правову оцінку ситуації. Відповідь обґрунтуйте.

Кейс №3

У вересні 2014 року старший о/у СБНОН Держинського РВ ХМУ ГУМВС України в Харківській області майор поліції А.М. Губський організував втручання правоохоронних органів у приватне спілкування адвоката Є. Ріако з клієнтом, розсекречення протоколу про зняття інформації з каналів зв'язку. Прокуратура міста Харкова повідомила, що негласні слідчі (розшукові) дії, пов'язані з втручанням у приватне спілкування підозрюваного А.Б. Литвинюка, здійснювалися на підставі та на виконання ухвали слідчого судді апеляційного суду 15.05.2014 про дозвіл на проведення вказаних дій, який отримано у встановленому законом порядку, тобто, фактично прослуховувались телефонні розмови клієнта з адвокатом, а не адвоката з клієнтом, а отже не було порушення.

Проаналізуйте ситуацію та висловіть свою думку, чи є тут порушення професійних прав адвоката Є. Ріако?

Тема
ЗАХИСТ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ АДВОКАТІВ

Мета вивчення

Закріпити систему знань щодо заходів та напрямків захисту професійних прав адвокатів, ролі Національної асоціації адвокатів України та громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання про порядок притягнення адвокатів до відповідальності, який унеможливорює порушення професійних прав адвокатів;
- 2) пояснювати роль Національної асоціації адвокатів України, громадських об'єднань адвокатів, у тому числі міжнародних, у захисті професійних прав адвокатів;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей щодо захисту прав адвокатів.

Література

Нормативно-правові акти

10. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
12. Статут Національної асоціації адвокатів України від 17.11.2012 р. URL: <http://unba.org.ua>.
13. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів». *Юридичний вісник України*. 2002. № 40.
14. Порядок дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів: рішення Ради адвокатів України від 27 липня 2013 року № 183. URL: <http://uaa.org.ua/uploads2/reformuvannya/Poryadok%201.pdf>.
15. Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим радою членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення (нова редакція): рішення Ради адвокатів України від 19 листопада 2013 року № 238 // Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2013.11.19-rishennya-238.pdf>.
16. Положення про комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності: рішенням Ради адвокатів України № 182 від «27» липня 2013 р.

URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.10.25-pologennya-181.pdf>.

17. Порядок подання органами адвокатського самоврядування статистичної звітності про результати діяльності: рішення Ради адвокатів України від 4 липня 2015 року № 79. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/poryadki/2015.07.04-poryadok-79.pdf>.

18. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2018 р.) URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

Спеціальна література

19. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

20. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

21. Афанасієв Р. Гарантії адвокатської діяльності: сутність та проблеми реалізації. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2014. №2(3). С.33-36.

22. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

23. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

24. Бакаянова Н.М. Адвокат з вогнепальною зброєю у світлі гарантій адвокатської діяльності. *Право України*. 2015. №6. С.199-205.

25. Бакаянова Н.М. Роль громадських об'єднань адвокатів у розвитку інституту адвокатури. *Jurnal juridic national: teorie si practica*. № 4(20). 2016. С.5-10.

26. Бакаянова Н.М. Об'єднання адвокатів за законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Часопис Київського Університету права*. №2. 2016. С.306-310.

27. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

28. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит : навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

29. Гончаренко С. Професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності у контексті прецедентного права Європейського суду з прав людини. *Адвокат*. 2005. №7.

30. Заборовський В.В. Деякі практичні проблеми реалізації гарантій Адвокатської діяльності в контексті проведення Обшуку відносно адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. Випуск 50. Том 2. 2018. С. 152-156.

31. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

32. Іванцова А.В. Міжнародно-правовий захист адвокатів. *Адвокат*. 2011. №12 (135). С. 27-29.

33. Місяць А. Особливості відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики. *Право України*. № 12. 2019. С. 231-239.

34. Погорецький М.А., Погорецький М.М. Кримінальні процесуальні гарантії адвокатської таємниці під час проведення обшуку: проблемні питання // Адвокатура: минуле та сучасність: матеріали V Міжнародної наукової конференції (м. Одеса, 14 листопада 2015 р.). Одеса: Юрид. літ-ра, 2015. С. 7–12.

35. Удалова Л. Д. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката: монографія / Л. Д. Удалова, С. Л. Савицька. Київ : КНТ, 2014. 171 с.

36. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник : рекомендовано МОН України. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Алерта, 2014. 625 с.

Питання заняття

1. Дотримання порядку притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності як гарантія адвокатської діяльності.

2. Діяльність Національної асоціації адвокатів України з захисту професійних прав адвокатів.

3. Роль громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.

4. Захист професійних прав адвокатів міжнародними організаціями.

Завдання та кейси для поточного контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти. Завдання для наукових доповідей за темою заняття

1. Діяльність комітетів з захисту професійних прав адвокатів та дотримання гарантій адвокатської діяльності.

2. Історія створення Національної асоціації адвокатів України: дискусійні аспекти.

3. Роль Міжнародної асоціації адвокатів у захисті професійних прав адвокатів.

Критерії оцінювання під час поточного контролю

Контроль знань з курсу «Актуальні проблеми правового регулювання адвокатської діяльності» здійснюється протягом семестру здебільшого під час семінарських занять та виконання індивідуальних завдань і самостійних завдань, написання та захисту рефератів, підготовки доповідей.

Наприкінці семестру здобувачі вищої освіти денної форми навчання складають іспит в усній формі.

Поточний контроль успішності та якості підготовки оцінюється за п'ятибальною шкалою.

На оцінку «відмінно» (5 балів) - заслуговує повна, правильна і точна відповідь здобувача вищої освіти на всі питання, які зазначені у екзаменаційному білеті, затвердженому на засіданні кафедри. Відповідь здобувача вищої освіти свідчить про те, що він в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, термінами, може чітко висловлювати свою думку. При виставленні відмінної оцінки може враховуватися активна участь здобувача у науково-дослідницькій роботі академії.

На оцінку «добре» (4 бали) - заслуговує повна і правильна відповідь, яка вказує на те, що здобувач вищої освіти взагалі володіє навчальним матеріалом, термінами, може висловити свою думку робити логічні висновки, але його знання, в основному, базуються на матеріалах підручника або навчального посібнику. Окрім того, він не дає повних відповідей на одне питання, зазначене у екзаменаційному білеті.

На оцінку «задовільно» (3 бали) - заслуговує правильна, але неповна відповідь, яка свідчить про те, що здобувач вищої освіти вивчав матеріал, але не може логічно та повно висловити свою думку або не може відповісти на одне питання екзаменаційного білета.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Пункт оцінки	% підсумкової оцінки або максимальна оцінка в балах	Групове чи індивідуальне оцінювання	Посилання на РН дисципліни
Поточний контроль, разом, у т.ч.:			
• Присутність на практичних заняттях	5	Індивідуальне	РН1 – РН9
• Усне опитування на практичних заняттях	25	Індивідуальне	РН1 – РН9
• Виконання проміжних завдань на практичних заняттях	30	Індивідуальне	РН1 – РН9
Підсумковий контроль, разом, у т.ч.:			
• письмова компонента	25	Індивідуальне	РН1 – РН9
• усна компонента	15	Індивідуальне	РН1 – РН9

Разом за дисципліну	100		
----------------------------	------------	--	--

Шкала оцінювання		
Оцінка	Бали	Опис
A	90-100	відмінно
B	82-89	добре
C	75-81	добре
D	64-74	задовільно
E	60-63	задовільно
Fx	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Методичні вказівки (рекомендації) для викладачів, які проводять практичні заняття

Кафедрою організації судових, правоохоронних органів та адвокатури читається курс лекцій, у ході яких вживаються заходи, спрямовані на використання сучасних технологій (методів) при одержанні освіти здобувачами у ЗВО шляхом відвідування лекцій і проведення семінарських, практичних занять.

В рамках навчального курсу «Актуальні проблеми правового регулювання адвокатської діяльності» викладачі кафедри в процесі навчання (читання лекцій, проведення семінарських занять і практичних занять) велике значення приділяють сучасному методу наочності який дозволяє здобувачу вищої освіти швидше запам'ятати і зрозуміти навіть найбільш складне явище. Лекторами при викладанні матеріалу з початкової дисципліни застосовуються схематичні малюнки, схеми, діаграми, графіки, які складають і демонструють при читанні лекцій. Одночасно лектори пропонують здобувачам зафіксувати надане у конспектах, а у ході підготовки до семінарського або практичного заняття створити і обговорити свої варіанти демонстраційного матеріалу.

Слід зазначити, що семінарські заняття не повторюють, а доповнюють і поглиблюють теми лекційного курсу. Готуючись до семінару, здобувач вищої освіти вчиться обґрунтовувати і формулювати свої думки, працюючи на семінарському занятті - набуває навички публічних виступів, ведення дискусії, виявляє свої знання, демонструючи свою обізнаність у набутті теоретичних знань та знань з діючого законодавства, наукову позицію та вчиться їх відстоювати, що є істотним для юриста, зміцнює впевненість в знаннях, переконаннях і свідомості. Здобувачам вищої освіти для підготовки до семінарів пропонуються теми, плани семінарів у вигляді переліку питань, які виносяться для обговорення, орієнтовний перелік рефератів та

самостійних робіт, рекомендується література для вивчення теми. Поряд з рекомендованою літературою можна використати інші доступні джерела.

Одним з продуктивних методів засвоєння програми курсу є метод проведення рольових ігор під час практичних занять. Окрім того, застосовується метод вивчення та аналізу існуючих актів суду, прокуратури та інших правоохоронних органів. Крім того, здобувачам вищої освіти пропонується самостійно скласти подібні акти, які потім будуть озвучені та обговорені у групі на практичних заняттях.

В кінці семінару викладач коротко формулює основні положення обговорюваної теми, оцінює виступи учасників семінару і робить узагальнюючий висновок. Пропущений з будь-яких причин семінар, а також незадовільний виступ на занятті необхідно протягом тижня відпрацювати.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Заняття 1

Тема

АДВОКАТСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ: ПОНЯТТЯ, ЗАВДАННЯ, ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Мета вивчення

Поглибити систему знань щодо поняття «адвокатська діяльність», міжнародно-правових стандартів здійснення адвокатської діяльності, стану законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність. Закріпити систему знань щодо тенденцій розвитку адвокатської діяльності.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії і новітніх напрямків досліджень, законодавчих тенденцій регулювання адвокатської діяльності;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти здійснення адвокатської діяльності;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей та концепцій щодо розвитку адвокатури.

Література

Нормативно-правові акти

11. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

12. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення: Закон України від 18.12.2019 18.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-20>.

14. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.

15. Стратегія розвитку Національної асоціації адвокатів України до 2020 року URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/files/strategiya-rozvitku-naau-do-2020-roku.pdf>.

16. Правила адвокатської етики від 09 червня 2017 року. URL: <https://vkdk.org/pae-2019/>

17. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 01.10.1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343.

18. Основні принципи, що стосуються ролі юристів ООН URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_313.

19. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів URL: [www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20\(2000\)%2021.doc](http://www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20(2000)%2021.doc).

20. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів URL: <http://www.cay.org.ua/ua/104/index.html>.

Спеціальна література

32. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

33. Аракелян М.Р. Інститут адвокатури в правозащитній системі України: теоретико-правовий аспект. 2014. 282 с.

34. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

35. Бакаянова Н.М. Роль адвокатури в сучасному суспільстві. *Ітоги и перспективы научных исследований*. №3. Краснодар, 2016. С. 66-77. URL: <http://www.apriori-nauka.ru/media/itogi/3-2016/apriori-izdanie-10.pdf>.

36. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

37. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України: дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10. Одеса, 2017. 395 с.

38. Бакаянова Н.М. Адвокатура между традициями и идеологией рынка. *Евразийская адвокатура*. 2016. №4 (23). С.20-26.

39. Бакаянова Н.М. Регіональні палати адвокатів та інші пропозиції реформування адвокатури. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/10965/Bakaianova%20N%20M.pdf?sequence=1>.

40. Бірюкова А. М. До питання визначення поняття «адвокат» у світлі інтеграційних процесів суспільного розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2018. № 51. Том 2. С. 138–142.

41. Бакаянова Н.М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України*. № 12. 2019. С. 131-145.

42. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

43. Бірюкова А. М. Функціональне призначення вітчизняної адвокатури в умовах глобалізації. *Право і суспільство*. 2018. № 3. С.8–14.
44. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.
45. Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10. Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2016. 490 с.
46. Вільчик Т.Б., Святоцька В.О. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України*. № 12. 2019. С. 54-69.
47. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.
48. Головань І.В. До питання про поняття адвокатської діяльності. *Адвокат*. 2012. №1 (136). С. 12-15.
49. Деханов С.А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние: Автореф. дис...докт. юрид. наук. М., 2010. 53 с.
50. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.
51. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
52. Коваль К. Стратегія розвитку адвокатури України. *Юридична газета*. №24-25. 30 вересня 2014. С.418-419.
53. Святоцька В. Адвокатура в Україні крізь призму загальних принципів організації та діяльності адвокатури у державах ЄС. *Право України*. 2012. № 1-2. С. 375-379.
54. Фурса С.Я. Адвокатура крізь призму національної правової доктрини. *Право України*. № 12. 2019. С. 16-41.
55. Хотинська-нор О. Спеціалізація як перспектива розвитку адвокатури України. *Право України*. № 12. 2019. С. 84-96.
56. Щербанюк О. Європейські стандарти доступу до адвокатської діяльності. *Право України*. № 12. 2019. С. 70-83.
57. David W. Rivkin. Opening Ceremony Speech. Annual Conference of International Bar Association. 4–9 October 2015. URL: <http://www.ibanet.org/Conferences/Vienna2015.aspx>
58. Galbensi D. Unbound: How Entrepreneurship is Dramatically Transforming Legal Services Today. Royal Oak: Lumen Legal, 2009. 259 p.
59. Howard P. K. Life without Lawyers: Liberating Americans from Too Much Law. New York: Norton, 2009. 343 p.
60. Macfarlane J. The New Lawyer. Vancouver : UBC Press, 2008. 304 p.

61. Susskind R. The Future of the Professions : How Technology Will Transform the Work of Human Experts / R. Susskind, D. Susskind. – Oxford : Oxford University Press, 2015. 346 p.

62. Speech of the Chairman of the Hong Kong Bar Association, Winnie Tam SC, at the Opening of the Legal Year, 11 January 2016. URL: <http://www.hkba.org/sites/default/files/20160111%20%20OLY%20Jan%202016%20Speech%20%28Eng%29>.

Завдання для самостійної роботи

1. Стратегічні напрями реформи адвокатури в Україні.
2. Адвокатська діяльність та розвиток інформаційних технологій.
3. Участь адвокатів в електронному правосудді.

Заняття 2

Тема

НАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ ЯК ОСНОВНА ФУНКЦІЯ АДВОКАТУРИ

Мета вивчення

Закріпити систему знань щодо змісту функції адвокатури з надання правової допомоги, теоретичних та практичних аспектів її реалізації.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теоретичних підходів до здійснення адвокатами захисту у кримінальному провадженні та при розгляді справ про адміністративне правопорушення;
- 2) пояснювати функціональне призначення адвокатури та особливості його реалізації;
- 3) оцінювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми тенденціями розвитку теорії та практики щодо надання адвокатами правової допомоги.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
3. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.

4. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
5. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1618-15>.
6. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17//>.
8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розширення можливостей самопредставництва в суді органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб незалежно від порядку їх створення: Закон України від 18.12.2019 18.12.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-20>.
9. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України від 23.12.2011 — 2011 р., № 51, стор. 2136, стаття 577.
10. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015 // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/276/2015>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. - 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
2. Адвокатура України : підручник / М. А. Погорєцький, О. Г. Яновська. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.
3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.
4. Аракелян М. Адвокатура у механізмі надання професійної правничої допомоги (до питання про скасування адвокатської монополії). Право України. № 12. 2019. С. 113-130.
5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
6. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 487 с.
7. Бакаянова Н.М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. Право України. № 12. 2019. С. 131-145.

8. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508 с.

9. Варфоломеева Т. В. Защита в уголовном судопроизводстве : монографія / Т.В. Варфоломеева. Киев : Вища шк., 1998. 204 с.

10. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.

11. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

12. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

13. Вільчик Т. Б. Адвокатура як інститут реалізації права на правову допомогу: порівняльно-правовий аналіз законодавства країн Європейського Союзу та України : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.10 / Вільчик Тетяна Борисівна ; Нац. юрид. ун-т ім. Я. Мудрого. Харків, 2016. 490 с.

14. Горкава В. В. Право на захист у провадженні у справах про адміністративні правопорушення та гарантії його реалізації : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / Горкава Влада Владилєнівна ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь, 2015. 219 с.

15. Гловацький І. Ю. Діяльність адвоката-захисника у кримінальному процесі: навч. посіб. К. : Атіка, 2003. 352 с.

16. Маланчук П. М. Функція захисту в кримінальному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / П. М. Маланчук. Київ, 2008. 24 с.

17. Переверза І. М. Загальнотеоретичні підходи до моделювання адвокатської діяльності : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук, спец. 12.00.01 / І. М. Переверза. Одеса : Нац. ун-т «Одеська юрид. акад.», 2016. 20 с.

18. Попелюшко В. О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України : монографія. Острог : Вид-во Нац. ун-ту «Остроз. акад.», 2009. 634 с.

19. Старенький О. С. Кримінальні процесуальні гарантії захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні: теорія та практика: монографія / О.С. Старенький; за загал. ред. д.ю.н., проф. М. А. Погорецького. Київ : Алерта, 2016. 336 с.

20. Фурса С.Я. Адвокатура крізь призму національної правової доктрини. Право України. № 12. 2019. С. 16-41.

21. Шнягін О. Г. Реалізація функції захисту в кримінальному процесі України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / О. Г. Шнягін. Київ, 2010. 23 с.

Завдання для самостійної роботи

1. Функції адвокатури та функції адвоката: співвідношення понять.
2. Проблемні аспекти взаємодії адвоката із слідчим у кримінальному провадженні.
3. Аналіз норм Кодексом України про адміністративні правопорушення, які регулюють повноваження адвоката.
4. Теоретичні підходи до виконання здійснення адвокатом представницької функції.
5. Актуальні питання захисту адвокатами прав суб'єктів підприємницької діяльності.
6. Методика складання адвокатом конституційної скарги.
7. Захисна промова адвоката: структура та особливості підготовки.

Заняття 3

Тема

ЗАПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ ВИДІВ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ

Мета вивчення

Вдосконалити знання щодо напрямів розвитку адвокатської діяльності, правових можливостей участі адвокатів у медіації, здійснення фідучіарної діяльності та діяльності ескроу-агентів.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики різних напрямків адвокатської діяльності в Україні;
- 2) пояснювати правові можливості участі адвокатів у медіації, здійснення фідучіарної діяльності та діяльності ескроу-агентів;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання щодо сутності професії адвоката шляхом визначення видів надання правової допомоги.

Література

нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Верховна Рада України : офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5076-17>

4. Про безоплатну правову допомогу : Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України від 23.12.2011р., № 51, стор. 2136, стаття 577.

5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII // Верховна Рада України: офіц. веб-портал. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

6. Проект Закону України «Про медіацію» № 3665 від 17.12.2015 р. URL: <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=57463&pf35401=369535>.

7. Проект Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» № 9055 від 06.09.2018. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=64557.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

2. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

3. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 487 с.

4. Бакаянова Н.М. Запровадження нових видів адвокатської діяльності: теоретичні та практичні питання. Актуальні проблеми судового права: мат. Всеукр. наук.-практ. конф., присв. пам'яті проф. Івана Єгоровича Марочкіна (Харків, 20 квітня 2017 р.): у 2 т. / редкол. Л.М. Москвич (голова) та ін. Т.1. Харків: Право, 2017. С.24-27.

5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти / Н.М. Бакаянова. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

6. Біцай А. В. Участь адвоката в медіації у кримінальному провадженні у контексті реалізації права на справедливий суд. Вісник кримінального судочинства. 2018. № 2. - С. 8-15.

7. Бредуляк К. Рахунок ескроу та нові можливості для бізнесу // Юрист і закон. – 2018. – № 13 [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://evris.law/uk/stattja-rahunok-eskrou-ta-novi-mozhливosti-dlja-biznesu/>.

8. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

9. Вільчик Т. Б. Роль адвоката у реалізації функції медіації у кримінальному судочинстві. Право та інновації. 2015. № 4. С. 144–150.

10. Дудлів Н.О., Махиня І.М. Запровадження, використання та проблемні аспекти функціонування рахунків ескроу в Україні. Молодий вчений. № 10 (62). 2018. С. 782-785.
11. Згама А.О. Правова природа договору умовного депонування (ескроу). Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 1. С. 36-39.
12. Зозуля Н. Правове регулювання ескроу рахунків в Україні: прогалини законодавства і проблеми застосування. Українське право. 2018 р. URL: http://ukrainepravo.com/scientificthought/legal_analyst/pravove-regulyuvannya-eskrou-rakhunkiv-v-ukrayini-progalyny-zakonodavstva-iprobemy-zastosuvannya/.
13. Єфіменко М. Ю. Роль адвоката у процесі медіації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2015. Вип. 13(2). С. 25-27.
14. Кармаз О. Інститут медіації: основні концепції розвитку. Підприємництво, господарство і право. 2017. №2/2017. С. 24–28.
15. Медіація та судова система. Що? Як? Навіщо?: Національна асоціація медіаторів України: офіц. веб-портал. URL: http://namu.com.ua/?page_id=941.
16. Мішина Ж. В. Медіація як альтернативна форма вирішення спорів. Альманах права. 2012. Вип. 3. С. 234–238.
17. Можайкіна О. Деякі аспекти співвідношення медіації та collaborative law у вирішенні цивільно-правових спорів. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. № 1. 2019. С. 54-56.
18. Новосад А. С. Проблематика медіації як альтернативної форми врегулювання спору за участю судді чи адвоката. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Юридичні науки. 2019. Т. 30(69), № 2. С. 56-60.
19. Озерський І.В. Організаційно-правові аспекти застосування процедури медіації в адміністративному судочинстві України. Економіка, фінанси, право: Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал. 2019. № 4. С. 6-9.
20. Ремєскова Ю. О. Медіація як особливий вид адвокатської діяльності в Україні. Актуальні проблеми судового права: матеріали міжнар. наук.-прак. конф., присвяч. пам'яті проф. І.Є. Марочкина (Харків, 30 жовт. 2015 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2015. С. 88-91.
21. Шинкар Т.І. Особливості правового забезпечення медіації в деяких зарубіжних країнах: досвід для України INTERNATIONAL JOURNAL OF “SUPREMACY OF LAW”. 2017. № 5. С. 48–52.
22. Шинкар Т.І. Альтернативні способи вирішення юридичних конфліктів (спорів) в адміністративному судочинстві. Наукові записки Львівського університету бізнесу і права. Зб. наук. праць з юридичних наук. 2017. Вип. 16. С. 144–148.
23. Яновська О. Особливості участі адвоката у процедурі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2014. Вип. 1. С. 21-24.

Завдання для самостійної роботи

1. Практика діяльності адвокатів у якості медіаторів у США.
2. Історія «злиття» юридичних професій у Франції.
3. Стан законодавства про фідуціарну діяльність в Україні.
4. Порівняльно-правовий аналіз діяльності медіатора, фідуціарія та ескроу-агента з діяльністю адвоката.

Заняття 4

Тема

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ЗДІЙСНЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Мета вивчення

Вдосконалити систему знань щодо особливостей надання адвокатами безоплатної вторинної правової допомоги та шляхи їх вирішення.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії і новітніх напрямків досліджень, законодавчих тенденцій регулювання інституту надання безоплатної правової допомоги;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти реалізації права на безоплатну правову допомогу;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей та концепцій щодо завдань адвокатури у системі надання безоплатної правової допомоги.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права людини. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043.
3. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4651-17>.
5. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>.
6. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12>.
7. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1618-15>.

8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон від 05.07.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/5076-17>

9. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>.

10. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки: Указ Президента України від 20 травня 2015 р. №276/2015. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

11. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25.08.2015 р. № 501/2015. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/501/2015>.

12. Положення про Координаційний центр з надання безоплатної правової допомоги: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.06.2012 р. № 1504. URL:

http://legalaid.gov.ua/images/legislation/2012_06_06_Resolution_KMU_504.pdf.

13. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012 р. № 967/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>.

14. Про затвердження Порядку і умов проведення конкурсу з відбору адвокатів, які залучаються для надання безоплатної вторинної правової допомоги: постанова Кабінету міністрів України від 28.12.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1362-2011-%D0%BF>

15. Положення про Наглядову раду Координаційного центру з надання правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 14 серпня 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0932-19>.

16. Про затвердження Порядку надання безоплатної вторинної правової допомоги за принципом екстериторіальності: Наказ Координаційного центру з надання правової допомоги від 25.11.2019 р. URL: <https://www.legalaid.gov.ua/publikatsiyi-ta-resursy/chynne-zakonodavstvo/organizatsijno-rozporyadchi-dokumenty/>

17. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.

18. Основні положення про роль адвокатів, прийняті VIII Конгресом ООН про попередження злочинів у серпні 1990 р. URL:

19. Загальний кодекс правил для адвокатів держав Європейського Співтовариства, прийнятий делегацією 12-ти країн-учасниць на пленарному засіданні в Страсбурзі у жовтні 1988 р. URL:

20. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів. URL:

21. Резолюція (78) 8 Комитета министров о юридической помощи и консультациях від 02.03.1978 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_132.

22. Про безоплатну правову допомогу в цивільних, господарських і адміністративних справах: резолюція (76) 5 ухвалена Ком. Міністрів Ради Європи на 254 засід. заст. міністрів 18 лют. 1976 р. URL: http://vgsu.arbitr.gov.ua/files/pages/pd07072014_2.pdf.

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг.ред. д.ю.н., проф., заслуженого юриста України С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерта, 2016. 864 с.
2. Аракелян М. Р.Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.
3. Бакаянова Н.М. Забезпечення якості адвокатської діяльності з надання безоплатної правової допомоги. *Правове життя сучасної України* : матеріали міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (м. Одеса, 16–17 травня 2013 р.). – Т. 2. – 2013. – С. 219–221.
4. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
5. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.
6. Банчук О.А., Демкова М.С. Правова допомога: Зарубіжний досвід та пропозиції для України. К. : Факт, 2004. 336 с.
7. Белкін Л. М. Право громадян України на юридичну допомогу в світлі рішень Європейського суду з прав людини та Конституційного Суду України. *Актуальні питання цивільного та господарського права*. 2010. № 3 (22). С. 84–90.
8. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.
9. Биггелаар П. Бесплатная юридическая помощь в Нидерландах / Питер ван ден Биггелаар // Бесплатная юридическая помощь: модель взаимодействия государства и гражданского общества (зарубежный и российский опыт). М., 2011. С. 27–36.
10. Бова Ю.С. Організація безоплатної правової допомоги в Україні: автореф.дис.канд.юрид.наук. Академія адвокатури України. Київ, 2009 р. 20 с.
11. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.
12. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорельського, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.
13. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні: монографія. Х.: Право, 2015. 400 с.
14. Гончаренко С.В. Проблемы оказания бесплатной правовой помощи. Краткий обзор последних тенденций. *Адвокат*. 2011. №11. С.12-16.

15. Деханов С.А. Адвокатура в Западной Европе: опыт и современное состояние: Автореф. дис...докт. юрид. наук. М., 2010. 53 с.
16. Захарченко М. О. Адвокат як суб'єкт надання безоплатної правової допомоги. *Цивілістична процесуальна думка*. 2016. № 4. С. 59-63.
17. Іванцова А. В. Поняття безоплатної правової допомоги в Україні та за кордоном. *Часопис Академії адвокатури України*. 2015. Т. 8, № 3. С. 40–45.
18. Ісакова В.М. Право на правову допомогу: поняття, особливості, гарантії [Текст]: автореф.дис...канд.юрид.наук:12.00.01 / В.М.Ісакова; Нац.ун-т "Юрид.акад.України ім. Ярослава Мудрого". Х., 2013. 19 с.
19. Москвич Л. М. Роль адвокатури в системі адміністрування безоплатної вторинної правової допомоги в Україні. *Форум права*. 2017. № 1. С. 124–126.
20. Право особи на безоплатну правову допомогу: колективна монографія / Ю.О. Данилевська, Л.В. Павлик, З.З. Петрович, У.О. Цмоць. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 136 с.
21. Результати роботи адвокатів системи безоплатної правової допомоги у 2018 році. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2019. № 2. С. 13-14.
22. Русанова І.О. Деякі проблеми надання адвокатами безоплатної правової допомоги у кримінальному провадженні. *Юрист України*. 2013. № 3. С. 69-74.
23. Смит Р. Бесплатная юридическая помощь, администрация и адвокатура в Центральной и Восточной Европе: подходы к обеспечению качества. *Правовий простір: безоплатна допомога в Україні*. URL: pravo.legalspace.org/file.php?...Роджер%20Сміт.doc.
24. Стаматіна М.В. Організація діяльності щодо реалізації права громадян на безоплатну правову допомогу: дис.канд.юрид.наук. Харківський національний університет внутрішніх справ. 2012 р. 187 с.
25. Ткачук А. С. Безоплатна правова допомога: переваги та недоліки / А. С. Ткачук // Морське право та менеджмент: еволюція та сучасні виклики: матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції НУ «ОМА». Одеса: НУ «ОМА», 2017. Вип. 11. С. 193-197.
26. Яновская А. Г. Европейские стандарты предоставления бесплатной правовой помощи в уголовном судопроизводстве: проблемы реализации в Украине. *Вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція*. Одеса, 2013. № 6–1, т. 2. С. 199–202.

Завдання для самостійної роботи

1. Право на безоплатну правову допомогу за Національною стратегією захисту прав людини.
2. Діяльність Комісій з оцінювання якості, своєчасності та повноти надання безоплатної правової допомоги.
3. Дотримання адвокатами принципу конфіденційності при здійсненні повноважень у системі надання безоплатної правової допомоги.

Тема

**ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ
ПРИ ЗДІЙСНЕННІ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Мета вивчення

Вдосконалити систему знань здобувачів вищої освіти щодо поняття «адвокатська етика», ролі Правил адвокатської етики в професійній діяльності адвоката, їх змісту та структури.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики дотримання адвокатами Правил адвокатської етики;
- 2) пояснювати фундаментальні аспекти дії норм адвокатської етики;
- 3) оцінювати та встановлювати зв'язок між сучасним станом та новітніми тенденціями розвитку теорії та практики реалізації етичних норм в адвокатській діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.
4. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність самоврядування: рішення Ради адвокатів України від 30.08.2014 р. № 120. URL: <http://vkdka.org/wp-content/uploads/>.
5. Порядок підвищення кваліфікації адвокатами України від 27.09.2013 р. №219. URL: <http://unba.org.ua>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
2. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; рец.: Ю. П. Аленін (НУ "ОЮА") та ін., Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.
3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

4. Бакаянова Н. М. Роль Правил адвокатской этики в адвокатской деятельности и история их принятия. *Вісник Одеської адвокатури*. 2018. № 4. С. 73–75.

5. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

6. Бакаянова Н.М. Вдосконалення правового регулювання порядку складення присяги адвоката України. Правові та інституційні механізми забезпечення сталого розвитку України: матеріали міжн. наук.-практ. конф. (15-16 травня 2015 р., м. Одеса). 2 т. Т.2. С.122-124.

7. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

8. Бакаянова Н. М. Чесність та добропорядна репутація адвоката. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 5-10.

9. Бакаянова Н.М. Підвищення кваліфікації адвоката у світлі реалізації принципів організації та діяльності адвокатури. *Право і суспільство*. 2012. №2. С. 328-331.

10. Бакаянова Н.М. Про новації щодо допустимості розголошення адвокатської таємниці. Особливості нормотворчих процесів в умовах адаптації законодавства України до вимог Європейського Союзу: матер. міжн. наук.-практ. конф. (м. Херсон, 5-6 червня 2015 р.) Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2015. С.178.

11. Бірюкова А. М. Межі дії принципу пріоритету інтересів клієнта у професійній діяльності адвоката. Законодавство України: недоліки, проблеми систематизації та перспективного розвитку: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Херсон, 9-10 лютого 2018 р.). Херсон: Гельветика, 2018. С. 116–119.

12. Бірюкова А. М. Принцип пріоритету інтересів клієнта в системі етичних засад адвокатської діяльності. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 4. С. 121-128.

13. Бірюкова А. М. Реклама адвокатської діяльності як прояв впливу процесу глобалізації. Підприємництво, господарство і право. 2018. № 8. С. 202–206.

14. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

15. Божков В. В. Поняття дисциплінарної відповідальності адвоката. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 3. С. 167–170.

16. Бронз И. Л. Адвокатская этика – исторические параллели. *Вісник Одеської адвокатури*. 2018. № 4. С. 69—72.

17. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

18. Гвоздій В. А. До питання світової практики тлумачення основних принципів адвокатської етики. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 30-33.

19. Джабурія О. О. Адвокатське бюро та адвокатське об'єднання як суб'єкти відносин щодо забезпечення дотримання Правил адвокатської етики. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 34-37.

20. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

21. Зозуля К. В. Реклама адвокатської діяльності в Україні та країнах Європи. *International Electronic Scientific Journal «Science Online»*. URL: <https://nauka-online.com/wp-content/uploads/2019/01/Zozulya.pdf>.

22. Кухнюк Д. Адвокатська етика в Україні – звіт. Лабораторія законодавчих ініціатив. 2018. URL: <http://parlament.org.ua/wp-content/uploads/2019/01/report.pdf>.

23. Кухнюк Д. В. Адвокатська етика у віртуальній реальності. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 39-43.

24. Свида О. Г. Окремі аспекти додержання адвокатами етичних правил поведінки. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 46-47.

25. Святоцька В. О. Адвокатська етика – як стандарт професійної діяльності на національному та міжнародному рівнях. Актуальні проблеми судового права: матеріали Всеукр. наук.-прак. конф., присвяч. пам'яті проф. І. Є. Марочкина (Харків, 20 квіт. 2017 р.) : у 2 т. Харків, 2017. Т. 1. С. 133-137.

26. Стародубцев А. Нормативне закріплення питань адвокатської етики в українському законодавстві. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Серія «Право»)*. 2018. Вип. 25. С. 155-158.

27. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник : рекомендовано МОН України. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Алерта, 2014. 625 с.

28. Храпенко О. О. Дотримання адвокатами Правил адвокатської етики на телебаченні та в мережін Інтернет. *Вісник Одеської адвокатури*. Спеціальний випуск. Адвокатська етика. 2019. С. 53-55.

29. Яновська О. Г. Співвідношення мети та засобів як етична проблема адвокатської діяльності. *Юридична газета*. 14 березня 2017 р. № 12. С. 38-39.

Завдання для самостійної роботи

1. Довіра – головний компонент взаємовідносин між адвокатом та клієнтом.

Кейс № 1

Адвокат Ю., який працює в адвокатському об'єднанні «N», розміщуючи рекламні матеріали про свою діяльність, порушив вимоги Правил

адвокатської етики. Адвокат Л., який працює в адвокатському об'єднанні, яке є головним конкурентом адвокатському об'єднанні «N», звернувся із заявою до кваліфікаційно-дисциплінарної комісії із проханням притягнути до дисциплінарної відповідальності адвоката Ю. та адвокатів всього об'єднання.

Надайте правову оцінку ситуації. Відповідь обґрунтуйте.

Заняття 6

Тема

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Вдосконалити систему знань щодо актуальних питань організації адвокатської практики в Україні, особливостей кожної з організаційних форм адвокатської діяльності.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання теорії та практики організації адвокатської діяльності в Україні;
- 2) пояснювати особливості організації індивідуальної адвокатської практики, адвокатських бюро, адвокатських об'єднань;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та визначати шляхи удосконалення форм організації адвокатської діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: <http://unba.org.ua>.
4. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
5. Про надання роз'яснень щодо можливості адвокатів, які зареєстровані в одному адвокатському об'єднанні, здійснювати захист різних за процесуальним статусом осіб: Рішення Ради адвокатів України № 71 від 4-5.07.2014 р. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.07.04-05-rishennya-71.pdf>.
6. Щодо можливості представництва інтересів двох або більше позивачів чи відповідачів адвокатом в одному цивільному процесі: Рішення Ради

адвокатів України № 4 від 26.02.2016 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2016-03-17-r-shennya-rau-4_56eac49204562.pdf.

7. Про надання роз'яснень практичних питань реалізації Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» щодо організаційних форм адвокатської діяльності: рішенням Ради адвокатів України від 4-5 липня 2014 року № 71. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2014.07.04-05-rishennya-71.pdf>.

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доц. Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

2. Адвокатура України: підручник / М. А. Погорецький, О. Г. Яновська ; рец.: Ю. П. Аленін (НУ "ОЮА") та ін., Київ. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Юрінком Інтер, 2014. 368 с.

3. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

4. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

6. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

7. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

8. Головань І. В. До питання про організаційні форми діяльності адвокатури. *Адвокат*. 2004. № 5. С. 25–27.

9. Джабурія О. О. Індивідуальна адвокатська діяльність як організаційна форма адвокатської діяльності / О. О. Джабурія // Науковий вісник Ужгородського національного університету : наукове видання, серія Право / редкол.: Ю. М. Бисага (голова) та ін.. – Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 242 с.

10. Джабурія О. О. Принципи організації і діяльності адвокатури та їх вплив на організаційні форми адвокатської діяльності в умовах реформування адвокатури України: постановка проблеми / О. О. Джабурія // Часопис Київського університету права (до 100-річчя Національної академії наук України) / редкол.: Шемшученко (голова) та ін.. – Київ, 2018. – 360 с.

11. Джабурія О.О. Адвокатське бюро як організаційна форма адвокатської діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 9. С. 281-285.

12. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З. Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

13. Книгін К. Г. Суб'єкти договору надання правових послуг адвокатом. Актуальні проблеми держави і права. 2012. Вип. 66. С. 200–208.

14. Малець А. В. Професійна адвокатська діяльність на індивідуальному та колективному рівнях. *SCIENCIA VINCEMUS! Наукою переможемо: матеріали 2-ї міжнар. наук.-практ. конф. «Нотаріат, адвокатура, суд, виконавче провадження, актуальні проблеми»*, присвяч. 5-річчю створення каф. нотаріал. та виконав. процесу і адвокатури Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка / редкол.: С. Я. Фурса, О. О. Дерій, О. М. Нікітюк ; упоряд.: С. Я. Фурса, О. О. Дерій, О. М. Нікітюк, М. О. Рудковська. – Київ : ЦУЛ, 2016. С. 235–237.

15. Менеджмент юридичної фірми: конспект лекцій (галузь знань 0304 «Право», освітньо-кваліфікаційний рівень «Магістр», спеціальність 8.03040101 «Правознавство») для студентів денних факультетів / Авт.: Л. С. Шевченко, С. М. Макуха, О. С. Марченко та ін. Х. : Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого», 2013. 132 с.

16. Ярошевська Г. М. Сторони договору про надання юридичних послуг. *Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Юридические науки»*. 2013. Т. 26 (65), № 1. С. 480–486.

Завдання для самостійної роботи

1. Установчі документи адвокатських об'єднань та вимоги до їх змісту.
2. Структура адвокатського об'єднання.

Заняття 7

Тема

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОТРИМАННЯ ГАРАНТІЙ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета вивчення

Вдосконалити знання щодо систем гарантій адвокатської діяльності, актуальних проблем їх реалізації.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання з питань поняття та системи гарантій адвокатської діяльності;
- 2) пояснювати проблеми реалізації гарантій адвокатської діяльності, розвиток законодавства про гарантії адвокатської діяльності;

4) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей щодо гарантій адвокатської діяльності.

Література

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Положення про порядок прийняття та розгляду скарг щодо неналежної поведінки адвоката, яка може мати наслідком його дисциплінарну відповідальність самоврядування: затв. рішенням Ради адвокатів України від 30.08. 2014 р. № 120 // Вища кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури. URL: <http://vkdk.org/wp-content/uploads>.
4. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства від 01.10.1988 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_343. – Заголовок з екрана.
5. Основні принципи, що стосуються ролі юристів ООН : (прийняті VIII Конгр. ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 р.).URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_313.
6. Стандарти незалежності юридической профессии Международной ассоциации юристов от 07.09.1990 г. URL: www.ccbe.eu.
7. Рекомендація № R (2000) 21 Комітету Міністрів державам-членам про свободу професійної діяльності адвокатів/ URL: [www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20\(2000\)%2021.doc](http://www.scourt.gov.ua/.../Рекомендація%20№%20R%20(2000)%2021.doc).
8. Хартія основоположних принципів діяльності європейських адвокатів від 24.11.2006 р. URL: <http://www.cay.org.ua/ua/104/index.html>.
9. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2016р.): затверджений Рішенням Ради адвокатів України від 26.02.2016 року № 2. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/news/publikacii/buklet-zvit-porushennya.pdf>.
10. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2018 р.) URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я. Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.
2. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

3. Афанасієв Р. Гарантії адвокатської діяльності: сутність та проблеми реалізації. – Вісник Національної асоціації адвокатів України. 2014. -№2(3). С.33-36.

4. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

5. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

6. Бакаянова Н.М. Адвокат з вогнепальною зброєю у світлі гарантій адвокатської діяльності. Право України. 2015. №6. С.199-205.

7. Бірюкова А. М. Гарантії адвокатської діяльності при здійсненні захисту. *Вісник Академії адвокатури України*. 2007. № 3. С. 135-138. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vaau_2007_3_19.

8. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

9. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит: навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

10. Вільчик Т. Б. Гарантії дотримання принципу конфіденційності в адвокатській діяльності (порівняльний аналіз законодавства Європейського Союзу та України). *Юрист України*. 2015. № 3-4. С. 34-40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/uy_2015_3-4_8

11. Гончаренко С. Професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності у контексті прецедентного права Європейського суду з прав людини. *Адвокат*. 2005. №7.

12. Горбань Н. С. Гарантії адвокатської діяльності: поняття, генеза, значення. *Часопис Київського університету права*. 2018. № 2. С. 284-289.

13. Горбань Н. С. Заборона втручання в правову позицію адвоката як гарантія адвокатської діяльності. *Судова апеляція*. 2018. № 4. С. 50-59.

14. Гроза І. В. Порухення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія : Юриспруденція. 2018. Вип. 31. С. 121-125.

15. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

16. Меліхова Ю.О. Деякі аспекти реформування системи захисту правових гарантій адвокатури. *Приватне та публічне право*. № 1. 2018. С. 127-132.

17. Сірий М. Право адвоката вільно публічно висловлюватися - незаперечна гарантія професійної діяльності. *Адвокат*. 2012. № 12. С. 3-6.

18. Удалова Л. Д. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката: монографія / Л. Д. Удалова, С. Л. Савицька. Київ : КНТ, 2014. 171 с.

19. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник : рекомендовано МОН України. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Алерта, 2014. 625 с.

Питання заняття

1. Відмова в наданні відповіді на адвокатський запит.
2. Шляхи вдосконалення гарантій адвокатської діяльності.

Заняття 8

Тема

ЗАХИСТ ПРОФЕСІЙНИХ ПРАВ АДВОКАТІВ

Мета вивчення

Закріпити систему знань щодо заходів та напрямків захисту професійних прав адвокатів, ролі Національної асоціації адвокатів України та громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.

Результати навчання

Після заняття здобувач вищої освіти буде (спроможний):

- 1) демонструвати знання про порядок притягнення адвокатів до відповідальності, який унеможлиблює порушення професійних прав адвокатів;
- 2) пояснювати роль Національної асоціації адвокатів України, громадських об'єднань адвокатів, у тому числі міжнародних, у захисті професійних прав адвокатів;
- 3) демонструвати інтегральне розуміння та вдосконалювати знання, розуміння та творчі здібності до формування принципово нових ідей щодо захисту прав адвокатів.

Література

Нормативно-правові акти

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Статут Національної асоціації адвокатів України від 17.11.2012 р. URL: <http://unba.org.ua>.
4. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів». *Юридичний вісник України*. 2002. № 40.
5. Порядок дій з питань забезпечення гарантій адвокатської діяльності, захисту професійних і соціальних прав адвокатів: рішення Ради адвокатів України від 27 липня 2013 року № 183. URL: <http://uaa.org.ua/uploads2/reformuvannya/Poryadok%201.pdf>.

6. Порядок оформлення головою ради адвокатів Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя або уповноваженим радою членом ради адвокатів матеріалів про адміністративні правопорушення (нова редакція): рішення Ради адвокатів України від 19 листопада 2013 року № 238 // Офіційний сайт Національної асоціації адвокатів України. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2013.11.19-rishennya-238.pdf>.

7. Положення про комітет захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності: рішенням Ради адвокатів України № 182 від «27» липня 2013 р. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/pologennya/2014.10.25-pologennya-181.pdf>.

8. Порядок подання органами адвокатського самоврядування статистичної звітності про результати діяльності: рішення Ради адвокатів України від 4 липня 2015 року № 79. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/poryadki/2015.07.04-poryadok-79.pdf>.

9. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2016): затверджений Рішенням Ради адвокатів України від 26.02.2016 року № 2. URL: <http://unba.org.ua/assets/uploads/news/publikacii/buklet-zvit-porushennya.pdf>.

10. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні (2013-2018 р.) URL: [https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB\(1\).pdf](https://unba.org.ua/assets/uploads/news/novosti/UNBA_Zahyst_Adv_2018_UKR_WEB(1).pdf)

Спеціальна література

1. Адвокатура України: Книга 1. Організація адвокатури (з практикумом): Підручник у двох книгах/за заг. ред. д.ю.н., проф. С.Я.Фурси та к.ю.н., доцента Бакаянної Н.М. 2-ге вид. доповн. і перероб. К.: Алерата, 2016. 864 с.

2. Аракелян М. Р. Правозахисна діяльність адвокатури: теоретико-правовий ракурс: монографія / М. Р. Аракелян ; НУ "ОЮА", рец.: Н. М. Бакаянова, С. В. Бобровник, Л. І. Заморська. Одеса : Фенікс, 2018. 384 с.

3. Афанасієв Р. Гарантії адвокатської діяльності: сутність та проблеми реалізації. *Вісник Національної асоціації адвокатів України*. 2014. №2(3). С.33-36.

4. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.

5. Бакаянова Н. М. Функціональні та організаційні основи адвокатури України : дис. ... д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бакаянова Нана Мезенівна. Одеса, 2017. 395 с.

6. Бакаянова Н.М. Адвокат з вогнепальною зброєю у світлі гарантій адвокатської діяльності. *Право України*. 2015. №6. С.199-205.

7. Бакаянова Н.М. Роль громадських об'єднань адвокатів у розвитку інституту адвокатури. *Jurnal juridic national: teorie si practica*. № 4(20). 2016. С.5-10.

8. Бакаянова Н.М. Об'єднання адвокатів за законодавством про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Часопис Київського Університету права*. №2. 2016. С.306-310.

9. Бірюкова А.М. Правовий статус адвоката і адвокатури: вітчизняна модель у контексті процесів глобалізації : дис.... Д-ра юрид. наук ; 12.00.10 / Бірюкова Аліна Миколаївна. Київ, 2019. 508.

10. Вереша Р. В. Кваліфікаційний адвокатський іспит : навч.-практ. посіб. / Р. В. Вереша, М. В. Павленчик. К. : Алерта, 2018. 458 с.

11. Гончаренко С. Професійні права адвоката і гарантії адвокатської діяльності у контексті прецедентного права Європейського суду з прав людини. *Адвокат*. 2005. №7.

12. Заборовський В.В. Деякі практичні проблеми реалізації гарантій Адвокатської діяльності в контексті проведення Обшуку відносно адвоката. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. Випуск 50. Том 2. 2018. С. 152-156.

13. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Науково-практичний коментар. За заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М. А. Погорецького, д-ра юрид. наук, проф. О. Г. Яновської та д-ра юрид. наук, доц. О. З Хотинської-Нор. К.: Алерта, 2018. 296 с.

14. Іванцова А.В. Міжнародно-правовий захист адвокатів. *Адвокат*. 2011. №12 (135). С. 27-29.

15. Місяць А. Особливості відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики. *Право України*. № 12. 2019. С. 231-239.

16. Погорецький М.А., Погорецький М.М. Кримінальні процесуальні гарантії адвокатської таємниці під час проведення обшуку: проблемні питання // Адвокатура: минуле та сучасність: матеріали V Міжнародної наукової конференції (м. Одеса, 14 листопада 2015 р.). Одеса: Юрид. літ-ра, 2015. С. 7–12.

17. Удалова Л. Д. Кримінально-процесуальні гарантії діяльності адвоката: монографія / Л. Д. Удалова, С. Л. Савицька. Київ : КНТ, 2014. 171 с.

18. Фіолевський Д.П. Адвокатура: підручник : рекомендовано МОН України. 3-тє вид., випр. і доповн. Київ : Алерта, 2014. 625 с.

Завдання для самостійної роботи

1. Зарубіжний досвід захисту професійних прав адвокатів.

Кейс №1

Адвокат Ю., не погоджуючись із рішенням дисциплінарної палати КДКА в Одеській області, звернувся до Комітету захисту прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності при НААУ, з проханням скасувати рішення щодо накладання на нього дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатської діяльності на строк у чотири місяці.

Надайте правову оцінку ситуації. Відповідь обґрунтуйте.

Критерії оцінювання самостійної роботи

У відповідності до визначених критеріїв самостійна робота оцінюється за визначеною силабусом (робочою навчальною програмою) системою. З метою контролю виконання завдань самостійної роботи здобувачі вищої освіти складають реферати або ведуть окремий зошит для виконання самостійної роботи, який представляють наприкінці практичних занять на перевірку викладачеві

Пункт оцінки	% підсумкової оцінки або максимальна оцінка в балах	Групове чи індивідуальн е оцінювання	Посилання на РН дисципліни
Поточний контроль, разом, у т.ч.:			
• Присутність на практичних заняттях	0	Індивідуальне	РН1 – РН9
• Усне опитування на практичних заняттях	30	Індивідуальне	РН1 – РН9
• Виконання проміжних завдань на практичних заняттях	30	Індивідуальне	РН1 – РН9
Підсумковий контроль, разом, у т.ч.:			
• письмова компонента	0	Індивідуальне	РН1 – РН9
• усна компонента	60	Індивідуальне	РН1 – РН9
Разом за дисципліну	100		

Шкала оцінювання		
Оцінка	Бали	Опис
A	90-100	відмінно
B	82-89	добре
C	75-81	добре
D	64-74	задовільно
E	60-63	задовільно
Fx	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

**ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ І ВМІНЬ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ**

1. Звільнення адвоката від обов'язку збереження адвокатської таємниці.
2. Адвокат у соціальних мережах та блогосфері.
3. Адвокатська діяльність у конституційному провадженні.
4. Адвокатська таємниця: зміст та правове регулювання.
5. Адвокатські об'єднання.
6. Адвокатура та адвокатська діяльність: співвідношення понять.
7. Актуальні питання підвищення кваліфікації адвокатів.
8. Взаємодія між адвокатами при здійсненні адвокатської діяльності.
9. Вибір адвокатом форми організації адвокатської діяльності.
10. Види порушень професійних прав адвокатів.
11. Вимоги до набуття права на заняття адвокатською діяльністю.
12. Вимоги до рекламування адвокатської діяльності за Правилами адвокатської етики.
13. Вимоги до складання документів правового характеру у діяльності адвоката.
14. Відповідальність за порушення норм адвокатської етики.
15. Гонорар як форма винагороди адвоката.
16. Дискусійні питання здійснення адвокатом представництва особи у кримінальному, цивільному, господарському та адміністративному провадженні.
17. Дискусійні питання Правил адвокатської етики.
18. Дисфункція при здійсненні адвокатської діяльності.
19. Діяльність адвокатів як ескроу-агентів.
20. Діяльність Національної асоціації адвокатів України з захисту професійних прав адвокатів.
21. Добросовісність та репутація адвоката.
22. Дотримання адвокатом професійних обов'язків як умова належного здійснення адвокатської діяльності.
23. Дотримання законності як принцип адвокатської діяльності.
24. Завдання адвокатури, її роль у суспільному житті.
25. Загальні тенденції розвитку адвокатської діяльності у сучасному світі.
26. Запровадження виключного права адвокатів на представництво осіб у судах в Україні.
27. Запровадження нових видів адвокатської діяльності.
28. Захист прав адвокатів при проведенні обшуків у приміщеннях адвокатів.
29. Захист професійних прав адвокатів міжнародними організаціями.
30. Здійснення адвокатами фідучіарної діяльності.
31. Значення договору про надання правової допомоги у діяльності адвоката.

32. Компетентність та добросовісність в адвокатській діяльності.
33. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури в Україні.
34. Консультування з правових питань як напрямок адвокатської діяльності.
35. Конфіденційність за Правилами адвокатської етики.
36. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності та їх імплементація у законодавство України.
37. Неприпустимість конфлікту інтересів при виконанні адвокатом професійних обов'язків.
38. Несумісність адвокатської діяльності з іншими видами діяльності за законодавством України.
39. Організація роботи помічника адвоката.
40. Ордер як документ, що посвідчує повноваження адвоката.
41. Основні проблеми системи безоплатної правової допомоги.
42. Особливий порядок притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності як гарантія адвокатської діяльності.
43. Особливості здійснення індивідуальної адвокатської діяльності.
44. Підвищення гарантій незалежності адвоката при наданні безоплатної вторинної правової допомоги.
45. Підстави відмови адвоката в укладанні договору про надання правової допомоги.
46. Підстави та порядок зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.
47. Повага до професії адвоката в адвокатській діяльності.
48. Поняття адвокатської діяльності та її загальна характеристика.
49. Поняття адвокатської етики, її значення у професійній діяльності адвоката.
50. Поняття злочину у зв'язку із здійсненням діяльності захисника або представника.
51. Поняття та система гарантій адвокатської діяльності.
52. Поняття та система принципів діяльності адвокатури.
53. Порядок поновлення права на заняття адвокатською діяльністю.
54. Порядок порушення кримінального провадження відносно адвоката.
55. Порядок припинення та розірвання договору про надання правової допомоги.
56. Правила адвокатської етики, їх загальна характеристика.
57. Право на професійну правничу допомогу за Конституцією України.
58. Правове регулювання статусу адвоката у справах про адміністративні правопорушення.
59. Правовий статус адвоката в Україні.
60. Правовий статус адвокатського бюро.
61. Правовий супровід діяльності клієнта як вид правової допомоги.
62. Правові можливості стажиста адвоката.

63. Принцип незалежності та свободи адвоката у здійсненні адвокатської діяльності.
64. Принцип пріоритету інтересів клієнта у діяльності адвоката.
65. Припинення права на заняття адвокатською діяльністю.
66. Присяга адвоката та її значення у діяльності адвоката.
67. Проблеми здійснення адвокатської діяльності за Стратегією реформування судоустрою, судочинства та суміжних інститутів на 2015-2020 р.р.
68. Проблеми реалізації права на адвокатський запит.
69. Професійна деформація адвоката: причини виникнення.
70. Професійні дилеми у діяльності адвоката.
71. Реалізація професійних прав адвоката при здійсненні адвокатської діяльності.
72. Реформа адвокатури та сфери надання правничої допомоги в Україні.
73. Розвиток законодавства про безоплатну правову допомогу в Україні.
74. Роль громадських об'єднань адвокатів у захисті прав адвокатів.
75. Роль рішень З'їзду адвокатів України та Ради адвокатів України в адвокатській діяльності.
76. Система безоплатної правової допомоги на сучасному етапі судово-правової реформи.
77. Система законодавства про адвокатуру та адвокатську діяльність в Україні.
78. Теоретичні та практичні питання адвокатської діяльності з захисту від кримінального обвинувачення.
79. Термінологічні проблеми визначення права на правничу допомогу.
80. Участь адвокатів в медіації.
81. Функції та підфункції адвокатури.
82. Collaborative law – як позасудовий спосіб врегулювання спору за участі адвоката.
83. Роль менеджменту в організації діяльності адвокатського об'єднання.
84. Професійна деформація: шляхи попередження та подолання.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

У відповідності до визначених критеріїв підсумковий контроль здійснюється за визначеною силабусом (робочою навчальною програмою) системою.

Пункт оцінки	% підсумкової оцінки або максимальна оцінка в балах	Групове чи індивідуальне оцінювання	Посилання на РН дисципліни
Поточний контроль, разом, у т.ч.:			
• Присутність на практичних заняттях	0	Індивідуальне	РН1 – РН9
• Усне опитування на практичних заняттях	0	Індивідуальне	РН1 – РН9
• Виконання проміжних завдань на практичних заняттях	0	Індивідуальне	РН1 – РН9
Підсумковий контроль, разом, у т.ч.:			
• письмова компонента	0	Індивідуальне	РН1 – РН9
• усна компонента	100	Індивідуальне	РН1 – РН9
Разом за дисципліну	100		

Шкала оцінювання		
Оцінка	Бали	Опис
A	90-100	відмінно
B	82-89	добре
C	75-81	добре
D	64-74	задовільно
E	60-63	задовільно
Fx	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

*Бакаянова Нана Мезенівна
Деменчук Марина Олександрівна*

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ
АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Навчально-методичний посібник

Освітня програма підготовки
здобувачів вищої освіти ступеня магістра права
в Національному університеті «Одеська юридична академія»
галузь знань – 08 «Право», спеціальність – 081 «Право»

Підписано до друку 07.08.2020.
Формат 60х84/16. Ум-друк. арк. 7,3.
Наклад 100 прим. Зам. № 2008-08.

Видано і віддруковано в ПП «Фенікс»
(Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1044 від 17.09.02).
Україна, м. Одеса, 65009, вул. Зоопаркова, 25.
Тел. +38 050 7775901 +38 048 7959160
e-mail: fenix-izd@ukr.net
www.feniksbooks.com